

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Hudební katedra

**Hudební skladatel Antoni Cofalik a jeho cyklus houslových miniatur
ZOO v hudební výchově žáků mladšího školního věku**

Diplomová práce

Autor: Kateřina Hubálková
Studijní program: M7503 – Učitelství pro základní školy
Studijní obor: ZS1 Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Marie Kováříčková
Oponent práce: prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc.

Hradec Králové

2019

Zadání diplomové práce

Autor: Kateřina Hubálková

Studium: P131385

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název diplomové práce: **Hudební skladatel Antoni Cofalik a jeho cyklus houslových miniatur ZOO v hudební výchově žáků mladšího školního věku**

Název diplomové práce AJ: Composer Antoni Cofalik and his Cycle of Violin Miniatures ZOO in Music Education for Younger School-Age Children

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Teoretická část diplomové práce pojednává o hudebním skladateli Antoni Cofalikovi. Dále se zabývá problematikou schopností a dovedností žáků mladšího školního věku v hudební výchově na 1. stupni základních škol a pojmem hudební miniatura v historickém kontextu a v kontextu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Cílem praktické části je vytvoření metodických listů k Cofalikovým skladbám z cyklu ZOO pro hudební výchovu a následná reflexe na jejich ověření v praxi.

POD RED. ELŻBIETY DZIEBOWSKIEJ. Encyklopedia muzyczna: cześć biograficzna. Kraków: PWM, 2001. ISBN 9788322407226. COFALIK, Antoni. Ukochołem skrzypce: Ze wspomnień skrzypka i pedagoga. Krakow: Księgarnia Akademicka, 2016. ISBN 9788376387154. JENČKOVÁ, Eva. Hudba a pohyb ve škole. Hradec Králové: Tandem, 2002. ISBN 80-903115-7-1. PECHÁČEK, Stanislav a Hana VÁŇOVÁ. Praktické úkoly z didaktiky hudební výchovy pro 1. stupeň ZŠ. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0365-9. SEDLÁK František, Hana VÁŇOVÁ. Hudební psychologie pro učitele. 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2060-2. SEDLÁK František, Rudolf SIEBER. Didaktika hudební výchovy 1. 2. vyd. Praha: SPN, 1988.

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Marie Kováříčková

Oponent: prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 16.1.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením Mgr. et Mgr. Marie Kovářičkové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu. Zároveň prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

V Hradci Králové dne

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. et Mgr. Marii Kovářičkové za odborné vedení práce, za její čas, cenné poznámky a možnost osobních konzultací, dále Mgr. et MgA. Jakubu Stratílkovi za profesionální hudební a zvukovou režii a PhDr. Haně Příbylové za klavírní doprovod přiložené nahrávky.

Anotace

HUBÁLKOVÁ, Kateřina. *Hudební skladatel Antoni Cofalik a jeho cyklus houslových miniatur ZOO v hudební výchově žáků mladšího školního věku*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, str. 125. Diplomová práce.

Teoretická část diplomové práce pojednává o hudebním skladateli Antoni Cofalikovi. Dále se zabývá problematikou schopností a dovedností žáků mladšího školního věku v hudební výchově na 1. stupni základních škol a pojmem hudební miniatura v historickém kontextu a v kontextu Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Cílem praktické části je vytvoření metodických listů k Cofalikovým skladbám z cyklu ZOO pro hudební výchovu a následná reflexe na jejich ověření v praxi.

Klíčová slova: Antoni Cofalik, Trio Krakowskie, hudební miniatura, mladší školní věk, hudební výchova, metodický list

Annotation

HUBÁLKOVÁ, Kateřina. *Composer Antoni Cofalik and his Cycle of Violin Miniatures ZOO in Music Education for Younger School-Age Children*. Hradec Králové, 2019, 125 pp. Diploma thesis

The theoretical part of the thesis deals with the composer Antoni Cofalik. Subsequently, the author focuses on pupils and their abilities and skills in regards to musical education in elementary schools and the concept of musical miniatures in the context of a historical and the Framework Educational programme for Basic Educational. The practical part aims to create methodological sheets of Cofalik's ZOO series compositions for music education and their functional verification.

Key words: Antoni Cofalik, Trio Krakowskie, Musical Miniature, the Younger School-Age Children, Music Education, Methodological Sheets

Obsah

Úvod.....	9
1 Problematika hudebních schopností a dovedností	11
1.1 Vymezení pojmů hudební schopnost a dovednost	11
1.2 Klasifikace hudebních schopností	12
1.3 Klasifikace hudebních dovedností	15
1.4 Periodizace hudebního vývoje	17
1.4.1 Prenatální vývoj	18
1.4.2 Období nemluvněte a batolete	19
1.4.3 Předškolní období	20
1.4.4 Mladší školní věk	20
1.4.5 Střední školní věk	22
1.4.6 Starší školní věk	22
1.5 Rozvoj hudebních schopností a dovedností v rámci hudební výchovy	23
1.5.1 Vokální činnosti	23
1.5.2 Instrumentální činnosti	24
1.5.3 Hudebně pohybové činnosti.....	24
1.5.4 Poslechové činnosti.....	25
2 Hudební miniatury	27
2.1 Hudební miniatury Antoniho Cofalika.....	28
3 Osobnost Antoniho Cofalika	31
3.1 Život	31
3.1.1 Dětství.....	31
3.1.2 Studentská léta	33
3.2 Profesionální dráha.....	37
3.2.1 Umělecká činnost.....	37
3.2.2 Učitelství.....	39
3.2.3 Skladatelská činnost.....	41

3.2.4	Publikační činnost.....	41
4	Metodické listy	43
5	Reflexe metodických listů	115
	Závěr	116
	Seznam použité literatury	117
	Zdroje obrázků.....	122
	Seznam příloh	125

Úvod

V současné době je výuka hudební výchovy na 1. stupni základní školy často opomíjena. V praxi se čím dál častěji lze setkat s tím, že jsou hodiny hudební výchovy nahrazovány jinými předměty nebo se omezují pouze na zpěv písní s reprodukováným doprovodem. Cílem této diplomové práce je vytvoření metodických listů k houslovým skladbám Antoniho Cofalika, které by měly poskytnout učitelům hudební výchovy další náměty pro jejich praxi. Vzhledem k tomu, že je součástí práce i CD s nahrávkami všech skladeb použitých v metodických listech, je využití metodických listů určeno i učitelům, kteří neovládají hru na housle.

Cyklus houslových miniatur *ZOO* od Antoniho Cofalika mne zaujal především svou instruktivní povahou. Dalším faktorem pro volbu tohoto cyklu byla i jeho poměrně jednoduchá technická úroveň, která umožňuje interpretaci i méně zkušeným houslistům. Při výběru skladeb mě ovlivnil i nedostatek informací o Antonii Cofalikovi. Vzhledem k tomu, že v České republice není dostupná literatura zabývající se životem a tvorbou tohoto skladatele, ráda bych prostřednictvím diplomové práce zpřístupnila fakta o této osobnosti polské hudby dalším čtenářům.

Diplomová práce je členěna do pěti hlavních kapitol. První z nich je zaměřena na hudební schopnosti, hudební dovednosti a jejich klasifikaci a na periodizaci hudebního vývoje žáků mladšího školního věku. Druhá kapitola seznamuje čtenáře s pojmem hudební miniatura a jejím vývojem. Následující kapitola se konkrétně zabývá miniaturami Antoniho Cofalika. V další části práce jsou uvedena základní fakta o životě a tvorbě tohoto polského skladatele. Většina informací o něm vychází z autobiografické knihy *Ukochalem skrzypce*. Dalším zdrojem poznatků se stala osobní emailová komunikace s profesorem Cofalikiem. Čtvrtá kapitola obsahuje 15 metodických listů k houslovým miniaturám cyklu *ZOO*, které jsou určeny pro pedagogickou praxi učitelů na 1. stupni základní školy. Pro lepší přehlednost jsou listy barevně odlišeny podle jednotlivých tříd. V obsahu metodických listů jsou dominantní poslechové činnosti, na ně však navazují i činnosti vokální, instrumentální a pohybové. Součástí metodických listů jsou také poznatkové hry. Popsané aktivity byly inspirovány metodickými příručkami,

workshopy a vlastní pedagogickou praxí. Reflexe na praktické využití metodických listů je zahrnuta v poslední, páté kapitole práce.

1 Problematika hudebních schopností a dovedností

1.1 Vymezení pojmů hudební schopnost a dovednost

Obecně lze schopnost považovat za „relativně stálou psychickou vlastnost, složitou vnitřní podmínku, která umožňuje snadno se učit a dosáhnout úspěšných činností a dovedností v dané oblasti.“¹ Předpokladem pro její rozvoj jsou vlohy, vrozené dispozice jedince dané prenatálním vývojem nebo přímo zakotvené v genetické informaci. Schopnosti jsou rozvíjeny v průběhu života. Na úrovni jejich rozvoje se podílejí nejen vlohy, ale také psychické vlastnosti jedince a sociální a kulturní prostředí, ve kterém žije.² Schopnosti se z psychologického hlediska dělí do dvou skupin na obecné (související s intelektem) a specifické (umožňující vykonávat specifické činnosti). Mezi specifické schopnosti řadíme i schopnosti hudební.³ Nelze však chápat zcela odděleně specifické hudební schopnosti a schopnosti obecné, poněvadž obě tyto složky se navzájem ovlivňují. Výzkumy potvrzují, že žáci s větším zapojením do hudebních činností vykazují lepší výsledky i v jiných předmětech. Zároveň mnoho výborných hudebních skladatelů v naší historii vykazovalo i vyšší inteligenční kvocient.⁴

Stejně jako schopnosti ani dovednosti nejsou vrozené. Podle Kosíkové je dovednost „učení získaná dispozice ke správnému, rychlému a úspornému vykonávání určité činnosti vhodnou metodou.“⁵ Oba pojmy, schopnost a dovednost, spolu velmi úzce souvisí a není lehké je od sebe zcela jednoznačně oddělit. Rozvinutí některých dovedností je závislé na schopnostech. Naopak upevňování dílčích dovedností může vést k rozvoji obecnější schopnosti. Například pro rozvoj dovednosti čtení je zapotřebí schopnosti

¹ SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 28. Učebnice pro vysoké školy.

² HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004, s. 48. Knižnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-7331-018-X.

³ KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. Praha: Grada, 2010, s. 51. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3600-6.

⁴ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 53–59. ISBN 978-80-246-2060-2.

⁵ KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011, s. 31. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2433-1.

koncentrace, vnímání, intelektových schopností a dalších. Ovšem po získání a upevnění dovednosti čtení dochází k rozvíjení verbálních a jazykových schopností.⁶

Pojmy hudební schopnosti a hudební dovednosti vycházejí z obecných definic. Sedlák uvádí: „*Hudební schopnosti považujeme za psychické struktury a vlastnosti jedince, které mu umožňují kontakty s hudbou, její vnímání a prožívání a všestrannou hudební aktivitu. Hudební schopnost je základním předpokladem k hudební činnosti, kterou spoluutváří, v níž se však sama projevuje a zkvalitňuje.*“⁷ Opět funguje vazba, kde platí, že hudební schopnost je předpokladem pro rozvinutí hudební dovednosti a upevňování hudebních dovedností vede k rozvoji hudebních schopností.

1.2 Klasifikace hudebních schopností

Klasifikace hudebních schopností není v literatuře přesně dána. Každý autor hudební schopnosti chápe trochu jinak. Existují dva teoretické základy, ze kterých autoři vycházejí. Většina z nich se přiklání k teorii, že je možné rozlišit různé dílčí hudební schopnosti, které fungují v souladu. Najdou se ovšem i autoři, kteří hudební schopnost dílčím způsobem nerozdělují, ale považují ji za jakýsi celistvý hudební faktor. Přikloněním k první teorii je možné rozlišovat jednotlivé hudební schopnosti a třídit je.⁸

Jedním z prvních autorů, kteří se pokusili klasifikovat hudební schopnosti byl Carl Emil Seashore⁹. Vymezil 25 jednotlivých hudebních schopností, které rozdělil do pěti skupin. V první z nich se nachází hudební schopnosti související s počítky a vjemy. Jedná se především o schopnosti analyzovat vlastnosti tónů (výška, intenzita, rytmus, objemnost). Druhá skupina byla zaměřena na hudební činnosti a jejich kontrolu (kontrola výšky, intenzity, rytmu). Třetí skupina obsahovala pět schopností týkajících se hudební paměti a hudební fantazie. Čtvrtá zahrnovala schopnosti spojené s intelektem včetně

⁶ ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001, s. 152–153. ISBN 80-7178-463-X.

⁷ SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 29. Učebnice pro vysoké školy.

⁸ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 64–69. ISBN 978-80-246-2060-2.

⁹ Americký psycholog a pedagog, který žil v letech 1866–1949. Proslul zejména články o patologii řeči, hudebním vzdělávání a psychologii hudby a umění.

obecného rozumového nadání. Poslední, pátá skupina nazvaná hudební citění obsahovala převážně schopnosti spojené s emocionálními prožitky hudby.

Se Seashorovou klasifikací do jisté míry nesouhlasil Boris Michajlovič Těplov¹⁰. V systému nenašel vzájemné vztahy mezi jednotlivými schopnostmi ani určení jejich důležitosti. Těplov proto stanovil tři základní hudební schopnosti tvořící základ hudebnosti člověka – smysl pro tonálnost, schopnost sluchové představivosti a smysl pro hudební rytmus.¹¹ Jeho systém však opomíjí hudební paměť, hierarchické uspořádání a hudební schopnosti nutné k hudebním činnostem uměleckého charakteru.

Klasifikaci vycházející z myšlenky, že schopnost lze vymezit prostřednictvím činnosti, pro níž je předpokladem, vytvořil František Sedlák. Schopnosti jsou v jeho systému řazeny hierarchicky od základních po systémové, vychází z jednoty percepčních, reprodukčních a produkčních činností. Zároveň se snaží o jednoduchost dílčích schopností, což podle něj nebylo možno zcela důsledně dodržet. Sedlák tedy uvádí následující klasifikaci hudebních schopností:

- **Hudebně sluchové** (zajišťují rozlišování vlastností tónů a jejich vzájemných vztahů a prolínání);
- **Psychomotorické** (umožňují vnímat časové členění hudby (rytmus, tempo, metrum) a regulovat pohyby při vokálních, instrumentálních a pohybových činnostech);
- **Analyticko-syntetické** (tvoří předpoklady rozlišování hudebně výrazových prostředků, hudebních tvarů a jejich spojování v hudební celky, zahrnují hudební paměť, tonální a harmonické citění, rytmické citění a hudební představivost);
- **Hudebně intelektové** (jsou předpokladem pro percepční, interpretační a hudebně tvořivé činnosti, zahrnují hudební fantazii a hudební myšlení).¹²

¹⁰ Boris Michajlovič Těplov byl ruský psycholog a pedagog, který žil v letech 1896–1965. Původně se zabýval otázkami vnímání, poté studiem schopností, nadání (zejména hudebního) a talentu.

¹¹ TĚPLOV, Boris Michajlovič. *Psychologie hudebních schopností*. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1968. s. 19–23.

¹² SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, s. 68. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-04-20587-9.

Sedlák s Váňovou v knize *Hudební psychologie pro učitele* uvádí upravenou klasifikaci hudebních schopností, kterou vytvořili pro účely hudebně výchovné praxe. Tato klasifikace je pro hudební vzdělávání klíčová:¹³

- hudební sluch (schopnosti sluchově percepční a sluchově motorické);
- hudební cítění neboli smysly pro hudebně výrazové prostředky (zejména rytmické, tonální a harmonické cítění);
- hudebně intelektové schopnosti (hudební paměť, hudební představivost, hudební myšlení);
- hudebně tvořivé schopnosti (fantazie, fluence, flexibilita, senzitivita, originalita, elaborace, integrace apod.).

Pro lepší pochopení tohoto systému je potřeba si ujasnit definice konkrétních bodů tak, jak je chápe Sedlák a Váňová.

Hudební sluch je v klasifikaci uveden jako výchozí schopnost. Lze ho vnímat jako schopnost, která člověku umožňuje orientovat se v prostoru tónů, zpracovávat akustické vjemy a nacházet mezi nimi vztahy a souvislosti.

Rytmické cítění je považováno za „*schopnost vnímat a prožívat hudební rytmus, adekvátně na něj motoricky reagovat, reprodukovat ho a vytvářet.*“¹⁴

Tonální cítění je definováno jako „*schopnost vnímat, emocionálně prožívat a chápat tonalitu, tj. tonální vztahy a funkční závislosti tónů v melodii.*“¹⁵

¹³ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 68. ISBN 978-80-246-2060-2.

¹⁴ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 141. ISBN 978-80-246-2060-2.

¹⁵ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 148. ISBN 978-80-246-2060-2.

Harmonické cítění je „*schopnost umožňující vnímat, prožívat, analyzovat, reprodukovat, případně vytvářet vícehlasou hudbu.*“¹⁶

Hudební paměť je chápána jako „*schopnost nervové soustavy člověka přijímat hudební informace, vnitřně je zpracovávat, uchovat a za určitých okolností vybavovat, tj. znovupoznávat, případně reprodukovat v původní podobě a časovém pořadí.*“¹⁷

Hudební představivost je definována jako „*schopnost vytvářet v mysli hudební představy a záměrně s nimi operovat, čímž dochází k promítání hudby do hudebního vědomí.*“¹⁸

Hudební myšlení nemá zcela jasnou definici. Jedná se o novou schopnost, která není uznávaná všemi hudebními psychology. Dá se říci, že hudební myšlení je založeno na abstrakci a logice. Zahrnuje to, co nelze získat pomocí vnímání a operací s představami.

Hudebně tvořivé schopnosti jsou takové schopnosti jedince, které zajišťují originalitu, novost a neopakovatelnost hudebních projevů. Tvořivé schopnosti nelze diagnosticky určit pomocí testů.¹⁹

1.3 Klasifikace hudebních dovedností

Na rozdíl od hudebních schopností neexistuje v hudební psychologii žádná obecně platná klasifikace hudebních dovedností. Dělení hudebních dovedností se většinou řídí podle hudebních činností, při kterých jsou využívány. Tím pádem lze rozeznávat dovednosti poslechové, pěvecké, intonační, instrumentální, hudebně pohybové apod. Další možnosti

¹⁶ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 153. ISBN 978-80-246-2060-2.

¹⁷ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 161. ISBN 978-80-246-2060-2.

¹⁸ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 174. ISBN 978-80-246-2060-2.

¹⁹ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 182–191. ISBN 978-80-246-2060-2.

je dělení podle charakteru a druhu učení na percepční, motorické, senzomotorické hudebně intelektové a sociální.²⁰

Dovednosti podstatné pro hudební výchovu na 1. stupni základní školy jsou:²¹

- **Sluchové dovednosti** – dovednosti rozlišovat sluchem vlastnosti tónů, postihovat směr melodického pohybu, rozpoznat mimotonální tón v melodii, poznat ukončenost a neukončenost melodie, rozlišit počet tónů ve vícezvuku, rozlišit symetrii či asymetrii hudebních polovět, slyšet záměrné chyby ve známě písni, vědomě používat termíny pro dynamiku, tempo apod.
- **Rytmické dovednosti** – dovednosti všimnout si souvislostí mezi rytmem slovním a hudebním, osvojit si rytmičké slabiky, rozpoznat a reprodukovat pulzaci, metrum, reprodukovat rytmický zápis písně, vytvořit a reprodukovat rytmický vícehlas, reagovat pohybem na dvoudobé a třídobé metrum (taktování, tance), poznat změny metra a tempa, najít rytmickou chybu, tvořivě se rytmicky projevovat, znát základní pojmy z oblasti rytmu apod.
- **Pěvecké dovednosti** – dovednosti správně sedět či stát při zpěvu, osvojit si zásady správného pěveckého dýchání a hudebního frázování, tvoření hlavového tónu a hlavové rezonance, měkkého hlasového začátku a správné výslovnosti, zpívat v celém hlasovém rozsahu, intonačně čistě reprodukovat jednohlas i vícehlas, zpívat s emocionálním zaujetím apod.
- **Intonační dovednosti** – dovednosti orientovat se v osvojovaném intonačním prostoru a v intonačních modelech, osvojit si základní intonační opory (oporné písně, nápěvky apod.), analyzovat notový záznam písně z hlediska tóniny a výskytu intonačních pojmů, zazpívat píseň z not, spolu s intonačním učivem si průběžně osvojovat základní naukové poznatky, získané intonační dovednosti zpětně využít při sluchové analýze, v elementární tvořivosti apod.
- **Nástrojové dovednosti** – dovednosti zvládat techniku hry na Orffův instrumentář, případně sopránovou zobcovou flétnu, reprodukovat či tvořit přehry, mezihry,

²⁰ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 73–74. ISBN 978-80-246-2060-2.

²¹ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 78–79. ISBN 978-80-246-2060-2.

dohry k písni, experimentovat s barvou nástrojů, zvukomalbou vyjádřit mimohudební situaci, využít nástroje jako doprovod k pohybu, ověřovat si na nástroji hudebněteoretické poznatky, vyjádřit hrou na nástroj svůj tvořivý nápad apod.

- **Hudebně pohybové dovednosti** – dovednosti spontánně reagovat pohybem na charakter hudby, pohybem reagovat na tempové a metrické změny v hudbě, průběžně si osvojovat inventář pohybových dovedností, ovládat úkony hry na tělo, motoricky reagovat na charakter hudebně vyjadřovacích prostředků, pamatovat si choreografii i sled pohybů v tancích a pohybových hrách apod.
- **Hudebně tvořivé dovednosti** – dovednosti imitovat učitelem předváděné rytmické, melodické nebo pohybové modely, obměňovat zadané modely, pohotově tvořivě reagovat na učitelovy podněty, využívat známé v nových situacích, hledat nová řešení, tvořivě si osvojovat základní hudební zákonitosti apod.
- **Poslechové dovednosti** – dovednosti využívat při poslechu zkušenosti z ostatních hudebních činností, orientovat se ve výrazových a formotvorných prostředcích, vyčleňovat prvky z hudebního proudu, srovnávat, slovně charakterizovat, rozpoznávat emocionální typy hudby, orientovat se v základních hudebních žánrech, získané poslechové dovednosti využívat ve vlastní hudební tvořivosti apod.

1.4 Periodizace hudebního vývoje

Hudební vývoj je jednou z neoddělitelných složek rozvoje lidské osobnosti. Sedlák hudební vývoj definuje jako „proces osvojování hudebního umění a hudebních zkušeností prostřednictvím mnohostranných hudebních činností, v nichž se rozvíjejí hudební schopnosti a kvalitativně i kvantitativně se mění lidské hudební vědomí.“²² Stejně jako psychický vývoj rozumových funkcí, tak ani hudební vývoj neprobíhá plynule, ale stupňovitě. Jednotlivá vývojová stádia se od sebe liší kvantitativně i kvalitativně. Sedlák uvádí toto pořadí vývojových fází:

²² SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 23. Učebnice pro vysoké školy.

- *přípravná fáze,*
- *fáze zrychleného vývoje,*
- *fáze relativního klidu.*²³

Hudební vývoj probíhá na základě zrání jedince ve vzájemném vztahu s učením. Záleží tedy jak na vrozených dispozicích člověka, tak na sociálním prostředí, ve kterém žije. Nezbytnou podmínkou pro hudební vývoj je aktivní styk člověka s hudbou, výchovou a učením. Vliv na hudební vývoj má samozřejmě také funkce sluchového orgánu, který je pro hudbu hlavní vstupní branou k mozku člověka. Díky sluchovému orgánu může člověk zpracovávat akustické vjemy a nacházet mezi nimi souvislosti, což nazýváme hudebním sluchem. S hudebním sluchem souvisí také rozvoj motorického analyzátoru, který řídí motorické činnosti spojené s hudbou. Nemalou úlohu při rozvoji hudebního sluchu má také zrak, který napomáhá při činnostech, které pracují s notovým zápisem.²⁴ Hudební vývoj každého jedince lze pozorovat již od prenatálního období. Periodizace dalších vývojových etap se u odborníků v oblasti vývojové a hudební psychologie liší. Níže uvedené fáze hudebního vývoje vycházejí z dělení Františka Sedláka.

1.4.1 Prenatální vývoj

Již tři až čtyři měsíce před narozením má plod vyvinutý sluch. Může slyšet nejen zvuky matčina těla, ale také její hlas nebo hudbu, kterou poslouchá. Je dokázáno, že po 30. týdnu věku je plod schopen si zapamatovat opakovaně slyšené podněty. Dále je prokázáno, že pokud matka poslouchala nějakou hudbu během těhotenství, dítě na ni i čtyři dny po narození reaguje zklidněním. Při pokusu s neznámou hudbou k této reakci nedošlo. Podle výzkumu Alexandry Lamontové²⁵ z roku 2001 je hudba, kterou matka poslouchala tři měsíce před narozením, dítětem i po roce preferována před ostatními skladbami. Zapamatování si hudby z prenatálního období do dospělosti není dokázáno, ale je

²³ SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, s. 23–27. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-04-20587-9.

²⁴ SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 23–27. Učebnice pro vysoké školy.

²⁵ Alexandra Lamontová působí od roku 2001 na Keele University. Její výzkum se zabývá působením hudby na nenarozené dítě.

pravděpodobné, že prenatální zkušenosti se podílejí na našich pozdějších emočních reakcích na hudbu.²⁶

1.4.2 Období nemluvněte a batolete

Období nemluvněte a batolete vymezují Sedlák s Váňovou jako období od narození do konce třetího roku života. V tomto období se vyvíjí sluchový analyzátor. Ten začíná fungovat již pár dní po narození a umožňuje tak dítěti reagovat na sluchové podněty. Nejprve se projevuje reakce na silné zvuky, na které dítě reaguje mrknutím. Později, někteří autoři uvádějí kolem druhého týdne, jiní až ve třech až čtyřech měsících života, lze u dítěte pozorovat koncentraci na zvuky. Mezi druhým až sedmým měsícem přichází senzitivní období, tedy období, kdy je organismus citlivý na podněty z vnějšku a zároveň se také vytváří vazba na jednoho člověka, zejména na matku, která je velmi důležitá pro další vývoj osobnosti dítěte. K narušení této vazby může dojít následkem nedostatku smyslových nebo sociálních podnětů. Nejjednodušším zdrojem těchto podnětů může být zpěv matky. Dítě nejprve reaguje na větší intervaly v melodii, později na celý tón a půltón. Kolem půl roku života získává radost ze zvuků, chce je opakovaně slyšet a samo vytvářet, což realizuje například boucháním do věcí okolo sebe. V tomto věku dítě nejprve upoutává rytmus, tempo, dynamické změny a barva, až později se rozvíjí citlivost na výšku tónů.²⁷

Rozvoj pěveckých a rytmických dovedností probíhá v závislosti na rozvoji mluvy dítěte. Dítě nejprve napodobuje rytmus, akcenty a melodii mluvené řeči. Poté je schopné napodobit krátkou melodii, což je pro něj jednodušší než zpěv oddělených tónů. Hlasový ambit novorozence je malý a pohybuje se kolem tónu a^1 . Kolem třetího roku se pohybuje v rozpětí velké tercie až čisté kvinty, zpravidla mezi tóny es^1 – g^1 . Ve dvou a půl letech dítě začíná spontánně zpívat svým hračkám. Tento zpěv je improvizovaný a vyjadřuje

²⁶ FRANĚK, Marek. *Hudební psychologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2005, s. 127–133. ISBN 80-246-0965-7.

²⁷ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 359–362. ISBN 978-80-246-2060-2.

dětské pocity. Pěvecký vývoj u dítěte probíhá pouze v případě, že má dostatek pěveckých podnětů z vnějšku.²⁸

1.4.3 Předškolní období

Předškolní období je spojeno s docházkou do mateřské školy. Dítě se tedy s hudbou neshledává pouze doma, ale i v rámci kolektivní výchovy. V tomto období je dítě obvykle schopné rozpoznat základní hudebně výrazové prostředky a emocionálně prožívat hudbu. Rozvíjí se tonální a rytmické cítění, reakce na rytmus se zpřesňuje. Dále dochází k rozvoji hudební paměti a představivosti, což je předpokladem pro správné vokální a instrumentální reprodukce písní.²⁹

V závislosti na rozvoji hlasového orgánu a sílení hlasivkového svalstva se nadále rozvíjí a upevňují pěvecké dovednosti. Hlasový rozsah se z rozpětí e¹–a¹ zvětšuje na rozpětí d¹– b¹. V pěveckých dovednostech dětí jsou však velké rozdíly. Nejzávažnější příčinou neúspěšného zpěvu je nerozvinutý hudební sluch. Tento problém souvisí také se špatným vývojem hudebních představ a tonálního cítění. Je proto nutné dbát na kvalitní výchovu nejen v mateřské škole, ale také v rodině. „*S ohledem na anatomický a psychofyzický vývoj dětí předškolního věku lze tvrdit, že jde o jednu z nejdůležitějších etap hudebního vývoje, která, je-li zanedbána, ovlivní negativně celkový vztah dítěte k hudbě i možnosti jeho úspěšného hudebního rozvoje na základní škole.*“³⁰

1.4.4 Mladší školní věk

Mladší školní věk je období, kdy dítě navštěvuje 1. stupeň základní školy. Je mu tedy mezi 6 a 11 lety. V této fázi hudebního vývoje se u dětí upevňuje tonální a harmonické cítění, dokáží chápat vícehlasou hudbu, rozvíjí se vnímání hudebně výrazových

²⁸ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 359–362. ISBN 978-80-246-2060-2.

²⁹ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004, s. 51–52. Knižnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-7331-018-X.

³⁰ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 364. ISBN 978-80-246-2060-2.

prostředků a senzomotorické dovednosti. Podle Holase se jedná v rámci hudebního vývoje o *fázi přípravnou*.³¹

Z počátku školní docházky mají děti stále ještě sklony k hravosti. Při hudební výchově jsou velmi aktivní, proto je vhodné často střídat hudební činnosti. Do hudební výchovy se zařazuje hudební hra, která zapojuje co nejvíce sensorických orgánů a podporuje tak senzomotorické učení. Během prvních dvou let dochází ke zrání centrální nervové soustavy a tím i k pozitivnímu ovlivnění vnímání a pozornosti.³²

Vlivem vzrůstu pozornosti jsou děti schopné poslouchat i náročnější skladby. Začínají chápat výstavbové prostředky skladeb a vztahy mezi částí a celkem. Díky rozvoji senzomotorických dovedností je možné rozvíjet hru na klasický hudební nástroj. Vyvíjí se samozřejmě i hlasový rozsah dětí, který není stejný po celou dobu docházky na 1. stupeň základní školy. Liší se také v souvislosti s pohlavím. Sedlák s Váňovou uvádí ve své knize výzkum Skopala³³, podle kterého se hlasový rozsah žáků první třídy pohybuje v rozmezí $b-a^1$ až $b-d^2$, u dívek $a-a^1$ až $a-e^2$. U žáků čtvrtých tříd $a-h^1$ až $ges-gis^2$, u dívek $g-h^1$ až $g-gis^2$. Hlasový rozsah také závisí na kvalitě a intenzitě hudebního vzdělávání žáků.³⁴

Hlavním úkolem učitele v hudební výchově je v tomto období „*vytvořit pevné pěvecké návyky u všech dětí, rozezpívat kolektiv třídy, vytvořit schopnost soustředěného poslechu přiměřených hudebních skladeb, kultivovat hudbou tělesné pohyby a rozvíjet motoriku potřebnou ke hře na hudební nástroj*.“³⁵ Učitel by zároveň měl ponechat prostor pro

³¹ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004, s. 52–53. Knižnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-7331-018-X.

³² JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. Vyd. 2. Hradec Králové: Orlice, 2005, s. 12–13. Tandem. ISBN 80-903115-7-1.

³³ SKOPAL, Jiří. *Zákonitosti vývoje hlasového rozsahu a jejich souvislost s hudebněvýchovným procesem na školách 1.–3. stupně*. Disertační práce PedF UK. Praha 2005.

³⁴ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 364–365. ISBN 978-80-246-2060-2.

³⁵ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 364. ISBN 978-80-246-2060-2.

seberealizaci žáka, a podněcovat jeho fantazii, imaginaci a vést ho k vlastní tvůrčí činnosti. Splnění těchto úkolů závisí výrazně na kvalitě hudební výchovy prováděné v mateřské škole.³⁶

1.4.5 Střední školní věk

Střední školní věk je období od 12 do 15 let dítěte. Toto období bývá často nazýváno pubescencí neboli dospíváním. S touto etapou vývoje jsou spojeny výrazné změny v psychice jedince, které se odráží ve vnímání hudebního světa. Oblast hudebních zájmů se přesouvá převážně k poslechu nonartificiální hudby mimo školu. Do hudby se v tomto věku dostává mnoho emocí. Jedinec prostřednictvím hudby hledá sám sebe. Vlastní vokální, instrumentální a pohybová činnost často ustupuje do pozadí. S dospíváním jsou také spojeny změny hlasového aparátu. Dochází k mutování a diferenciaci hlasů na ženský a mužský.³⁷

V tomto věku si dítě začíná uvědomovat podstatu a význam hudebního sdělení, vyjadřuje samostatný názor v oblasti interpretace, uvědomuje si cíle hudebních činností a rozvíjí hudebně tvořivé myšlení.³⁸

1.4.6 Starší školní věk

Starší školní věk je období od 15 do 20 let věku jedince. V tomto věku dochází k dozrání obecně rozumových schopností, speciálních schopností i emocionálních prožitků a projevů. Ustaluje se barva, výška a poloha hlasu. S výjimkou studia na konzervatořích a některých dalších typech středních škol již není hudební vzdělávání realizováno. Další hudební vývoj jedince tedy závisí hlavně na jeho vlastních zájmech. Jde například o vzdělávání v různých hudebních institucích (např. ZUŠ) či návštěvy hudebních představení.³⁹

³⁶ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 365. ISBN 978-80-246-2060-2.

³⁷ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 366–368. ISBN 978-80-246-2060-2.

³⁸ HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004, s. 52–53. Knihnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-7331-018-X.

³⁹ SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, s. 368–370. ISBN 978-80-246-2060-2.

1.5 Rozvoj hudebních schopností a dovedností v rámci hudební výchovy

Hudební výchova na základní škole je realizována v souladu s *Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání*. V něm jsou uvedeny jak hodinové dotace tohoto předmětu v jednotlivých ročnících, tak očekávané výstupy pro konkrétní období a učivo, které je potřeba do hudební výchovy zařazovat a ovládnout ho. Učivo je zde rozděleno do čtyř dílčích činností. Jedná se o činnosti vokální, instrumentální, hudebně pohybové a poslechové.⁴⁰

Jednotlivé hudební činnosti však nemůžeme chápat odděleně. V hudebně výchovném procesu jsou spolu spjaty a vzájemně se ovlivňují. Ne všechny hudební činnosti však musí být realizovány v rámci jedné vyučovací hodiny. Jejich výběr je ovlivněn vzniklou pedagogickou situací a zvoleným učivem. Nejdůležitější činností v rozvoji hudebnosti u dětí je podle Sedláka čistý, rytmicky přesný a dynamicky procítěný zpěv, který je klíčový pro rozvoj základních hudebních schopností. Proto by pěvecké činnosti měly být zařazeny v každé jednotce hudební výchovy.⁴¹

1.5.1 Vokální činnosti

Vokální činnosti, jak bylo již výše uvedeno, jsou jednou z nejdůležitějších složek hudební výchovy. Nezahrnují však pouze zpěv jako takový, ale také mluvní projev. Nedílnou součástí pěveckých činností je také osvojení správného dýchání, artikulace, tvorba tónu nebo dynamika. Žáci se postupně učí realizovat jednohlasé nebo dvojhlasé písně ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu. Důležité je také zařazování intonačních cvičení, které žáky připravují na zpěv z not, pomáhají jim chápat vztahy mezi tóny, rozpoznávat melodii a imitovat ji.

⁴⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/trvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁴¹ SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 60–83. Učebnice pro vysoké školy.

Zároveň se díky intonačním cvičením učí zaznamenávat melodie nebo rytmus pomocí jednoduchého grafického znázornění.⁴²

1.5.2 Instrumentální činnosti

Instrumentálními činnostmi se na základní škole rozumí zejména hra na jednoduché hudební nástroje z Orffova instrumentáře, nástroje z rytmického instrumentáře Evy Jenčkové⁴³, zobcové flétny, keyboardy a další jednodušší klasické nástroje. V rámci této činnosti žáci reprodukují nebo vytvářejí vlastní hudební doprovody písní, přede hry, mezihry nebo dohry. Nástroje slouží také k realizaci různých hudebních her.

1.5.3 Hudebně pohybové činnosti

„Smyslem hudebně pohybové výchovy je rozvíjet pohybové dovednosti dětí v souladu s hudbou a prostřednictvím tohoto hudebně pohybového projevu poskytnout dětem příležitost k emocionálnímu sebevyjádření, umožnit jim poznávání a ověřování hudebních zákonitostí, rozvíjet jejich kreativní schopnosti a estetické citění, dopřát jim příležitost relaxace a vzájemné komunikace prostřednictvím hudby a pohybu.“⁴⁴

V rámci hudebně pohybových činností se žáci učí taktovat a pohybově doprovázet znějící hudbu ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu. Seznamují se také s jednoduchými lidovými tanci, pro jejichž zvládnutí je zapotřebí zvládnutí orientace v prostoru, naučení se jednoduchým tanečním krokům, druhům chůze, utvoření pohybové paměti. Žáci se učí reagovat na změny v proudu znějící hudby.⁴⁵ Dále pantomimicky ztvárňují různé činnosti (hra na nástroj, pracovní činnosti) nebo pantomimu uplatňují ve scénickém pohybu. Do souboru pohybových prvků uplatněných v hudební výchově také řadíme hru na tělo (tleskání, pleskání, luskání, podupy).⁴⁶

⁴² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁴³ Jedná se například o rytmické zátky, dřevěná vejce, řehtačky, drhla, kukačky, písťalky nebo káči.

⁴⁴ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. Vyd. 2. Hradec Králové: Orlice, 2005, s. 9. Tandem. ISBN 80-903115-7-1.

⁴⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁴⁶ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: IV. Hudba a pohyb*. Hradec Králové: E. Jenčková, 1997.

1.5.4 Poslechové činnosti

Poslechové činnosti zajišťují na základní škole kontakt s hudbou, vytvářejí vztah k hudebnímu umění, učí žáky soustředěnému a pozornému poslechu a emocionálnímu prožitku. Od učitele se očekávají kvalitní hudebně teoretické kompetence, nástrojová a didaktická připravenost, aby dokázal žákům nabídnout skladby přiměřené jejich věku a schopnostem.⁴⁷

Poslechové činnosti se podle Lasevičové dají realizovat dvojím způsobem. První formou je forma intuitivní, která je založená na spontánních reakcích vyvolaných poslechem hudby bez předchozí analýzy skladby. Tyto reakce mohou být pohybové, emocionální nebo třeba výtvarné. Cílem formy je podnítit fantazii žáků. Intelektuální forma poslechu je již více strukturovaná. Soustředí se na rozumové zkoumání a analýzu hudby. Doporučený metodický postup poslechu se podle Lasevičové skládá z šesti fází. V první fázi dochází k motivaci žáků. Ta zajišťuje koncentraci pozornosti a vzbuzuje nadšení pro poslech. Následuje první poslech. Ten má vyvolat především estetický prožitek. Může obsahovat také jednoduchý úkol vedoucí k vyvození určitého pojmu. Po doznění hudby by měl být zařazen rozhovor analyzující skladbu. Otázky musí být promyšlené a směřovat k budoucímu poznatku. Druhý poslech se zaměřuje na detaily skladby. V této fázi již učitel může do poslechu vstupovat slovem a hudbu komentovat. Upozorňuje na hudební strukturu a její složky⁴⁸. Pátou fází je estetické hodnocení skladby. Dochází v ní ke shrnutí základních poznatků ze skladby (autor, název, hudební poznatek, charakteristické znaky). Poslední fází je návrat ke skladbě. Jedná se o využití skladby v praktických činnostech jako jsou doprovody na jednoduché rytmické nebo melodické nástroje, dramatizace skladby, zpěv, kvízy apod. Tyto činnosti vedou k upevnění a osvojení učiva.⁴⁹

⁴⁷ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy pro učitele primárního vzdělávání: distanční text*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2004, s. 84–86. ISBN 80-7368-007-6.

⁴⁸ HONS, Miloš. *Hudební analýza*. Praha: TOGGA, 2010, Musica viva. ISBN 978-80-87258-28-6.

⁴⁹ LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy pro učitele primárního vzdělávání: distanční text*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2004, s. 84–86. ISBN 80-7368-007-6.

Cílem poslechových činností na 1. stupni základní školy by mělo být především osvojení základních vlastností tónu (délka, síla, výška, barva), vztahů mezi jednotlivými tóny (souzvuk, akord), hudebně výrazových prostředků (rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast, gradace). Poslechem se žáci učí rozeznávat vokální, instrumentální a vokálně instrumentální hudbu. Seznamují se s různými funkčními typy hudby (např. ukolébavka, fanfára, pochod, tance), hudebními žánry a formami. Důležitou dovedností je také slovní interpretace skladby, což zahrnuje vyjádření pocitů z poslechu a schopnost slovně popsat hudebně výrazové prostředky.⁵⁰

Při výběru skladeb k poslechu se učitel musí řídit třemi hledisky – uměleckým, didaktickým a hlediskem přiměřenosti. Podle Daniela má pouze umělecky hodnotné dílo možnost esteticky působit na žáka a vychovávat ho. Učitel si nejprve musí definovat didaktické cíle poslechu a podle nich nalézt a zařadit vhodnou skladbu, na kterou bude možné dané učivo prakticky aplikovat. Dále musí nalézt takovou skladbu, která bude svým rozsahem, nástrojovým obsazením a vyzněním odpovídat schopnostem dětí daného věku. Musí počítat s tím, že kapacita pozornosti dětí mladšího školního věku není neomezená. Doporučuje se zařazovat skladby v délce 1–4 minuty v závislosti na vyučovaném ročníku.⁵¹

K poslechové činnosti se tedy nejlépe hodí skladby nevelkého rozsahu jako jsou písně, kratší úryvky rozsáhlejších děl nebo hudební miniatury, kterými se bude zabývat následující kapitola.

⁵⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

⁵¹ DANIEL, Ladislav. *Metodika hudební výchovy*. Vyd. 3., dopl. Ostrava: Montanex, 2010, s. 83–85. ISBN 978-80-7225-329-6.

2 Hudební miniatury

Pojem hudební miniatura není v odborné literatuře příliš často využíván a jeho definice se značně různí. Někteří autoři hudební miniaturu ztotožňují s instruktivní skladbou, což je kompozice, která byla vytvořena s pedagogicko-didaktickým záměrem. Jde o skladbu sloužící k rozvoji interpretačních schopností a dovedností. Podporuje osvojování správné techniky hry na nástroj a koncertního přednesu. Česká instruktivní tvorba je zaměřena především na klavírní hru. Hudební miniatury pro další nástroje vznikají v mnohem menší míře.⁵²

Ve Slovníku české hudební kultury můžeme nalézt pojem miniatura jako paralelu k názvu bagatela. „*Jedná se o označení žánru hudebních skladeb, vyznačujících se malým rozsahem a miniaturizací formy.*“⁵³ Vyvíjely se na přelomu 18. a 19. století. V Německu se pro bagatelu začal využívat název Kleinigkeit (= maličkost). Bagatela se v té době také začala uplatňovat v instruktivní tvorbě. Velký nárůst popularity zaznamenal tento žánr počátkem 20. století, kdy se dostal do popředí tvorby skladatelů hledajících nové postupy. Těmito autory byli například Béla Bartók, Arnold Schönberg nebo Anton Webern. V Čechách můžeme bagatelu nalézt v tvorbě Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka nebo Josefa Bohuslava Foerster. Mezi světovými válkami začal nad pojmenováním bagatela převažovat spíše název miniatura. Tento žánr se i nadále uplatňoval v instruktivní tvorbě.⁵⁴

Pro potřeby této práce se staly stěžejními publikace Evy Jenčkové *Hudba a pohyb ve škole a Výběr klavírních skladeb pro 1.–4. ročník studia učitelství hudební výchovy na 1. stupni základní školy*. Jenčková se zaměřuje především na miniaturu klavírní, kterou definuje jako skladbu nevelkého rozsahu s instruktivním charakterem. Je určena zejména žákům základních uměleckých škol, kteří si na jejím základě osvojují techniku hry na nástroj a interpretační schopnosti. Nabízí ovšem i nové možnosti učitelům hudební výchovy na 1. stupni základní školy a v mateřských školách, kteří ji mohou využít ve výuce. „*Klavírní miniatury nabízejí učitelům hudební výchovy mnohostranné použití,*

⁵² *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, s. 376–377. ISBN 80-7058-462-9.

⁵³ *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, s. 376. ISBN 80-7058-462-9.

⁵⁴ *Slovník české hudební kultury*. Praha: Supraphon, 1997, s. 58. ISBN 80-7058-462-9.

zejména při rozvíjení posluchačských dovedností dětí. Ačkoliv jsou to převážně skladby nevelkého rozsahu s elementární vnitřní strukturou, představují tato díla emocionální typ hudby, který námětově, rozmanitostí funkcí, výběrem a uspořádáním hudebně výrazových prostředků odpovídá mentalitě a hudební zkušenosti dětí mladšího školního věku.⁵⁵

Hudební miniatura je tedy ideální kompozice pro poslechové činnosti na 1. stupni základní školy. Žákům je tematicky blízká. Díky svému nevelkému rozsahu je vhodná i z hlediska schopnosti dětské koncentrace. Hudební miniatury jsou velmi rozmanité. Využívají různé formy a žánry. Lze na nich žákům ukázat specifika tvorby určitého skladatele nebo slohového období. Dobře slouží jako doprovod k hudebně pohybovým činnostem. Lze na nich názorně předvést hudebně výrazové prostředky. Pro jejich dějovost a tematické zaměření jsou pro děti vhodné také ke slovní interpretaci hudby.⁵⁶

V klavírní tvorbě lze nalézt mnoho českých i zahraničních autorů komponujících hudební miniaturu. Z českých skladatelů jsou to například Emil Hradecký, Ilja Hurník, Jitka Snížková, Ilona Jurníčková, Milan Iglo, Luboš Sluka nebo Petr Eben. Ze zahraničních lze jmenovat jména Béla Bartók, Romuald Twardovski a Antoni Cofalik.⁵⁷ Poslední dva zmínění společně vytvořili kromě klavírních miniatur také miniatury pro housle a klavír či miniatury pro nástrojovou kombinaci violoncello a klavír.

2.1 Hudební miniatury Antoniho Cofalika

Prvním cyklem houslových miniatur Antoniho Cofalika je v Čechách méně známý soubor drobných skladbiček s názvem *Ptaszarnia*. Jde o tři skladby, které vznikly v roce 1995. Na jejich tvorbě se podílela Janina Garšcia⁵⁸, která vytvořila klavírní

⁵⁵ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. Vyd. 2. Hradec Králové: Orlice, 2005, s. 121. Tandem. ISBN 80-903115-7-1.

⁵⁶ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. Vyd. 2. Hradec Králové: Orlice, 2005, s. 121–122. Tandem. ISBN 80-903115-7-1.

⁵⁷ JENČKOVÁ, Eva. *Výběr klavírních skladeb pro 1.-4. ročník studia učitelství hudební výchovy na 1. stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 226 s. ISBN 80-7066-328-6.

⁵⁸ Janina Grašcia byla polská skladatelka a pedagožka, která žila v letech 1920–2004. Působila na Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia v Krakově.

doprovod.⁵⁹ Znamější houslové miniatury Antoniho Cofalika jsou však *ZOO* a *V cirkuse*. Jsou to jediné houslové cykly, které je možné sehnat na českém trhu.^{60 61}

Myšlenka Antoniho Cofalika vytvořit soubor houslových miniatur *ZOO* přišla na dovolené v Chorvatsku. Cofalik se rozhodl napsat několik skladeb s instruktivním charakterem pro děti, tematicky zaměřených na zvířata. Jak autor sám uvádí „*Děti milují zvířátka a vždy se těší na návštěvu zoologické zahrady. Zajímavým zážitkem však pro ně může být také ožívování a napodobování jejich zvířecích obyvatel pomocí tónů a zvuku houslí.*“⁶² Cyklus, který v té době nesl název *Zwierzyniec*, byl určen nejmenším houslistům. O klavírní doprovod požádal polského skladatele Romualda Twardowského. Ten složil klavírní doprovod k miniaturám a zaslal ho zpět profesorovi Cofalikovi i s nahrávkou skladeb.⁶³ Vzniklé hudební dílo výtvarně doplnil Marcin Bruchnalski.⁶⁴

K vydání hudebniny zaujímalo Polskie Wydawnictwo Muzyczne, se kterým Cofalik do té doby spolupracoval, zamítavý postoj. Cofalik tedy rozhodl hledat nového vydavatele na hudebním veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem. Cyklus pro tyto účely přejmenoval na *Tiergarten*. Na veletrhu byl o miniatury ze strany vydavatelů velký zájem. Cofalik upřednostnil vydavatelství Bärenreiter. Na základě dohody s vydavatelstvím cyklus ještě jednou přejmenoval na trojjazyčný *Im/At the/Au ZOO*.^{65 66}

⁵⁹ Fotografie viz Příloha A, Obr. 10

⁶⁰ COFALIK, Antoni. *Ukochalem skrzypce*. 1. vyd. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2017. ISBN 978-83-7638-870-0. s. 403–433.

⁶¹ Překlad z polského originálu vytvořila autorka práce Kateřina Hubálková.

⁶² COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO pro housle a klavír*. 1. vydání. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0. s. 3.

⁶³ Klavírní part zahrál Romuald Twardowski, housle Andrzej Gebski.

⁶⁴ COFALIK, Antoni. *Ukochalem skrzypce*. 1. vyd. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2017. ISBN 978-83-7638-870-0. s. 403–433.

⁶⁵ COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

⁶⁶ V České republice dílo vyšlo pouze pod názvem *ZOO* a přeložila ho Livia Posádková Krátká.

Na základě elektronické korespondence⁶⁷ autor doporučuje cyklus 15 skladeb rozdělit mezi čtyři žáky podle jejich technické úrovně. Skladbu č. 1 Pojd'me do ZOO doporučuje Cofalik hrát všemi žáky unisono, další skladby cyklu hrají žáci již podle svých schopností. Poslední miniatura č. 15 Naši milí žáčci je rozdělena na pět částí. Každý žák předvede jednu část sólově. Poslední, pátou hrají dle pokynů v notovém zápisu první a čtvrtý žák.⁶⁸

Po úspěchu Cofalikových instruktivních skladeb *ZOO* si Bärenreiter objednal cyklus *Im Zirkus*. Práce „na objednávku“ se Cofalikovi nezamlouvala. Nechtěl pracovat bez nápadu. Přes úvodní rozpaky přesto cyklus s 12 skladbami vznikl.⁶⁹ Klavírní part vytvořil Józef Rychlik, ilustrace doplnil opět Marcin Buchnalski. Cyklus *V cirkuse* obsahuje technicky i interpretačně náročnější skladby než soubor skladeb *ZOO*, na který navazuje.⁷⁰

⁶⁷ COFALIK, Antoni. *Diplomová práce* [elektronická pošta]. Message to: Hubalkovak@seznam.cz. 4. 4. 2018 15:06 [cit. 2019-04-19]. Elektronická korespondence.

⁶⁸ COFALIK, Antoni. *Diplomová práce* [elektronická pošta]. Message to: Hubalkovak@seznam.cz. 4. 4. 2018 15:06 [cit. 2018-04-24]. Elektronická korespondence.

⁶⁹ COFALIK, Antoni. *Ukochałem skrzypce*. 1. vyd. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2017. s. 403–433. ISBN 978-83-7638-870-0.

⁷⁰ COFALIK, Antoni a Józef RYCHLIK. *V cirkuse: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2007. ISMN M-2601-0411-2.

3 Osobnost Antoniho Cofalika

Kapitola věnovaná osobnosti Antoniho Cofalika vychází vzhledem k nedostatku informací o životě a tvorbě tohoto skladatele převážně z knihy *Ukochalem skrzypce* (2017), jejímž autorem je sám profesor Cofalik. Faktické údaje z dalších zdrojů jsou citovány tradičním způsobem.^{71 72}

3.1 Život

Antoni Cofalik je současný polský hudební skladatel, pedagog a umělec. Třikrát získal cenu Nejlepšího učitele na mezinárodních soutěžích. Roku 2012 získal titul profesor honoris causa na Smyčcové akademii v Hamburku a roku 2016 stříbrnou medaili „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Dodnes učí na Liceu Muzycznym im. Fryderyka Chopina v Krakově, přednáší a zasedá v porotách soutěží.

Podle informací získaných elektronickou korespondencí v roce 2018 se profesor Cofalik i v dnešní době nadále aktivně věnuje lyžování, výuce hry na housle, zasedá v porotách soutěží, věnuje se vydavatelské činnosti, přednáší a účastní se hudebních kurzů. Ze soukromého života zmiňuje ve zprávách také svou ženu Joannu. Bohužel se nikde nepodařilo dohledat žádné další informace o jeho rodině. Konverzace byla ze strany profesora Cofalika náhle ukončena 8. května 2018. Od té doby neodpovídá na e-maily a nejsou o něm známy další informace.^{73 74}

3.1.1 Dětství

Antoni Cofalik se narodil 3. března 1940 v polských Myslovicích v městské části Słupna. Pocházel z učitelské rodiny. Otec Jan Rudolf byl intelektuál a duchem umělec. Často se zavíral u sebe v pokoji, kde si četl nebo poslouchal hudbu. Matka Helena byla srdečná žena. Dbala na to, aby v rodině nikomu nic nechybělo, starala se o výchovu dětí

⁷¹ COFALIK, Antoni. *Ukochalem skrzypce*. 1. vyd. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2017. ISBN 978-83-7638-870-0.

⁷² Překlad z polského originálu vytvořila autorka práce Kateřina Hubálková.

⁷³ COFALIK, Antoni. *Diplomová práce* [elektronická pošta]. Message to: Hubalkovak@seznam.cz. 4. 4. 2018 15:06 [cit. 2019-04-19]. Elektronická korespondence.

⁷⁴ Fotografie viz Příloha A, Obr. 12

i o bydlení. Cofalik měl dva sourozence.⁷⁵ Starší bratr Andrzej se stal onkologem a mladší sestra Ewa vystudovala výtvarné umění. Rodina bydlela ve skromném bytě. Sen přebývat ve velkém městě zhatil příchod války a nelehké poválečné časy.

První kontakty s hudbou Cofalik získal prostřednictvím svého otce. Jan Rudolf, pro kterého byla hudba životem, hrál na klavír. Ačkoliv byl klavírista samouk, několik let pracoval v kině, kde hrál k němým filmům. Jelikož nevlastnil klavír, chodil cvičit do základní školy, kam ho doprovázel i malý Antoni. Díky otci se tak Cofalik poprvé seznámil s hudbou Chopina, Mozarta, Beethovena nebo Schumanna. I Antoniho matka byla aktivní muzikantkou, hrála na housle a dobře zpívala. Rodiče se zajímali nejen o hudbu, ale také o výtvarné umění a divadlo a tento zájem přenášeli na své děti.

Cofalikovi si brzy všimli, že jejich syna velmi přitahuje zvuk houslí. Proto začali přemýšlet o nákupu nějakého nástroje. Vzhledem ke špatné finanční situaci rodiny po válce dostal Antoni své první housle až v jedenácti letech. Byly z poloviny 18. století. Cofalik vzpomíná, že nástroj byl tmavě lakovaný a měl měkký zvuk. Uvnitř bylo uvedeno jméno Sebastian Rauch, město Breslau a rok výroby. Z houslí měl takovou radost, že mu rodiče povolili nejít druhý den do školy a zkoušet si hrát. Maminka mu předvedla držení nástroje a smyčce a večer už Antoni hrál své rodině koledu *Medrcy świata*. O několik dní později s otcem navštívil koncert ve filharmonii, kde se definitivně rozhodl, že bude houslistou. Se základní školou také jednou navštívil Krakov. Město se mu velmi líbilo a vycítil, že s ním bude spjata jeho budoucnost. Dá se tedy říci, že o svém životě měl Antoni Cofalik velice jasnou představu už jako dítě.

První systematické vzdělávání v houslové hře měl Cofalik dostat u učitele Zieglera. Rodiče však nebyli s výukou spokojeni, takže ho pod záminkou nedostatku financí vzali pryč. Přihlásili ho do hudební školy ve městě Sosnowiec. Ani zde však Cofalik neměl štěstí na dobrého pedagoga. Jeho učitel se mnohem více než o výuku zajímal o fotbal, který s žáky hrál často i místo hodin houslí. Z tohoto důvodu se Cofalik rozhodl odejít ze školy a přihlásit se ke zkouškám na proslulou základní hudební školu v Katovicích. Zde se jeho učitelem stal houslista Velkého symfonického orchestru Polského rozhlasu

⁷⁵ Fotografie viz Příloha A, Obr. 1, 2

Włodzimierz Bregula. Cofalik udělal během tří let pětiletý kurz prvního stupně a už po dvou letech vystupoval v sále filharmonie se skladbou Mazurek – Moje marzenia od Adama Wrońského. Na klavír ho tehdy doprovázel Czesio Stańczyk.

3.1.2 Studentská léta

Po skončení základní hudební školy⁷⁶ přešel na katovickou Średni Szkoła Muzycznou do třídy profesora Konrada Bryzka, vedoucího 2. houslí ve Velkém symfonickém orchestru Polského rozhlasu. V době studia u Bryzka ho na klavír doprovázela Alina Liwska, později Magdalena Kubzda.

Antoni Cofalik se však během studií nezabýval pouze hudbou. Při nástupu na střední hudební školu v Katovicích již několikátým rokem studoval myslovické gymnázium, které bylo velmi sportovně zaměřeno. Disponovalo hřištěm na fotbal, volejbal, basketbal nebo prostorem pro gymnastiku. Možná i díky této škole má Antoni Cofalik dodnes kladný vztah ke sportu, zejména k lyžování.⁷⁷

Po maturitě na gymnáziu⁷⁸ a dokončení střední hudební školy dělal Antoni Cofalik přijímací zkoušky do Wyszsej Szkoły Muzycznej v Krakově.⁷⁹ Zkoušky úspěšně vykonal a nastoupil do třídy profesora Zenona Felińskiego.^{80 81} Profesor byl starší pán vyšší postavy, lehce ohnutý a se smutným pohledem. Podle Cofalika příliš nerozuměl novodobé hudbě, existovala pro něj pouze hudba po Brahmsu. Proto, když se Cofalikovi ve čtvrtém roce studia zalíbil houslový koncert Karola Szymanowského, rozhodl se ho

⁷⁶ Z dostupných zdrojů není jasné, v jakém roce se tak stalo.

⁷⁷ Při jednom lyžařském výletu do hor se Cofalik ocitl se svými kamarády v ohrožení života. Lyžaře překvapila prudká změna počasí, kvůli které byli nuceni nouzově přenocovat v horském přístřešku bez dveří. Samozřejmě s sebou neměli žádné teplé vybavení na spaní. Noc byla hodně dlouhá a mrazivá, ale nakonec se naštěstí obešla bez zranění.

⁷⁸ Maturita nebyla bez komplikací. Zjistilo se, že studenti získali dopředu maturitní otázky z matematiky a celá zkouška se musela opakovat.

⁷⁹ Z dostupných zdrojů nelze přesně zjistit rok, lze však přepokládat, že se mohlo jednat o rok 1959.

⁸⁰ Profesor Feliński byl žák Otakara Ševčíka a Carla Flesche.

⁸¹ Fotografie viz Příloha A, Obr. 4

naučit sám bez pomoci. Hodiny houslí, které často probíhaly u profesora doma, postrádaly oficialitu.

Při studiích v Krakově bydlel Cofalik na kolejích. Nejprve pobýval na skromně vybaveném čtyřlůžkovém pokoji koleje Rotunda⁸², později bydlel v koleji na Zakrzówku⁸³.

Dočasným azylem byl pro Cofalika i byt profesora Felińskiego.⁸⁴ Na tento dvouměsíční pobyt v rodině Felińskiego však nevzpomíná hezky. S profesorem měli značně rozdílné denní rytmy. Cofalik byl v té době často nevyspalý a málo cvičil.

Nejlepším bydlením byla pro Cofalika kolej divadelní školy. Tu získal díky vazbám na divadlo, kde hrál k představením s živou hudbou již od druhého roku studia. Jeho spolubydlící klarinetista Marek Skicki a dirigent Lucjan Jaworski se v třílůžkovém pokoji často nezdržovali, takže měl Cofalik hodně prostoru na hraní.

Při studiu se Antoni Cofalik účastnil mnoha koncertů a zájezdů. Jedním z větších koncertů bylo vystoupení v Poznani na podzim roku 1960⁸⁵, kde se konal Národní festival vyšších hudebních škol. Cofalik zde zahrál Zimu od z cyklu Čtvero ročních dob Antonia Vivaldiho. Doprovázel ho studentský orchestr pod taktovkou Krzyszofa Missona.

⁸² Součástí čtyřlůžkového pokoje byly pouze železné patrové postele, stůl, čtyři židle a skříň. Budova koleje obklopovala čtyřhranný dvůr. Každou neděli se zde pořádaly tancovačky. Cofalik popisuje, jak se na ně snažil dostat oknem, aby nemusel platit drahé vstupné. Při vzpomínkách na toto bydlení mile vzpomíná také na pana Buszka, který se o kolej staral.

⁸³ Kolej na Zakrzówku byla umístěna uprostřed krásné přírody. Ubytování však nebylo tak pěkné jako v předešlé Rotundě, navíc se Zakrzówek nacházel dále od centra města, a tudíž se tam muselo dojíždět autobusem. Bydlení bylo opět zajištěno ve čtyřlůžkových pokojích. Cofalik pokoj sdílel s varhaníky Joachimem Grubichem a Leszkiem Wernerem a klavíristou Jackem Weissem.

⁸⁴ Tam se nejprve na přechodnou dobu nastěhovala Cofalikova mladší sestra Ewa, protože v Krakově neměla přidělenou kolej. Feliňští si však tak zvykli na přítomnost dalšího člověka v bytě, že po jejím odchodu poprosili Cofalika, aby se k nim alespoň na čas nastěhoval. Přišlo mu nevhodné nabídku odmítnout a u profesora dva měsíce opravdu zůstal.

⁸⁵ Koncert se konal v aule Univerzity Adama Mickiewicze.

Ve druhém ročníku se Cofalik zúčastnil se střední hudební školou zájezdu do Rakouska. Koncerty se konaly v Linzi a Vídni. V tom samém roce⁸⁶ se také spřátelil s violoncellistou Krzysztofem Okońiem, se kterým hrál později téměř 30 let v komorním triu.

Ve třetím ročníku studia se Cofalik stal součástí experimentu rektora Wyższy Szkoły Muzycznej, který se rozhodl prohodit žáky profesora Felińského a profesorky Eugenie Umińské. Metodické postupy obou pedagogů se lišily. Výuka profesorky Umińské se tolik nezabývala technikou hry, ale kladla větší důraz na hudební stránku skladeb. Na rozdíl od profesora Felińského se také nebránila modernějším dílům.

Roku 1962 navázala Wyższa Szkoła Muzyczna kontakty s Franz Liszt – Hochschule für Musik ve Výmaru. Společně dohodly výměnný pobyt. Nejprve přijeli němečtí studenti hrát do Krakova, poté jela malá skupina polských studentů do Výmaru. Zájezdu se neúčastnil pouze Antoni Cofalik jako houslista, ale dále sopranistka Ala Pağowska, klavíristka Marysia Korecka a klarinetista Marek Skicki. Celou skupinu vedla profesorka Eugenią Umińská.

Další zájezd, na který byl Cofalik během studia vybrán, se uskutečnil na začátku září 1962. Jednalo se o turné krakovské filharmonie po Itálii. Na programu orchestru byla Velká mše c moll Wolfganga Amadea Mozarta, oratorium Juda Makabejský Georga Friedricha Händela a Beethovenova Symfonie č. 9 d moll. Filharmonii dirigoval Andrzej Markowski a jeho zástupce Krzysztof Missona. Koncerty se uskutečnily v Perugii, Gubiu a Assisi. Na koncert do Perugia se přijel podívat i Cofalikův přítel Krzysztof Okoń, který v té době studoval v Římě. S ním Cofalik uzavřel dohodu, že po návratu do Krakova najdou klavíristu a založí trio.^{87 88}

Od třetího roku studia do poloviny 80. let spolupracoval Cofalik s filharmonií a také účinkoval sólově nebo s triem na koncertech pro školy. V červnu 1964 se uskutečnil

⁸⁶ Z dostupných zdrojů nelze přesně určit rok. Dá se však předpokládat, že se jedná o rok 1961.

⁸⁷ Z dostupných zdrojů nelze zjistit přesný rok založení tria. Dá se však předpokládat, že se jedná o rok 1963.

⁸⁸ Fotografie viz Příloha A, Obr. 9

Cofalikův diplomový koncert⁸⁹, na kterém hrál s filharmonií I. Houslový koncert Karola Szymanowského⁹⁰. Koncert dirigoval Lucjan Jaworski⁹¹. Dva týdny po koncertě jel do Výmaru, kde se konaly jedny z prvních evropských prázdninových mistrovských kurzů pro housle, klavír, violoncello, flétnu a komorní hru. Kurzu se chtěl zúčastnit společně s triem. Krzysztof Okoń však nedostal povolení vycestovat kvůli dlouhému pobytu v Itálii. Cofalik jel tedy nakonec sám. Dostal se do houslové třídy Michaiła Wajmana z Leningradu, s jehož výukou byl velmi spokojen. Své zážitky z výuky u Wajmana sděloval po návratu profesoru Felińskému. Ten však Cofalikovo nadšení z cizích hodin vzal jako urážku a odstoupil od svého nápadu jmenovat Cofalika vlastním asistentem ve výuce. Cofalikovi to však nevadilo, poněvadž chtěl v té době spíše koncertovat a zviditelnit se a až později se věnovat učení.

Na časy ve škole vzpomíná Antoni Cofalik jako na čas samostatnosti a odpovědnosti za sebe, čas nezvykle důležitý a tvořivý. Naučil se pracovat intenzivně, efektivně a svědomitě, přičemž, podle něj, na tom má nemalou zásluhu jeho korepetitorka Basia Penderecką.

V průběhu studia v Krakově měl Cofalik také povinnost účastnit se vojenského výcviku.⁹² Žáci uměleckých škol měli společný výcvik probíhající jednou týdně po tři roky. První rok se dostal pod velení majora Siwaka, druhý rok pod majora Proniewiczze.⁹³

Vojnu Cofalik nesnášel dobře. Připadala mu hloupá a bezmyšlenkovitá. Nejhůř vzpomíná na část výcviku v Bukówce. Jednalo se o šestitýdenní pobyt, kde byl vyrván z běžného života, musel poslouchat nesmyslné příkazy a ztrácel kontakt s hudbou.

⁸⁹ Vzpomíná, že koncert hrál na zapůjčené velmi kvalitní housle, jejichž zvuk byl krásný, ale síla tónu nebyla úplně odpovídající.

⁹⁰ Fotografie viz Příloha A, Obr. 3

⁹¹ Lucjan Jaworski byl Cofalikův spolubydlící z posledních kolejí.

⁹² Fotografie viz Příloha A, Obr. 5, 6

⁹³ V knize Ukochalem skrzypce vzpomíná na příhodu, která se mu stala při jednom cvičení. Ten den totiž zapomněl svůj samopal bez dozoru v parku na lavičce. Vzpomněl si na něj až za půl hodiny a ihned se pro něj rozjel. Samopal naštěstí našel na svém původním místě a celá situace se tak obešla bez větších problémů.

3.2 Profesionální dráha

3.2.1 Umělecká činnost

Po návratu Krzysztofa Okońia do Polska si s Antonim Cofalikiem potvrdili své předchozí plány založit trio a začali shánět posledního člena. Již po několika dnech se jim ozval Jerzy Łukowicz a trio bylo kompletní. V té době trio ještě nemělo název.⁹⁴ Jeho první vystoupení probíhala na tzv. Wieczorech u Stefańskich.⁹⁵ Jednalo se o pravidelné koncerty pořádané od roku 1963 rodinou Stefańských.⁹⁶ Každý z těchto večerů nabízel program určitého hudebního skladatele, který byl prakticky pokaždé interpretován Triem Krakowskim. Díky tomu znali hráči tamější prostor velmi dobře a mohli tak předvádět ty nejlepší výkony.

Na základě doporučení Bronisława Gimpela se Trio Krakowskie zúčastnilo soutěžního klání O cenu Antonia Vivaldiho v Sieně. Ještě před soutěží však v Sieně absolvovali pod vedením Ricarda Brengoly a klavíristy Sergia Lorenziho kurz komorní hry. Ricardo Brengola však nebyl jejich účastí v soutěži nadšen. Na soutěž totiž připravoval už jiný soubor. Na doporučení ředitele kurzu Maria Fabrieho se Trio Krakowskie mohlo nakonec soutěže zúčastnit, a dokonce ji vyhrálo.

Po návratu do Polska začalo Trio Krakowskie spolupracovat s agenturou Pagart, která vysílala hudebníky na zahraniční cesty. Agentura domluvila triu koncerty v Královském konzervatoriu v Bruselu a v Bulharsku⁹⁷ na III. festivalu komorní hudby v Plovdivě,

⁹⁴ Na přelomu let 1963/1964 v Krakově vystupovali houslisté Bronisław Gimpel a Riccardo Brengola. Antoni Cofalik a Krzysztof Okoń chtěli tyto výborné hudebníky požádat, aby si poslechli jejich trio. Koupili květiny a šli je s prosbou přivítat na nádraží. Pánové prosbu vyslyšeli a hned druhý den si vyslechli skladbu Trio fortepianowe Artura Malawského. Výkonem byli naprosto nadšeni a zajímali se o jméno souboru. Ten však zatím žádné neměl. Bronisław Gimpel během pár minut navrhl název – „Trio di Cracovia“ („Trio Krakowskie“). Tak tedy vznikl název celosvětově známého polského komorního souboru.

⁹⁵ Fotografie viz Příloha A, Obr. 7

⁹⁶ Okolo roku 1972 byl natočen asi půl hodinový film o rodině Štefańských, u které členové Tria zkoušeli a koncertovali. Ve filmu se tak objevuje i Trio Krakowskie. Snímek se promítal v kině před hlavním filmem, což mělo za následek další zpopularizování tohoto souboru.

⁹⁷ Při návštěvě Bulharska k sobě kvůli tehdejšímu režimu dostali průvodce Haryho, který je provázel na místa koncertů, zařizoval ubytování, ukazoval jim místní kuchyni, ale také hlídal, aby se s nikým nebavili.

v Gabrově, Plevenu, Lovechu a v Polském středisku kultury v Sofii. Repertoár tvořila tria Artura Malawského, Wolfganga Amadea Mozarta a Johannese Brahmsa.

Roku 1966 natočilo Trio Krakowskie u polského vydavatelství *Polskie Nagrania „Muza“* svou první desku. Nahráli Trio c moll op. 1 nr. 3 Ludwiga van Beethovena a Trio Artura Malawského. O rok později přišla nabídka na další desku tentokrát od vydavatelství *Veriton*. Trio nahrálo Trio B dur KV 502 W. A. Mozarta a Trio B dur op. 11 Ludwiga van Beethovena.

Na jaře roku 1967 přijal soubor pozvání na koncertní turné v zemích Balkánu. Trio zahrálo v Záhřebu, Osijeku, Banja Luce a Sarajevu. Jugoslávii však hráči nenavštívili pouze jednou. Další zahraniční výjezd Tria Krakowskieho se konal v roce 1969, tenkrát do slovinského Mariboru a Lendavy.

U příležitosti výročí narození Ludwiga van Beethovena bylo Trio Krakowskie požádáno o vystoupení v Římě, kde měla zaznět všechna tria tohoto významného skladatele. Jelikož dvě z devíti klavírních trií měl již soubor v repertoáru, nabídku přijal. Způsob interpretace se hráči rozhodli konzultovat s bývalým učitelem Krzystofa Okońia violoncellistou Enrikem Mainardim. S trii Ludwiga van Beethovena koncertovali polští hudebníci dále v Krakově, Římě, Raveně a na festivalu v Aarhus. Na konci roku 1970 navázali spolupráci s krakovskou televizí, která jim navrhla hraní trií ve vysílání.⁹⁸ Koncerty probíhaly jednou měsíčně. Hudebníci hráli na playback a každé vystoupení bylo doplněno baletními čísly, jejichž choreografie vytvořila Ewa Wycichowska.

Dalším velkým dílem, které Trio Krakowskie nazkoušelo, byl Beethovenův Trojkoncert C dur op. 56. Toto dílo zařadili do repertoáru na popud filharmonie z Lodži. Se skladbou vystupovali v letech 1965–1983. Zazněla na IV. Polském klavírním festivalu ve Słupsku, na koncertech v Krakově, Gdaňsku, Řešově, Olsztynu, Štětíně, Katovicích, Lodži a mnoha dalších městech.

⁹⁸ Vysílalo se jich pouze sedm, protože dvě podle televize nebyla dostatečně posluchačsky atraktivní.

Během svého koncertování navštívilo Trio Krakowskie spoustu evropských i mimoevropských zemí. Patří mezi ně například Rumunsko, Itálie, Švédsko, Dánsko, Alžírsko, Belgie, Německo, Česká republika, Francie, Kazachstán, Uzbekistán, Turkmenistán, Tádžikistán, Litva, Lotyšsko, USA, Bulharsko, Rakousko nebo Jordánsko. Zahraniční výjezdy v té době nebyly kvůli politické situaci jednoduché. Hudebníci většinou cestovali letadlem, vlakem nebo autem. Cesty se často neobešly bez komplikací způsobených celními prohlídkami, nepřízní počasí nebo zdravotními problémy. Při návštěvách cizích zemí se hráči nesoustředili pouze na koncerty, ale také na poznání místní kuchyně a kultury. Antoni Cofalik a Krzysztof Okoń byli velmi zaujati výtvarným uměním a architekturou, kterou samozřejmě zkoumali i na svých cestách. Cofalik ve své knize dokonce napsal, že kdyby se nestal hudebníkem, byl by architektem.

Při desátém vystoupení v Římě roku 1973 bylo Trio Krakowskie oceněno Zlatou medailí města Říma. O dva roky později získalo Uměleckou cenu města Krakova za vynikající úspěchy v oblasti umělecké tvořivosti a šíření kultury.

Roku 1981 došlo k dočasné změně v obsazení tria. Jerzy Łukowicz se kvůli neshodám s kolegou rozhodl odejít a jeho místo obsadil Karol Tarnowski. Ten byl však roku 1984 dalšími povinnostmi donucen koncertování s triem zanechat a do souboru se opět navrátil Jerzy Łukowicz. Poslední koncert Tria Krakowskiego se odehrál roku 1990 v Budapešti. Antoni Cofalik se v té době rozhodl plně se věnovat dráze učitele.⁹⁹

3.2.2 Učitelská profese

Kromě hry v Triu Krakowském působil Antoni Cofalik také jako vícekoncertní mistr v Orchestru Polského rozhlasu. Kvůli povinnostem v triu se však často omlouval ze zkoušek, a proto se rozhodl po dvou letech spolupráci s orchestrem ukončit. V té době se shodou okolností uvolnilo místo učitele hra na housle na Liceu Muzycznym v Krakově. Cofalik se rozhodl místo přijmout a od roku 1968 tam nastoupil na poloviční úvazek.

⁹⁹ Fotografie viz Příloha A, Obr. 10

Po dvou letech práce v této škole dostal plný úvazek a byl pověřen vedením orchestru All'Antico.¹⁰⁰ V roce 1974 orchestr dostal příležitost vyjet za hranice na soutěž mládežnických komorních a symfonických orchestrů pod patronátem Herberta von Krajana v Západním Berlíně. Tato nabídka přišla na začátku prázdnin. Na nácvik repertoáru nebylo mnoho času. Žákům byly proto neprodleně rozeslány telegramy, aby se vrátili zpět do školy. Soutěžní program obsahoval Canzonu a 4 Andrzeje Rohaczewského¹⁰¹, Sinfonii de Nativitate polského anonyma z 18. století, Concerto Alla rustica Antonia Vivaldiho, Pièces en concert od Françoise Couperina, serenádu Eine kleine Nachtmusik Wolfganga Amadea Mozarta a Divertimento Grazynyho Bacewicze. Orchestr v soutěži získal první cenu a dostal nabídku zahrát i v dalších velkých německých městech. Tu však muselo All'Antico kvůli končícím vizům odmítnout. Po návratu do Polska absolvoval orchestr sérii koncertů ve Varšavě, Krakově nebo Stalové Woli. O rok později vyjel soubor ještě na turné po Německu. Po návratu se soubor rozpadl. V roce 1976, rok po ukončení činnosti All'Antico, dostal Antoni Cofalik Zlatý odznak od města Krakova za práci pro společnost.

Roku 1980 získal Cofalik práci v Hudební akademii v Bydhošti. Tam nejprve dojížděl jednou týdně vlakem z Krakova. Později mu bylo nabídnuto místo koncertního mistra ve Filharmonii Pomorské Jana Paderewského. Tuto nabídku přijal a trávil tak dva týdny v měsíci v Bydhošti a dva v Krakově. Po pěti letech únavného dojíždění v Bydhošti skončil a přijal místo na Hudební akademii v Katovicích. Tam opět dojížděl pouze jednou týdně. Dojezdová vzdálenost se zmenšila, navíc mohl častěji navštěvovat své rodiče, kteří v té době v Katovicích bydleli. Práci na Hudební akademii skončil po osmi letech, aby se mohl více věnovat vlastním publikacím.

Profesor Cofalik nepůsobil pedagogicky pouze na školách, ale vedl také různé hudební kurzy a dílny. Roku 1985 se zúčastnil Letní hudební akademie v Zaháni, kam učitelé přivezli své nejlepší žáky. Součástí interpretačního kurzu byly koncerty, po kterých se pedagogové scházeli a diskutovali o výkonech žáků. Záštitu nad tímto kurzem měl Tadeusz Wroński, který jednou přivezl nahrávky lekcí amerických houslistů Jaschy

¹⁰⁰ Fotografie viz Příloha A, Obr. 8

¹⁰¹ Jedná se o starou polskou hudbu přepracovanou pro smyčcový soubor.

Heifetze a Josefa Gingolda. Heifetzova lekce se Cofalikovi vůbec nelíbila. Podle něj byla nudná, nevýrazná a potvrzovala, že umět hrát na housle je něco jiného než housle učit. Naopak lekcí Gingolda byl naprosto fascinován. Učitel názorně předváděl charakter hudby, zpíval a dirigoval. Naprosto se shodoval s Cofalikovým pojetím práce se žákem. Cofalik uvádí, že dodnes považuje Josefa Gingolda za svůj vzor.

Další kurzy, kterých se Antoni Cofalik účastnil, byly například Mezinárodní hudební kurzy v Łańcutě (1985), Národní smyčcové dílny v Olešnici, kurzy pro korejskou hudební mládež v Soulu (1998), Smyčcové dílny ve Włodawě nad Bugiem (2000), kurzy v Dąbrowici (1997, 1998, 1999), Kaletce na Mazurách (2000, 2001), Kudowě-Zdroji (2003), Bałoczycích na Warmii (2004, 2012), Busko-Zdroji (2006), Kozłówce (2009, 2010) a nespočet menších kurzů na polských školách.

Roku 2006 Cofalik zasedl do poroty na XII. Mezinárodní soutěži mladých účinkujících ve Lvově. Tam na počest jeho první návštěvy tohoto města obdržel nejvyšší kazachské ocenění v oblasti kultury *Zlato nomádů*.

3.2.3 Skladatelská činnost

Z vlastních kompozic složil společně s Janinou Grašcia soubor *Ptaszarnia* (1995), dále *6 Etiud-Kaprysów na skrzypce solo* (1996), *Im/At the/Au ZOO* pro housle a klavír, violoncello a klavír, klavír (klavírní part Romuald Twardowski), *Im Zirkus* pro housle a klavír ve spolupráci s Józefem Rychlikem, *Gdy się Chrystus rodzi / Kolędy i pastoralki na skrzypce solo* (2006), *Ulobione etiudy* (2011), *Gamy dwu, trzy-i czterooktawowe* (2012), *Małe abc na skrzypce* (2014) a *Małe abc na wiolonczelę* (2015).

3.2.4 Publikační činnost

Antoni Cofalik se dodnes věnuje také publikační činnosti. Na svém kontě má nejen přepracovanou nebo upravenou houslovou literaturu, ale také metodické materiály.

Metodické materiály začal psát po přečtení „pseudometodické“ práce¹⁰², která podle něj vyvracela všechny zásady hry na housle. Jeho cílem bylo vytvořit zajímavou knihu pro

¹⁰² Cofalik autora této práce neuvádí.

učitele i studenty, která by se shodovala s jeho metodickým pojetím hry. Nechtěl však vytvořit klasickou učebnici. Rozhodl se tedy zapsat vše, co se svými studenty probíral na hodinách. V roce 1999 tak vznikl *Notatnik metodyczny*. Tato kniha je vysoce ceněna jak u jeho kolegů houslistů, učitelů a profesorů, tak i u hudebníků jiného zaměření.

Po napsání *Notatniku metodyczného* Cofalik vycítil potřebu změny v dosavadních metodických materiálech a napsal *Skrzypcowe ABC* (2001). V tom se snažil zvážit všechny aspekty práce s dítětem, klást důraz na správnou techniku, fyziologii hry a probouzení fantazie. Kniha je koncipovaná jako příručka do začátků výuky hry na housle pro děti v různém věku.¹⁰³

¹⁰³ COFALIK, Antoni. *Skrzypcowe ABC: szkola gry na skrzypcach*. Wyd. IX, II. rzut. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2016. ISMN 979-0-2740-1059-1.

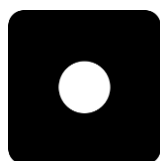
4 Metodické listy

Následující kapitola obsahuje 15 metodických listů určených učitelům 1. stupně základní školy. Každý metodický list je uvozen hlavičkou. V té lze nalézt informaci o názvu skladby, ročníku, pro který je daný list určen, a čase potřebném pro jeho realizaci. Dále se zde nachází symboly znázorňující organizaci žáků, tzn. pro jak velkou skupinu žáků jsou aktivity určeny, a symboly pro nejvhodnější uspořádání učebního prostoru. Následuje obrázek korespondující s názvem skladby, seznam potřebných pomůcek, cíl vyjádřený pomocí klíčových slov, využití hudební činnosti a seznam rozvíjených klíčových kompetencí. Další částí je stručná charakteristika skladby. Následuje motivační část metodického listu a popis jednotlivých činností. Pro lepší orientaci jsou metodické listy barevně rozlišeny podle jednotlivých ročníků.

Použité barvy a symboly:

1. ročník	
2. ročník	
3. ročník	
4. ročník	
5. ročník	

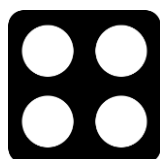
Organizace:

Jednotlivci

Dvojice

Skupiny

Uspořádání:

Tradiční
uspořádání lavic

Kruhové
uspořádání lavic

Volný prostor

Pojďme do ZOO

Ročník:

2.

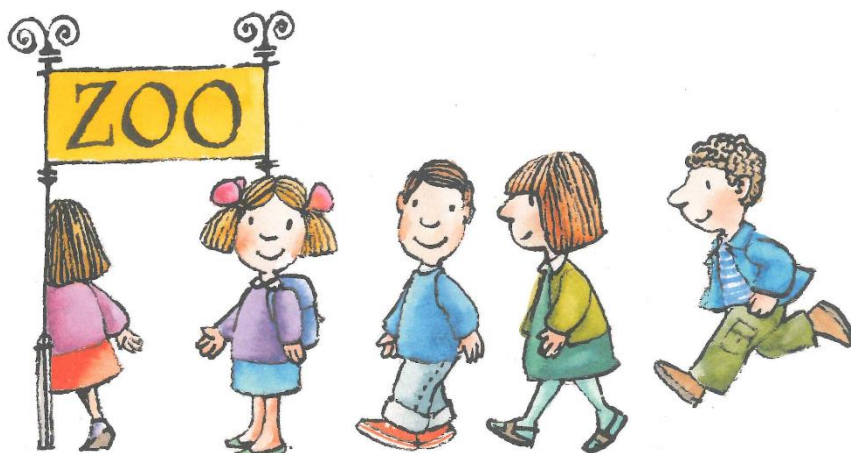
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 1 – Pojďme do ZOO

Pomůcky:

Bzučák, tabulka s Morseovou abecedou, drhlo, kokosové skořápky, dřevěná vejce, bubínek a palička, tamburína, hřeben, jemný papír, další rytmické nástroje Orffova instrumentáře

Cíl:

Krátký a dlouhý tón, Morseova abeceda, nálada skladby, hra na rytmické nástroje

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, řešení problémů, sociální a personální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: D dur

Takt: čtyřčtvrťový

Instruktivní skladba působí vesele. Z dynamických prostředků využívá crescenda a decrescenda, která můžeme slyšet v celém jejím průběhu. Dynamika v dílech *a*, *a'*, které vyznívají hravěji, je silnější (mezzoforte, forte). Díl *b* je klidnější a použitá dynamika slabší (mezzopiano). Ve skladbě

nejdou výrazné tempové změny, pouze ve 26. taktu je použita koruna na notě e², čímž dochází k pozastavení hudebního toku. Poslední dva takty zaznívají opět v původním tempu.

Motivace:

- **Morseova abeceda**

Učitel: Nejprve žáky seznámí s Morseovou abecedou. „Morseova abeceda se skládá z různých kombinací dvou znaků – dlouhého (čárka, dlouhý tón, dlouhý záblesk světla, obě upažené ruce) a krátkého (tečka, krátký tón, krátký záblesk světla, jedna upažená ruka). Dorozumíme se jí i za tmy (světlem) nebo mezi dvěma navzájem neviditelnými místy (píšťalkou nebo elektrickým vedením se bzučákem).“¹⁰⁴ Na tabuli promítne znaky Morseovy abecedy. Vysvětlí žákům způsob grafického znázornění délky zvuku (dlouhý tón čárkou, krátký tečkou). Na tabuli napíše slovo POJĎME a zadá žákům úkol poznat kam povede jejich hudební výlet. Poté pomocí bzučáku signalizuje jednotlivá písmena sousloví „DO ZOO“. Jednotlivá písmena od sebe zřetelně odděluje, začátek každého písmena slovně uvede. V případě potřeby znak zopakuje.

Žáci: Naslouchají zvuku bzučáku a ve dvojicích graficky zaznamenávají jednotlivá písmena. Poté podle níže uvedené tabulky řeší tajenku.

A	.-	I	..	R	.-.
B	-...	J	.---	S	...
C	-.-.	K	-.-	T	-
D	-..	L	.-..	U	..-
E	.	M	--	V	...-
F	..-.	N	-.	W	.-.
G	--.	O	---	X	-.-
H	P	.-..	Y	-.--
CH	----	Q	-.-.	Z	--..

Obrázek 2 - Morseova abeceda

¹⁰⁴ *Rozum do kapsy: malá encyklopedie. 7., upr. a dopl. vyd. Ilustroval Petr URBAN. Praha: Albatros, 1999. Klub mladých čtenářů (Albatros). ISBN 80-00-00737-1. s. 622 – 623.*

Popis činností:

• Poslech skladby Pojd'me do ZOO

Učitel: „Dnešní skladba se nazývá Pojd'me do ZOO a pomocí hudby nám ukazuje, jakou cestu měly děti, které se do ZOO vydaly. Zkus se zaposlouchat a říct, jestli jsou děti spíš veselé, smutné nebo jestli se jejich nálada nějak změnila. Svůj názor zaznamenej na papír pomocí usměvavého nebo mračícího se obličejů. Pokud ti nálada přijde proměnlivá, zapiš oba smajlíky.“ Rozdá žákům papíry a pustí nahrávku skladby. V případě potřeby nahrávku pouští opakovaně.

Žáci: Po poslechu vytvoří skupinky podle nakreslených obrázků (veselý smajlík, smutný smajlík, oba smajlíci). Ve skupinách s učitelem rozebírají, proč se rozhodli pro danou náladu.

• Pohybové ztvárnění

Učitel: Nejprve zopakuje krok poskočný a krok přísunný, poté postaví žáky do kruhu a vysvětlí jim pohyb, který budou provádět.

- 1.–4. takt: předehra, žáci stojí a poslouchají hudbu, připravují se na díl a, který začíná v 5. taktu
- 5.–12. takt: krok poskočný po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po dvou dobách („Děti skotačí do ZOO.“)
- 13.–14. takt: zastavení pohybu po kruhu, krok přísunný do strany, vykročit levou, nohy střídat po dvou dobách („Děti přešlapují ve stojící frontě na lístky.“)
- 15.–16. takt: drobné kroky po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po jedné době („Děti postupují ve frontě.“)
- 17.–18. takt: zastavení pohybu po kruhu, krok přísunný do strany, vykročit levou, nohy střídat po dvou dobách („Děti přešlapují ve stojící frontě na lístky.“)
- 19.–20. takt: drobné kroky po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po jedné době, na konci zpomalení („Děti pomalu postupují ve frontě.“)
- 21.–26. takt: krok poskočný po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po dvou dobách, na konci zastavení v pohybu („Děti došly k pokladně.“)
- 27.–28. takt: delší kroky po kruhu, nohy střídat po jedné době, vykročit levou, na poslední dvě doby veselý výskok („Děti prochází branou do ZOO.“)

- **Rytmická hra na zvířecí kapelu**

Učitel: Pustí žákům ukázkou zvuků ZOO nebo pralesa, ve které je slyšet překřikování zvířat, a tím je namotivuje k vytvoření vlastní zvířecí kapely pomocí rytmičné zvukomalby. Nejprve vysvětlí pravidla tvoření jednotlivých zvuků podle přiložených partů a předvede hru na nástroj (žáci napodobují hru na nástroj pantomimicky), poté rozdělí dětem jednotlivá zvířata a rozdá nástroje.

Bobři drhlo – drhnout tyčkou od sebe a k sobě

Poníci kokosové skořápky nebo dřevěná vejce – údery o sebe

Medvědi buben – údery paličkou

Opice tamburína – chřestit

Sloni hra na hřeben

The image shows a musical score for a 5-member animal band in 4/4 time. The score consists of five staves, each with a different animal name and sound effects. The lyrics are: 'Kou - šu dře - vo. Kou - šu dře - vo. Po - je - de - me kla - py, kla - py. Po - je - de - me kla - py, kla - py. (níc) Brum. (níc) Brum. (níc) Brum. (níc) Brum. Húú, háá. Húú, háá. Túú (mlčí.) Túú (mlčí.)'

Obrázek 3 - Party jednotlivých členů kapely s pomocným textem

Žáci: Řídí se gesty učitele, který udává tempo a postupné nástupy. Po skončení aktivity zkusí sami vymyslet zvukomalebné ztvárnění zvuku libovolného zvířete, které předvedou ostatním spolužákům.

- **Opakování písně Pět minut v Africe**

Učitel: Vysvětlí žákům dechové cvičení. „Zahrajeme si teď na slony a zkusíme troubit jako oni. Nejprve prudce vydechneme, provedeme správný pěvecký nádech a postupně upouštíme vzduch a vydáváme slabiky tu, tu, tu.“

Učitel: Proveďte s žáky rozezpívání na text „sloni troubí, sloni troubí, tú“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 4 - Rozezpívání písně Pět minut v Africe

Učitel: Zopakujte s žáky dvě sloky písně Pět minut v Africe¹⁰⁵. Určí žáky, kteří budou sloky recitovat.

• Pět minut v Africe

*Hudba Pavel Jurkovič
Slova Jiří Záček*

Mírně rychle

Ref. Čá - ry, má - ry, en - ten - tý - ky, po - le - tí - me do Af - ri - ky,
při - drž - te si če - pí - ce, hop! a už jsme v Af - ri - ce.

Lvi a lvice pod palmami
hrozitánsky špulí tlamy,
loví myši v oáze,
přibývají na váze.

Sloni troubí na choboty
od pondělka do soboty
a pak zase pozpátku
od úterka do pátku.

Obrázek 5 - Noty Pět minut v Africe

• Zhodnocení hodiny

Učitel: Hodnotí průběh hodiny a společně s žáky rozebírá nové poznatky a předchozí činnosti.

¹⁰⁵ LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. ISBN 80-7235-312-8. s. 79.

Klokan

Ročník:

3.

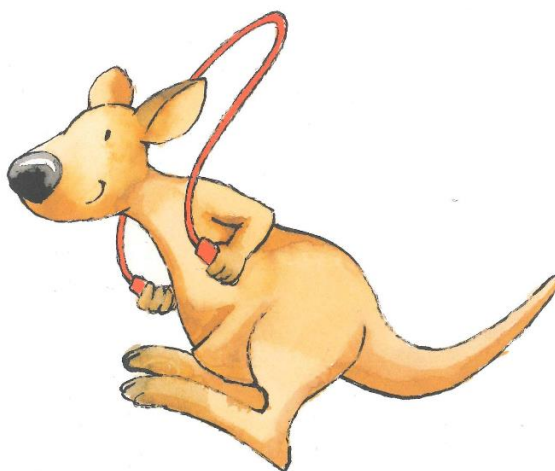
Čas:

45 + 45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 6 - Klokan

Pomůcky:

Indicie (mapa Austrálie, švihadlo, vystřižená kapsa ze starých kalhot, obrázky koaly, didgeridoo, tasmánského čerta, opery v Sydney a protinožce), papírové roury, barevné papíry, lepidla, fixy, videoukázka didgeridoo, housle/klavír

Cíl:

Staccato, legato, didgeridoo, dvoučtvrt'ový takt, informace o Austrálii, orientace v notovém zápisu

Hudební činnosti:

Instrumentální, poslechové, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, řešení problémů, pracovní, sociální a personální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba*

Tónina: D dur

Takt: dvoučtvrt'ový

Instruktivní skladba začíná předehrou a je velmi zvukomalebná. Její jednotlivé díly jsou od sebe jasně rozpoznatelné díky různé náladě, která se v nich objevuje. Tempo je rychlejší.

Motivace:

Učitel: Rozdělí žáky do skupin. Každé skupině rozdá sáček s indiciemi (mapa Austrálie, švihadlo, vystřižená kapsa ze starých kalhot, obrázky koaly, didgeridoo, tasmánského čerta, opery v Sydney a protinožce), podle kterých mají žáci poznat téma hodiny – Austrálie.

Žáci: Řeší hádanku podle zadaných indicií.

Učitel: Povídá si se žáky, proč byly použity právě tyto indicie. Dodává další informace k Austrálii.

Austrálie

Austrálie je nejmenší kontinent, na kterém žije také nejméně obyvatel, pokud nepočítáme Antarktidu, která není obydlená. Hlavním městem je Sydney, kde se nachází známá budova opery. Původní obyvatelé v některých částech stále ještě žijí tradičním způsobem života¹⁰⁶. Vyskytuje se tam hodně druhů zvířat, která nenajdeme nikde jinde na světě (klokani, koaly, tasmánský čert, ptakopysk). Australané velmi často chovají ovce, kterých je na tomto kontinentu asi 5x více než lidí. Velkou část pevniny pokrývají pouště a polopouště.¹⁰⁷ Typickým hudebním nástrojem Austrálie je didgeridoo. Ten se původně vyráběl z dutých eukalyptových kmínků, dnes už se na výrobu používá i jiné, dostupnější dřevo.¹⁰⁸

Popis činností:

- **Poslech skladby Klokán**

Učitel: Pustí skladbu Klokán. Neprozradí její název, pouze napoví, že se jedná o zvíře.

¹⁰⁶ Školní atlas světa. 2. vyd. Praha: Kartografie Praha, 2007. ISBN 978-80-7011-925-9.

¹⁰⁷ Austrálie online [online]. 2018 [cit. 2018-06-20]. Dostupné z: <http://www.australie-online.cz/>

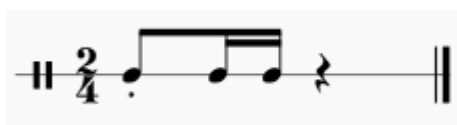
¹⁰⁸ KARNETOVÁ, Helena. *Hudební nástroje v souvislostech*. Vydání 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-619-3. s. 201 – 202.

Žáci: Podle charakteru skladby hádají její název.

Učitel: Rozebere s žáky výrazové prostředky imitující skoky klokana (staccato). Vysvětlí rozdíl mezi staccatem a legatem, zapíše hudební značky, prakticky předvede hrou na housle/klavír.

- **Opakovaný poslech skladby**

Učitel: Na tabuli zapíše rytmus jednoho klokaního skoku. Rozdá žákům noty skladby. Zadá úkol zakroužkovat v notách stejný rytmus, jako je zapsán na tabuli. Upozorní na přítomnost značky pro staccato a různou výšku tónů.

Obrázek 7 - Rytmus klokaního skoku

Obrázek 8 - Klokan noty

Žáci: Samostatně hledají a kroužkují daný rytmus.

Učitel: Na tabuli promítne noty skladby, pustí nahrávku a ukazuje žákům správné řešení úkolu v průběhu skladby. Skladbu pustí opakovaně.

Žáci: Při opakovaném poslechu skladby pozorují její průběh v notách a tleskají na první osminovou notu každého zaznamenaného rytmu.

- **Didgeridoo**

Učitel: Seznámí žáky s didgeridoo a promítne videoukázku hry na tento nástroj. Rozdá papírové roury, které budou představovat jeho zjednodušenou podobu.

Žáci: Dle pokynů učitele si ozdobí své didgeridoo barevnými papíry nebo fixy. Poté si sednou do kruhu a zkusí vytvářet zvuk podobný videoukázce.

- **Hra na dirigenty a hudebníky**

Učitel: Vysvětlí žákům způsob taktování ve dvoučtvrt'ovém taktu, nakreslí schéma na tabuli a společně zkusí taktovat skladbu Klokan. V případě potíží s žáky vytleskává jednotlivé doby.

Žáci: Nejprve taktují společně s učitelem, poté se rozdělí do dvojic. Jeden z dvojice je hudebník hrající na didgeridoo, druhý dirigent. Dirigent taktuje na dvě doby, hudebník hraje podle tempa zvoleného dirigentem na svůj nástroj (čtvrt'ové noty). V případě, že se žákovi na didgeridoo nedaří vytvářet zvuk, může si vybrat jakýkoliv jiný nástroj. Dirigent tempo mění dle libosti. Role ve dvojici se prohodí tak, aby si každý žák vyzkoušel roli dirigenta i hudebníka. Někteří žáci mohou předvést před třídou.

- **Píseň V zoologické zahradě**

Učitel: Naučí žáky jazykolam „Pštros s pštrosicí a pštrosáčaty“, který využije jako artikulační cvičení.

Učitel: Provede s žáky rozezpívání na text „klokani“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 9 - Rozezpívání písně V zoologické zahradě

Učitel: Naučí žáky novou píseň V zoologické zahradě, jejíž melodie je vytvořena úpravou písně Hlava, ramena.¹⁰⁹

V ZOOLOGICKÉ ZAHRADĚ

VESELÝ ZVĚŘINEC *úprava melodie písně Hlava, ramena*
slova dětská tvořivost

Mírně rychle

Slo - ni, o - pi - ce, ži - ra - fy, klo - ka - ni,
ži - ra - fy, klo - ka - ni, ži - ra - fy, klo - ka - ni.
Slo - ni, o - pi - ce, ži - ra - fy, klo - ka - ni,
me - dvě - di, ty - gři, kro - ko - dyl.

Obrázek 10 - Noty k písni V zoologické zahradě

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Zopakuje s žáky probranou látku a nově získané vědomosti. Hodnotí s žáky průběh hodiny.

¹⁰⁹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudební výlet do ZOO*. Hradec Králové: Tandem, 2014, sv. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-27-5. s. 8.

Medvěd

Ročník:

1.

Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 11 - Medvěd

Pomůcky:

Nahrávky zvuků zvířat, nástroje z Orffova instrumentáře, housle/klavír, papíry, psací potřeby, stíratelné tabulky (lze nahradit i obyčejným papírem)

Cíl:

Tóny a hluky, vyjádření znějící hudby, výška tónů, rytmický doprovod

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální, vokální

Klíčové kompetence:

Komunikativní, k řešení problémů, sociální a personální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: C dur

Takt: čtyřčtvrt'ový

Instruktivní skladba zvukově koresponduje s pohybem medvěda. Vyznívá majestátně a je v ní cítit nástin houpavé medvědí chůze. Převážně se v ní vyskytují čtvrt'ové noty a pomlky.

Dynamika není výrazná.

Motivace:

- **Zvuky zvířat**

Učitel: Pouští žákům různé zvuky zvířat, mezi kterými je zařazen i medvěd. Kvůli další práci se skladbou volí takové zvuky, aby hlas medvěda byl mezi nimi lehce rozpoznatelný.

Žáci: Hádají, o která zvířata se jedná. Odpověď píše na stíratelné tabulky, poté je všichni najednou zvednou, aby se každý mohl samostatně vyjádřit.

Popis činností:

- **Poslech skladby Medvěd**

Učitel: Vede s žáky rozhovor na téma tónů a hluků a možnost vyjádření nehudebních zvuků (zvuky zvířat) hudebními prostředky. Poté pustí žákům skladbu *Medvěd*, ale neprozradí její název.

Žáci: Podle znějící hudby rozeznávají, o které zvíře se jedná. Vychází ze seznamu zvířat, jejichž hlasy slyšeli v motivační části hodiny.

Učitel: Po odhalení správné odpovědi s žáky rozebere, které hudební prostředky vedly k poznání zvířete (výška tónů, tempo skladby).

- **Medvědí chůze**

Žáci: Do rytmu skladby zkouší napodobit kolébavou medvědí chůzi s rukama nad hlavou (na každý tón jeden krok, při pomlce zastavení pohybu).

Učitel: Nejprve pustí skladbu v primárním tempu, později volí různá tempa skladby a žáci předvádí medvědí chůzi na základě slyšeného. Po skončení aktivity se s žáky baví o jejich představě medvěda v závislosti na tempu skladby.

- **Sbírání lesních plodů**

Učitel: Po třídě („lese“) rozmístí jednoduché nástroje z Orffova instrumentáře („lesní plody“). Dbá na to, aby bylo dostatečné množství nástrojů pro každého žáka ve třídě a byly použity nástroje, se kterými jsou žáci již seznámeni a znají správný způsob hry. Nástroje může pro lepší představivost žáků opatřit obrázky lesních plodů.

Žáci: Chodí po třídě („lese“) jako medvědi houpavou chůzí, hledají „lesní plody“, rytmicky doprovází danou část skladby.

1. – 8. takt: medvěd chodí po lese a hledá lesní plody (žáci chodí po třídě jako medvědi tak, jak je popsáno v předchozím cvičení)

Ve 3. a 4. době 8. taktu medvěd našel keřík s plody (žáci berou nejbližší nástroj)

9. – 12. takt: medvěd pojídá lesní plody (žáci doprovází medvěda na vybraný rytmický nástroj podle schématu na obrázku 12)

13. – 16. takt: medvěd celý keřík otrhal a hledá další obživu (žáci chodí po třídě jako medvědi tak, jak je popsáno v předchozím cvičení)

Obrázek 12 - Doprovod v 9.–12. taktu

Skladba může být hrána několikrát za sebou, aby žáci měli možnost vyzkoušet více různých nástrojů.

• **Básnička Medvěd**

Učitel: Naučí žáky básničku Medvěd od Františka Synka.

„MEDVĚD

Tenhle medvěd rozdává med.

Dá lištičce kmotříčce,

dá veverce do hrnce,

ježkovi dá medu soudek,

zajíčkovi dá na zoubek.

Zvířátka se radují,

*medvědovi děkují.*¹¹⁰

Když žáci básničku umí, rozdělí je do skupin po šesti (pět žáků předvádí zvířátka, jeden doprovází na rytmický hudební nástroj). Každá skupina dostane k dispozici papíry, psací potřeby a nástroje z Orffova instrumentáře.

¹¹⁰ SYNEK, František. Medvěd. In: JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: TANDEM, 2011, ISBN 978-80-86901-11-4. s. 21.

Žáci: Mají za úkol jednoduše zdramatizovat děj básničky a opatřit ji rytmickým doprovodem na vybraný nástroj podle návrhu na obrázku 13. Každý ze skupiny si z klobouku vylosuje roli, kterou bude v příběhu zastávat (medvěd, liška, veverka, ježek, zajíc, hudební doprovod). Pomocí psacích potřeb a papírů si žáci vytvoří potřebné rekvizity.

Učitel: Dá žákům prostor na nácvik, obchází je a radí.

Žáci: Po skončení nácviku každá skupina předvede svoji dramatickou interpretaci básně. Ti, kteří v danou chvíli nevystupují, deklamují text společně se skupinou předvádějící svoje vystoupení.

The image shows three staves of musical notation in 4/4 time. The first staff starts with a double bar line and a 4/4 time signature. The notes are quarter notes, with some groups of four notes beamed together. The lyrics are: Ten-hle me-dvěd roz-dá - vá med. Dá li - šti-čce kmo-tfi-čce, dá ve - ve - rce do hrn-ce, je - žko - vi dá me - du sou-dek, za - jí - čko - vi dá na zou-bek. Zví - řá - tka se ra - du - jí. The second staff continues the melody with similar note values and lyrics: je - žko - vi dá me - du sou-dek, za - jí - čko - vi dá na zou-bek. Zví - řá - tka se ra - du - jí. The third staff starts with a 7 above the staff and ends with a double bar line. The lyrics are: me - dvě - do - vi dě - ku - jí.

Obrázek 13 - Rytmičtý doprovod básně Medvěd

- **Melodizace říkadla**

Učitel: Namotivuje žáky na dechové cvičení. „*Medvěd se snaží odfouknout včely z úlu. My to teď zkusíme také. Prudce vydechneme, provedeme správný pěvecký nádech a podle mého počítání odfoukáváme včelky z úlu, abychom si mohli vzít med.*“

Žáci: Pracují dle pokynů učitele.

Učitel: Provede s žáky rozezpívání na text „*medu soudek, medu soudek, dá*“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 14 - Rozezpívání říkadla Medvěd

Učitel: S žáky zmelodizuje říkadlo pomocí melodizačního modelu Zlatá brána se závěrem na 3. stupni.

Obrázek 15 - Melodizace říkadla Medvěd

- **Reflexe a zhodnocení hodiny**

Po skončení předchozí aktivity si žáci s učitelem sednou do kruhu a diskutují o tom, jak se jim v hodině pracovalo, co se jim líbilo a nelíbilo na práci ve skupinách, co jim přišlo snadné nebo co naopak dělalo problémy.

Poník

Ročník:

4.

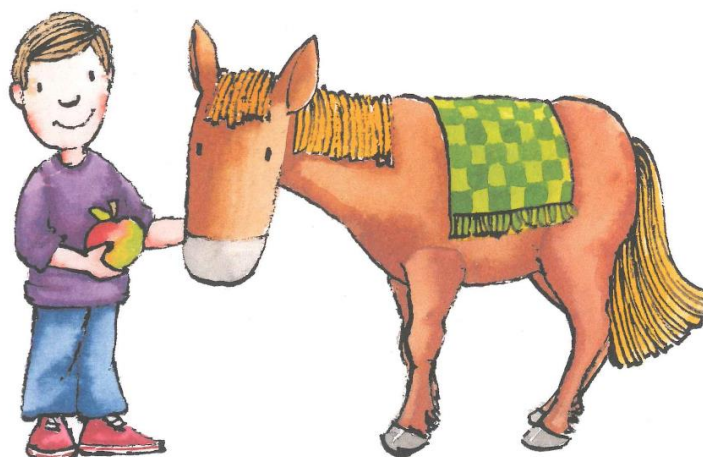
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 16 - Poník

Pomůcky:

Pracovní list, rytmičkový záznam, fixy, stíratelné tabulky

Cíl:

Synkopa, promenádní polka, reakce na znějící hudbu

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, komunikativní, sociální a personální

Charakteristika skladby:

Forma: velká dvoudílná forma

Tónina: G dur

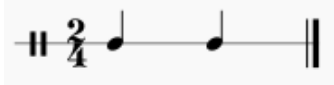
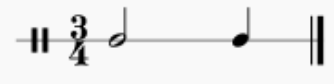

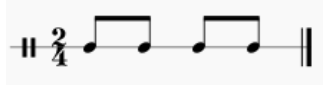
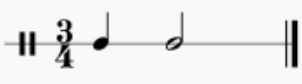
Takt: dvoučtvrt'ový

Instruktivní skladba začíná čtyřtaktovou předehrou. Využívá převážně osminové noty hrané martelé, které imitují klapot kopyt koně. Velmi výrazným prvkem skladby je synkopa, která se v ní vyskytuje čtyřikrát, pokaždé hraná ve forte. Zbylá dynamika je méně silná, skladatel použil mezzopiano.

Motivace:

Učitel: Rozdá žákům pracovní listy s rytmickou tajenkou. Na listu jsou napsána slova (názvy hudebních nástrojů). Upozorní žáky, že dlouhé slabiky mají delší hodnoty not. Úkolem žáků je tato slova si potichu vytleskat a přiřadit k nim správný zaznamenaný rytmus. Pokud je úkol splněn správně, vyjde slovo SYNKOPA.

Přiřaď správný rytmus ke slovům a vyplň tajenku:

1. CIMBÁL	P:		N:	
2. XYLOFON	O:		K:	
3. BUBEN	Y:		A:	
4. TYMPÁNY	S:			

Tématem dnešní hodiny je

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

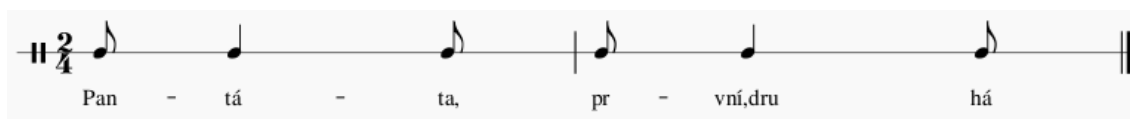
Obrázek 17 - Pracovní list Poník

Popis činností:

- **Synkopa**

Učitel: Zopakuje s žáky rozdíl mezi lehkou a těžkou dobou. Představí synkopa. „Synkopa je rytmický útvar, který vyvrací pravidlo, že přízvuk v taktu je vždy na těžké době. Synkopa totiž

přízvuk dává na dobu lehkou, což se využívá v taneční hudbě.¹¹¹ Zapiše na tabuli zápis synkopy a společně s žáky ji vytleská, nejprve s pomocným slovem PANTÁTA, poté s počítáním.

Obrázek 18 - Synkopa

- **Vyhledávání synkopy v rytmickém zápisu**

Učitel: Rozdá žákům rytmický zápis.

Žáci: V zápisu naleznou a barevně zakroužkují synkopy.

Učitel: Společně s žáky vytleskává rytmus.

Obrázek 19 - Rytmičné cvičení se synkopou

- **Poslech skladby Poník**

Učitel: Pustí žákům skladbu *Poník* a prozradí, že mezi klapání kopýtek poníka se ukrývají i nějaké synkopy.

Žáci: Snaží se počítat synkopy. Výsledné číslo zapiší na stíratelnou tabulku a na pokyn ukáží učiteli.

Učitel: Žákům prozradí správný výsledek, skladbu ještě jednou pustí a v jejím průběhu na jednotlivé synkopy upozorňuje a ukazuje je v notovém zápisu promítnutém na tabuli.

- **Promenádní polka**

Učitel: Rozdělí žáky do dvojic a naučí je základní krok promenádní polky. Když žáci krok zvládají, vysvětlí pohybový doprovod skladby *Poník*.

¹¹¹ HÁJKOVÁ, Kamila a Karel ŠTRÉGL. *Hudební abeceda: 2. díl*. Rychnov nad Kněžnou: Rychnovský dětský sbor, 1996, s.62.

Žáci: Tančí promenádní polku do rytmu hudby. V taktech se synkopou se dvojice vždy postaví proti sobě, nastaví dlaně a společně vytleskává její rytmus. Následující takt žáci čekají a připravují se na pokračování v tanci. Poslední takt skladby zakončí otočkou.

- **Píseň Čtyři koně jdou**

Učitel: Naučí žáky jazykolam „Poslal posel posla pro slámu.“, který poslouží jako artikulační cvičení.

Žáci: Opakují jazykolam, zřetelně a výrazně artikulují.

Učitel: Provede s žáky rozezpívání na text „čtyři koně jdou“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 20 - Rozezpívání písně Čtyři koně jdou

Učitel: Naučí žáky imitační metodou píseň Čtyři koně jdou. ¹¹²

¹¹² LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební výchova pro 5. ročník základní školy*. 2. vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2013, s. 66. ISBN 80-7235-312-8.

• Čtyři koně jdou

Mírně, tanečním pohybem
(jako menuet)

Lidová píseň z Čech

Čty - ři ko - ně jdou tam - hle za vo - dou pro mou nej -
mi - lej - ší, tam - hle za vo - dou čty - ři ko - ně jdou
pro mou mí - lou. La la la la la la la la la la
tam - hle za vo - dou
čty - ři ko - ně jdou pro mou mí - lou.

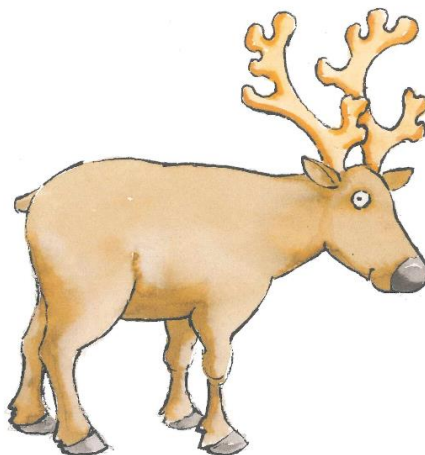
Obrázek 21 - Noty písně Čtyři koně jdou

- **Reflexe a zhodnocení hodiny**

Učitel: Stručně zopakuje nové učivo a zhodnotí s žáky průběh hodiny.

Sob

Ročník: 3.	Čas: 45 min	Organizace: 	Uspořádání:
-----------------------------	------------------------------	--	---

Obrázek 22 - Sob

Pomůcky:

Pracovní list, hudební loto, rytmické cvičení s repeticemi

Cíl:

Repetice, nálada skladby

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, komunikativní, k řešení problémů, sociální a personální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídlílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: G dur

Takt: čtyřčtvrťový

Sob není na rozdíl od zbylých skladeb cyklu ZOO příliš zvukomalebný. Tempo je mírné. Autor se snažil soba znázornit jako klidné, majestátní a neagresivní zvíře.¹¹³ Díl *a* využívá silnou dynamiku

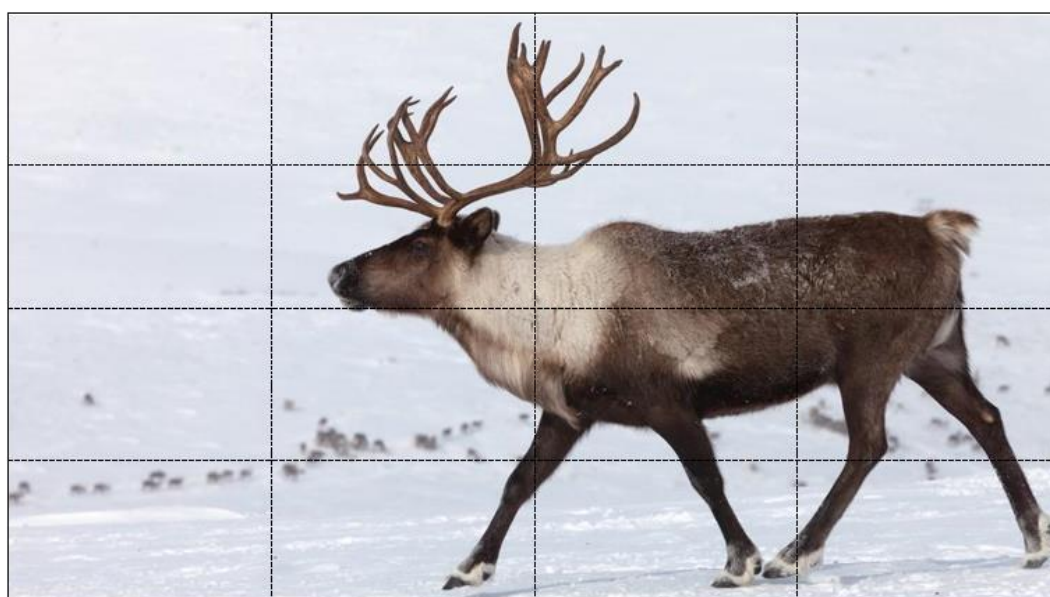
¹¹³ COFALIK, Antoni. *Diplomová práce* [elektronická pošta]. Message to: Hubalkovak@seznam.cz. 4. 4. 2018 15:06 [cit. 2018-11-17]. Elektronická korespondence.

a je hrán s repeticí. Díl *b* začíná v mezzopianu a vykresluje dynamické vlny prostřednictvím crescenda a decrescenda. Poslední díl se opět navrácí k původnímu výrazu.

Motivace:

Učitel: Rozdělí žáky do dvojic, každá dvojice dostane hudební loto, které se skládá z podkladové karty s hudebními obrázky a rozstříhaného obrazu soba s hudebními pojmy na každém dílku. Přední a zadní strana skládačky se slepí a rozstříhá podle naznačených čar.

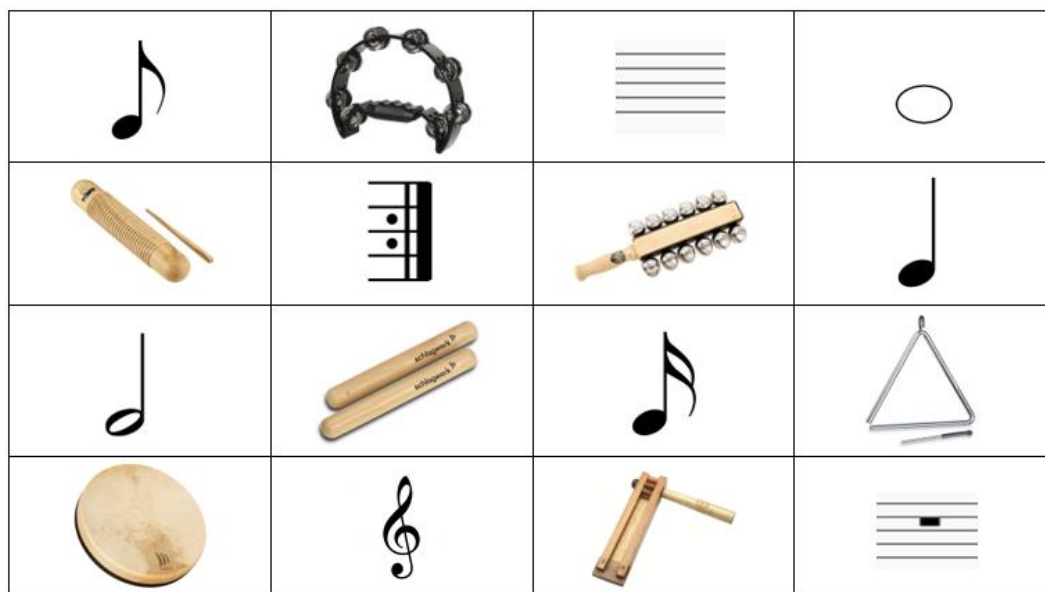
Žáci: Příkladují hudební pojmy na obrázky z podkladové karty, tím skládají puzzle. Po složení poznávají zvíře a ve dvojici o něm sepisují informace, které znají.

Obrázek 23 - Přední strana skládačky

Nota celá	Notová osnova	Tamburína	Nota osminová
Nota čtvrt'ová	Rolničky	Repetice	Drhlo
Triangl	Nota šestnáctinová	Ozvučná dřívka	Nota půlová
Pomlka	Řehtačka	Houslový klíč	bubínek

Obrázek 24 - Zadní strana skládačky

Obrázek 25 - Podkladová karta

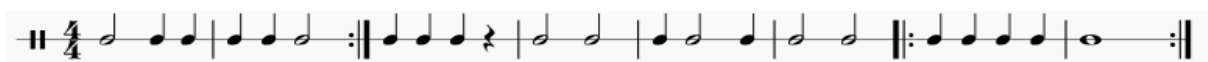
Učitel: Zopakujte s žáky hudební značky vyskytující se ve skládačce a seznámí je s repeticí. „Repetice je znaménko pro opakování. Má-li se některá část skladby opakovat, označí se repeticí. Takty mezi těmito znaménky se opakují. Jestliže není první repetice zapsána, opakuje se od začátku.“¹¹⁴

Popis činností:

- **Repetice**

Učitel: Předloží žákům rytmické cvičení, ve kterých se vyskytují repetice. Společně s nimi si cvičení vytleská nebo jinak zahraje na tělo.

Žáci: Nejprve ukáží, které takty se budou opakovat, poté s učitelem vytleskávají rytmické cvičení.

Obrázek 26 - Rytmické cvičení na repetice

- **Poslech skladby Sob**

Učitel: Rozdá žákům pracovní listy a pustí ukázkou.

¹¹⁴ HÁJKOVÁ, Kamila a Karel ŠTRÉGL. *Hudební abeceda: 1. díl*. Rychnov nad Kněžnou: Rychnovský dětský sbor, 1996. s.46.

Žáci: Na základě ukázky vyplňují první dva úkoly z pracovního listu, kde určují repetice a náladu skladby.

Učitel: S žáky projde řešení úkolů. V notách na tabuli ukáže repetici, kterou ověří poslechem. Skladbu pustí ještě jednou.

Žáci: Rozdělí se do dvojic a pracují na příběhu vycházejícím z hudby.

ANTONI COFALIK: SOB

1. Zaznamenal/a ji ve skladbě nějakou repetici?
2. Podle hudby vybarvi vlastnosti soba z nahrávky.

Rychlý	Pomalý
Znuděný	Veselý
Skotačivý	Vážný
Ospalý	Divoký
Mladý	Starý
Velký	Malý
Spokojený	Zuřivý

3. Skladbu si ještě jednou poslechni a napiš příběh o tom, co mohl dělat sob, o kterém se v ní hraje.

Obrázek 27 - Pracovní list Sob

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: S žáky na koberci rozebírá a hodnotí jejich interpretace Soba.

Dva malí oslíci

Ročník:

1.

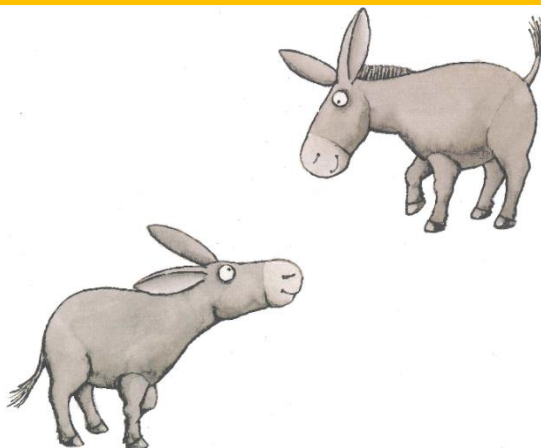
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 28 - Dva malí oslíci

Pomůcky:

Pohádka Brémští muzikanti, kelímky, fazole, stíratelné tabulky

Cíl:

Hudební otázka a odpověď, rytmický doprovod

Hudební činnosti:

Vokální, instrumentální, poslechové, pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: D dur

Takt: dvoučtvrt'ový

Nejvýraznějším zvukomalebným prvkem skladby je glissando, které evokuje představu oslího hýkání. V celé skladbě je poměrně snadno rozpoznatelná hudební otázka a odpověď. Podle názvu můžeme předpokládat, že se jedná o rozhovor dvou oslíků. V dynamice nejsou výrazné skoky, je použito především forte a mezzoforte.

Motivace:

Učitel: Přečte pohádku Brémští muzikanti.

Žáci: Poslouchají příběh a snaží se zapamatovat zvířata, která v něm vystupují.

Učitel: Ptá se, jaká zvířata v textu vystupují a jejich obrázky připevňuje na tabuli.

Obrázek 29 - Brémští muzikanti

Popis činností:

- **Poslech skladby Dva malí oslíci**

Učitel: Zadá žákům úkol poznat podle hudby zvíře, o kterém skladba vypráví a pustí ukázkou.

Žáci: Poslouchají skladbu a porovnávají ji se zvuky zvířat připevněných na tabuli. Svoji odpověď nakreslí na tabulku.

Učitel: Řekne žákům správné řešení a prozradí celý název skladby. Nastíní příběh, kde si povídají dva oslíci (malý oslík Pedro s maminkou). Pedro se neumí chovat v divadle a neustále vyrušuje. Maminka ho trpělivě napomíná. V posledním taktu nevydrží a okřikne ho.

Ma - min - ko! Ma - min - ko! Ped - ro teď - ka ne - smíš mlu - vit. Ma - min - ko! Ma - min - ko!

Teď jsme vdi - vad - le. Ma - min - ko! Ma - min - ko! Ped - ro teď - ka ne - vy - ru - šuj.

Ma - min - ko! Ma - min - ko! Před - sta - ve - ní už za - ča - lo. Ma - min - ko! Ma - min - ko!

Pě - kně ti - še seď a kou - kej. Ma - min - ko! Ma - min - ko! Sed - ni si a MLC!

Obrázek 30 - Návrh textu skladby

Učitel: Rozdělí žáky na dvě skupiny a společně s hudbou deklamují rozhovor mezi Pedrem a jeho maminkou.

- **Opakovaný poslech skladby**

Učitel: Rozdá kelímky a fazole. Zadá úkol vhodit fazoli do kelímku pokaždé, když začne mluvit Pedro (tzn. ozve se „Maminko! Maminko!“) a pustí skladbu.

Žáci: Poslouchají a vhazují fazole.

Učitel: Zeptá se žáků, kolik fazolí napočítali. Poté skladbu znovu pustí, počítá společně se třídou a ověří tím správnost řešení.

- **Básnička Osel**

Učitel: Nacvičí s žáky básničku Osel od Zuzany Pospíšilové.

„*OSEL*

*Osel stále seno žvýká,
nosí náklad, přitom hýká.*

*Šedá srst a dlouhé uši,
kopyta mu velmi sluší. “15*

Žáci: Po skončení nácvičku k básni přidají rytmický doprovod na tělo.

The image shows two systems of musical notation for rhythmic accompaniment in 4/4 time. The first system covers the first five lines of the poem, and the second system covers the last three lines. Each system includes three staves: 'Tlesknutí' (clapping), 'Plesknutí' (clapping), and 'Dupnutí' (stomping). The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllable placement. The word 'žvýk' (chewing) is written below the stomping staff to indicate the physical action.

System 1:

- Tlesknutí:** A series of quarter notes: O - sel stá - le | se - no žvý - ká, | no - sí ná - k - lad, | při - tom hý - ká. | Še - dá srst a
- Plesknutí:** A series of quarter notes: O - sel stá - le | se - no žvý - ká, | no - sí ná - k - lad, | při - tom hý - ká. | Še - dá srst a
- Dupnutí:** A series of half notes: No - sí, | no - sí, | no - sí, | no - sí, | no - sí,
- žvýk:** žvýk, | žvýk, | žvýk, | žvýk, | žvýk,

System 2:

- Tlesk.:** A series of quarter notes: dí - lou - hé | u - ši, | ko - py - ta | mu | vel - mi | šlu - ši.
- Ple.:** A series of quarter notes: dí - lou - hé | u - ši, | ko - py - ta | mu | vel - mi | šlu - ši.
- Dup.:** A series of half notes: no - sí, | no - sí, | no - sí.
- žvýk:** žvýk, | žvýk, | žvýk.

Obrázek 31 - Rytmický doprovod básně Osel

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Předzpívá otázku: „Jak se ti líbila dnešní hodina?“ a žáci zpěvem odpovídají.

Připomene základní informace z hodiny.

¹¹⁵ POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Veršovaná encyklopedie: pro děti od 4 let*. Ilustrovala Edita PLICKOVÁ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-598-1. s. 105.

Krokodýl

Ročník:

5.

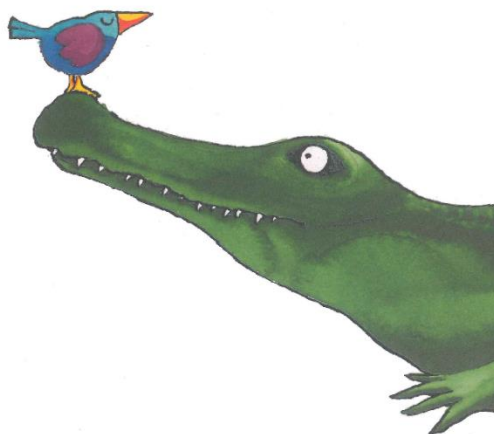
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 32 - Krokodýl

Pomůcky:

Kartičky se zašifrovaným slovem, psychomotorický padák (lze nahradit velkým kusem látky, např. prostěradlem), stírací tabulka s fixem

Cíl:

Stoupavá a klesavá melodie, charakter hudby

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídlílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: d moll

Takt: čtyřčtvrt'ový

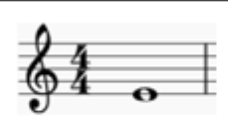
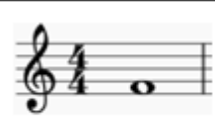
Instruktivní skladba začíná čtyřtaktovou předehrou. Tempo je mírné. Dynamika je převážně středně silná, pouze v 13. až 16. taktu přechází do forte. V nahrávce můžeme slyšet mírný náznak crescenda a decrescenda korespondujícího se stoupající a klesající melodií. V 8. a 16. taktu je zřetelné ritardando.

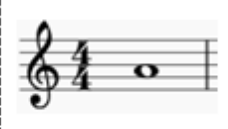
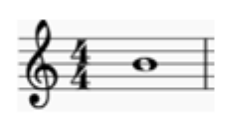
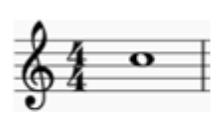
Motivace:

Učitel: Rozdá kartičky, na kterých jsou napsané noty ze stupnice C dur a zašifrovaná písmena tvořící slovo „KROKODÝL“. Zadá úkol seřadit kartičky tak, aby jednotlivé noty vytvořily stupnici C dur. Zatím neprozradí způsob dešifrování písmen, ale na tabuli jako pomůcku promítne abecedu.

Žáci: Řeší úkol, snaží se samostatně rozluštit šifru.

Učitel: Pokud žáci mají problém šifru vyřešit, napoví řešení – pokud k zadanému písmenu přičtete daný počet písmen, které následují v abecedě, vyjde vám písmeno hledané.

			
C + 11	D + 17	E + 12	F + 6

			
G + 10	A + 4	H + 22	C + 12

Obrázek 33 - Kartičky s šifrou

Popis činností:

- **Krokodýl**

Učitel: Krokodýl nilský patří mezi masožravé plazy. Jeho potrava zahrnuje převážně ryby, ale může zaútočit prakticky na vše, co mu zkrří cestu, což jsou například zebry, malí hroši, ptáci nebo další krokodýli. Jsou známé i útoky na člověka. Krokodýli se jako jedni z mála plazů starají o svá vajíčka před vylíhnutím. Žijí převážně v Africe, v řece Nil a na Madagaskaru. Ve volné přírodě se dožívají až 45 let. Zajímavostí je, že krokodýl, jak ho známe dnes, se vyvinul již před 80 miliony lety.¹¹⁶

¹¹⁶ Nile Crocodile. *National Geographic* [online]. [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/animals/reptiles/n/nile-crocodile/>

Obrázek 34 - Krokodýl nilský

- **Poslech skladby Krokodýl**

Učitel: Pustí nahrávku skladby *Krokodýl*.

Žáci: Poslouchají se zavřenýma očima a snaží se co nejpřesněji podle hudby představit krokodýla.

Učitel: Rozdělí žáky do skupin po 4 a zadá úkol popsat krokodýla ze skladby co nejpřesněji pomocí přídavných jmen. Znovu pustí ukázkou.

Žáci: Ve skupině se snaží shodnout na charakteru hudby.

Učitel: Společně s žáky na koberci diskutuje o jejich slovní interpretaci skladby.

- **Znázornění klesavá a stoupavá melodie**

Učitel: Na příkladu písniček *Kočka leze dírou* a *Kočka leze dolů* vysvětlí žákům podstatu stoupavé a klesavé melodie. Společně s žáky si písničky zazpívá, poté pomocí rukou znázorní klesání a stoupání melodie po jednotlivých tónech v prvních dvou taktech písni.

Obrázek 35 – Vybrané takty *Kočka leze dírou*

Obrázek 36 - Vybrané takty Kočka leze dolů

Učitel: Promítne na tabuli notový záznam skladby *Krokodýl*. Pustí nahrávku a opět s žáky znázorňuje melodii pomocí ruky.

Žáci: Pracují s učitelem.

- **Znázornění melodie pomocí psychomotorického padáku**

Učitel: Rozestaví žáky okolo psychomotorického padáku, zadá úkol znázorňovat melodii s padákem v ruce (stoupavá: ruce se zvedají, klesavá: padák vedeme směrem dolů) a pustí nahrávku. V případě potřeby napomáhá žákům.

Žáci: Stojí v kruhu okolo padáku a znázorňují melodii. Snaží se zachytit výraz hudby. Pracují celým tělem, zapojují pohyby hlavy, dívají se za padákem, zkouší výpony nebo naopak choulí ramena v případě klesavé melodie.

- **Znázornění melodie pomocí křivky**

Učitel: Zadá úkol znázornit melodii pomocí křivky. Na tabuli promítne notovou oporu a pustí nahrávku skladby.

Žáci: Fixem znázorňují na stírací tabulku křivku odpovídající slyšené melodii.

Učitel: Na tabuli nakreslí přibližnou melodickou křivku a zhodnotí s žáky jejich práci.

- **Říkadlo Krokodýl**

Učitel: Přednese část říkadla Krokodýl od Vladimíry Gebhartové, poté vynechává slova nebo verše a žáci se ho snaží doplňovat.

„KROKODÝL
Krokodýl, krokodýl,
troje boty prochodil,
na čtvrté se nezmůže,

všude bláto, kaluže.
 Když kupuje housky,
 musí chodit bosky,
 nařiká si tuze,
 jaká je to chůze.¹¹⁷

• Rytmický doprovod říkadla

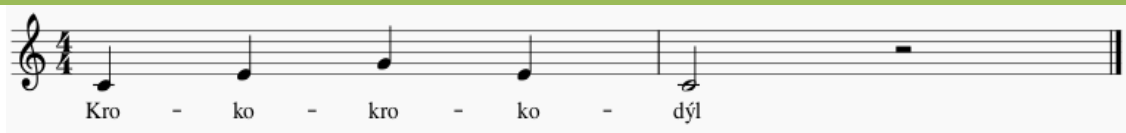
Učitel: Naučí žáky rytmický doprovod říkadla. Nejprve předvede, hru s žáky pantomimicky znázorní, poté rozdá nástroje.

Obrázek 37 - Rytmický doprovod říkadla Krokodýl

• Melodizace říkadla

Učitel: Provede s žáky rozezpívání na slovo „krokodýl“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

¹¹⁷ GEBHARTOVÁ, Vladimíra. Krokodýl. In: JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Hudební výlet do ZOO 1. díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2014, ISBN 978-80-86901-27-5. s. 24.

Obrázek 38 - Rozezpívání říkadla Krokodýl

Učitel: Vokálně zmelodizuje říkadlo.

Obrázek 39 - Melodizace říkadla Krokodýl

Žáci: Opakují melodii po učiteli a rukou znázorňují její klesání a stoupání.

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny a diskutuje o proběhlých činnostech.

Bobr

Ročník:

5.

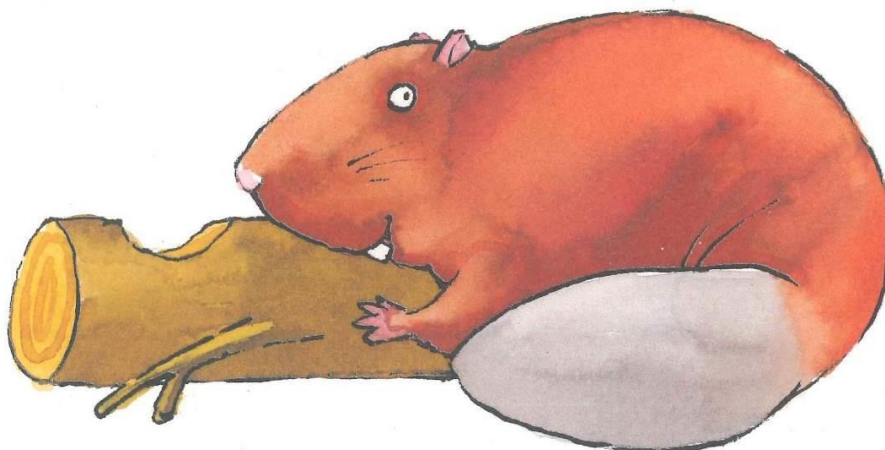
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 40 - Bobr

Pomůcky:

Karty s informacemi o bobrovi, ozvučná dřívka, drhla, bubínek

Cíl:

Slovní interpretace skladby, taktování ve čtyřčtvrt'ovém taktu

Hudební činnosti:

Poslechové, instrumentální, vokální, hudebně pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální

Charakteristika skladby:

Forma: malá dvoudílná forma

Tónina: F dur

Takt: čtyřčtvrt'ový

Instruktivní skladba je uvedena jednotaktovou předehrou. Tempo je rychlé, ve 21. taktu se objevuje ritardando. Po něm skladba pokračuje v původním tempu až k 24. taktu, kde je psána koruna na poslední době. Následuje rallentando. Tóny jsou hrané krátce a lze si pod nimi představit bobra kousajícího do dřeva.

Motivace:

Učitel: Po třídě rozmístí karty s informacemi o bobrovi (hlodavec, býložravec, hustá hnědá srst, až 30 kg, život v rodině (až 15 členů), na území ČR v historii 2x vyhuben, živí se rostlinami včetně větviček a lýka, staví hráze, bydlí v norách u vody, plochý ocas).¹¹⁸

Žáci: Chodí po třídě, hledají informace a snaží se poznat, které zvíře je jimi popsáno. Svůj tip napíší na stírací tabulku a nesou ke kontrole učiteli.

Popis činností:

• Poslech skladby Bobr

Učitel: Rozdá papíry, zadá úkol co nejpřesněji popsat činnosti bobra, které si žáci představí při poslechu skladby. Pustí nahrávku, možno i vícekrát.

Žáci: Na papír zaznamenávají jejich představy vyvolané hudbou.

Učitel: S žáky v kruhu na koberci diskutuje o jejich práci. Společně rozebírají výrazové prvky, které zvukomalebně odpovídají jejich interpretaci.

• Taktování v čtyřčtvrťovém taktu

Učitel: Promítne žákům na tabuli schéma taktování v čtyřčtvrťovém taktu. Předvede způsob taktování s pomocí metronomu.

Žáci: Nejprve pozorují, poté taktují s učitelem.

Učitel: Po zvládnutí nácviku pustí nahrávku skladby *Bobr* a společně s žáky taktuje tuto skladbu.

• Rytmický doprovod skladby

Učitel: Vysvětlí rytmický doprovod skladby podle přiložené partitury, s žáky pantomimicky nacvičí a rozdá nástroje.

¹¹⁸ *Bobr evropský: Široce zaměřený portál o staronovém sousedovi* [online]. Spolek Dúbek, 2016 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <http://www.bobrevropsky.cz/o-mne/>

Obrázek 41 - Partitura rytmického doprovodu 1. část

Obrázek 42 - Partitura rytmického doprovodu 2. část

Obrázek 43 - Partitura rytmického doprovodu 3. část

Žáci: Hrají na nástroje a doprovází nahrávku. Ti, na které se s nástroji nedostalo, taktují a řídí tak kapelu složenou ze svých spolužáků.

- **Píseň Když jde malý bobr spát**

Učitel: Provede s žáky artikulační cvičení na slovech „drbu vrbu“.

Učitel: Rozezpívá se s žáky podle následujícího notového záznamu. Využije slovní spojení „bobr spí“. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 44 - Rozezpívání k písni Když jde malý bobr spát

Učitel: Naučí žáky píseň Když jde malý bobr spát Petra Skoumala a Jana Vodňanského metodou imitace.

KDYŽ JDE MALÝ BOBR SPÁT

🎵 Petr Skoumal 🎵 Jan Vodňanský

Když jde malý bobr spát bobr spát bobr spát tak si chvilku hraje rád hraje rád hraje rád
po-sta-ví se na zadní na zadní na zadní jenom bobře nespadne

jenom ne-spa-dní Prosím vás buďte tak do-bří dě-lej-te to-ja-ko-ti

bo-bří ra-dě-ji hned po dobrém ná-sle-duj-te za bobrem

Obrázek 45 - Noty k písni Když jde malý bobr spát

Když jde malý bobr spát bobr spát bobr spát
dobré jídlo jí rá rád jí rá rád jí rá rád
pije mléko glogloglo glogloglo glogloglo
aby mu to pomohlo dělá glogloglo

Prosím vás – buďte tak dobří
dělejte to jako ti bobři
raději hned po dobrém
následujte za bobrem

Když jde malý bobr spát bobr spát bobr spát
tak si uši myje rád myje rád myje rád
vyčistí si pravý zub levý zub dupy-dup
a už spinká jako dub spinká jako dub

Prosím vás – buďte tak hodní
dělejte to jak bobři vodní
stejně Jana jako Jan
pochodujte do hajan

Když jde malý bobr spát bobr spát bobr spát
tak si chvilku hraje rád hraje rád hraje rád
postaví se na zadní na zadní na zadní
jenom bobře nespadni jenom nespadni

Prosím vás – buďte tak dobří
dělejte to jako ti bobři
raději hned po dobrém
následujte za bobrem

Obrázek 46 - Další sloky písně Když jde malý bobr spát

Žáci: Zpívají dle pokynů učitele.

Učitel: Vybere žáka, který zkusí taktovat a tím řídit zpěv celé třídy. Žáků se vystřídá několik.

Žáci: Vybraní taktují podle jimi zvoleného tempa, ostatní zpívají.

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny a diskutuje o proběhlých činnostech.

Slon

Ročník:

2.

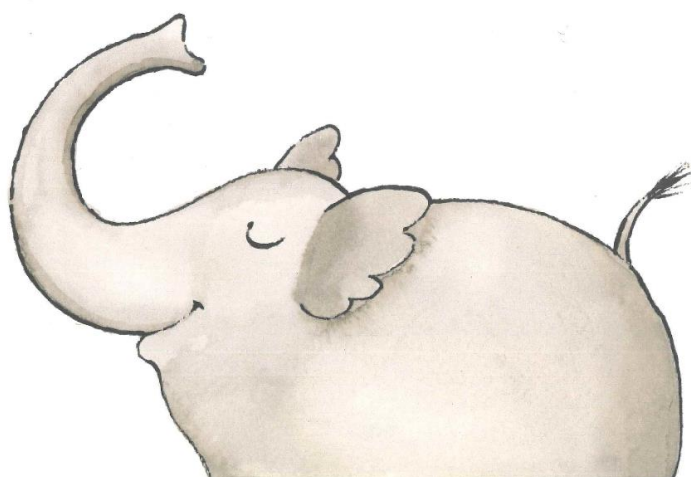
Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 47 - Slon

Pomůcky:

Pracovní list, bubínky, dřevěné bloky, dřívka, djembe

Cíl:

Charakter hudby, hudební otázka a odpověď

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou

Tónina: C dur

Takt: čtyřčtvrt'ový

Instruktivní skladba začíná dvoutaktovou předehrou. Je hrána těžce v silné dynamice až po takt 19, kde začíná mezzopiano. Tempo je pomalé. Takty 19–30 jsou hrány s repeticí. Zajímavým hudebním prvkem je glissando v 19.–21. taktu, které zvukomalebně znázorňuje sloní troubení.

Motivace:

Učitel: Připraví si říkadlo Slon od Františka Synka. Žákům neřekne jeho název. Předříkává říkadlo, podle textu kreslí na tabuli. Poslední slovo říkadla zamtlčí a nechá ho doříct děti, které správné řešení poznají podle vzniklého obrázku.

Žáci: Podle slov říkadla kreslí vlastní obrázek. Po nakreslení ho ukáží celé třídě.

„*SLON*”

Velkou řepu tady máme

A dva kořínky přidáme,

Velký lupen nalevo,

Druhý lupen napravo.

Pak na obě strany

Dva veliké stojany.

Ještě oči – to je on:

Dobrý den vám přeje slon.“¹¹⁹

Popis činností:

- **Poslech skladby Slon**

Učitel: Rozdá žákům pracovní list, kde mají za úkol určit vlastnosti slona z ukázky.

Žáci: Poslouchají nahrávku, vyplňují pracovní list.

Antoni COFALIK – Slon

MALÝ

VELKÝ

POMALÝ

RYCHLÝ

LEHKÝ

TĚŽKÝ

Obrázek 48 - Ukázka pracovního listu

Učitel: Opakovaně pustí nahrávku a diskutuje s žáky o hudebně výrazových prostředcích vyskytujících se ve skladbě.

¹¹⁹ SYNEK, František. *Říkáme si s dětmi: k praktickým otázkám výchovy jazyka a řeči u malých dětí*. 5. přeprac. vyd. Praha: ArchArt, 2004, ISBN 80-86638-04-9. s. 115.

• **Rytmický doprovod**

Učitel: Vysvětlí rytmický doprovod skladby podle přiložené partitury, s žáky pantomimicky nacvičí a rozdá nástroje.

1.–2. takt	Předehra
3.–6. takt	Bubínky hrají čtvrt'ové noty (Sloni pomalu kráčí.)
7.–8. takt	Dřevěný blok 1 hraje čtvrt'ové noty (Jeden slon se ptá druhého.)
9.–10. takt	Dřevěný blok 2 hraje čtvrt'ové noty (Druhý slon odpovídá.)
11.–14. takt	Bubínky hrají čtvrt'ové noty (Sloni pomalu kráčí.)
15.–16. takt	Dřevěný blok 1 hraje čtvrt'ové noty (Jeden slon se ptá druhého.)
17.–18. takt	Dřevěný blok 2 hraje čtvrt'ové noty (Druhý slon odpovídá.)
19. takt	Dřívka hrají čtvrt'ové noty (Slůně povídá mamince: „Už nemůžu!“)
20. takt	Djembe hraje půlové noty (Slonice odpovídá: „Pojď, šup!“)
21. takt	Dřívka hrají čtvrt'ové noty (Slůně povídá mamince: „Už nemůžu!“)
22. takt	Djembe hraje půlové noty (Slonice odpovídá: „Pojď, šup!“)
23.–26. takt	Bubínky hrají čtvrt'ové noty (Sloni pomalu kráčí.)
27.–28. takt	Dřevěný blok 1 hraje čtvrt'ové noty (Jeden slon se ptá druhého.)
29.–30. takt	Dřevěný blok 2 hraje čtvrt'ové noty (Druhý slon odpovídá.)

Obrázek 49 - Rytmický doprovod skladby Slon

- **Pohybové ztvárnění**

- 1.–2. takt předehra, žáci stojí v kruhu, ruce symbolizují chobot slona, poslouchají hudbu, připravují se na díl a, který začíná ve 3. taktu
- 3.–6. takt pochod po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po jedné době, ruce se kývou
- 7.–8. takt žáci s číslem jedna stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem dva sedí ve dřepu
- 9.–10. takt žáci s číslem dva stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem jedna sedí ve dřepu
- 11.–14. takt pochod po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po jedné době, ruce se kývou
- 15.–16. takt žáci s číslem jedna stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem dva sedí ve dřepu
- 17.–18. takt žáci s číslem dva stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem jedna sedí ve dřepu
19. takt pomalé přesunutí do dřepu na 4 doby
20. takt stoj, dupnutí levou nohou na dvě doby, pravou nohou na dvě doby
21. takt pomalé přesunutí do dřepu na 4 doby
22. takt stoj, dupnutí levou nohou na dvě doby, pravou nohou na dvě doby
- 23.–26. takt pochod po kruhu, vykročit levou, nohy střídat po jedné době, ruce se kývou
- 27.–28. takt žáci s číslem jedna stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem dva sedí ve dřepu
- 29.–30. takt žáci s číslem dva stojí a mávají choboty (4 doby doprava, 4 doby doleva), žáci s číslem jedna sedí ve dřepu

- **Píseň Chobot jak trombón**

Učitel: Namotivuje žáky na dechové cvičení. „Představte si, že jste slon, kterému se usadilo semínko z pampelišky na špičce chobotu. Prudce vydechněte, pěvecky se nadechněte a snažte se odfouknout toto semínko. Foukejte podle mého počítání.“

Žáci: Pracují podle pokynů a gest učitele.

Učitel: Provede s žáky rozezpívání na text „malý slon se učí na trombón“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 50 - Rozezpívání k písni Chobot jak trombón

Učitel: Naučí žáky píseň Chobot jak trombón Emila Hradeckého a Miroslava Florianiana metodou imitace.¹²⁰

KDO MÁ CHOBOT JAK TROMBÓN

TO JE ON

hudba: Emil Hradecký

slova: Miroslav Florian

Živě

Musical notation for the song 'Kdo má chobot jak trombón'. It consists of three staves in 2/4 time with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written on the first staff, and the lyrics are written below it. The second and third staves show the same melody with different lyrics. The lyrics are: 'To je on, ma - lý slon, co se u - čí na trom - bón. Zdvi - há cho - bot jak trom - bón, za - trou - bí, když dáš bon - bón. To je on, ma - lý slon, co se u - čí na trom - bón.'

To je on, ma - lý slon, co se u - čí na trom - bón.

Zdvi - há cho - bot jak trom - bón, za - trou - bí, když dáš bon - bón.

To je on, ma - lý slon, co se u - čí na trom - bón.

Obrázek 51 - Noty k písni Kdo má chobot jak trombón

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny a diskutuje o proběhlých činnostech.

¹²⁰ JENČKOVÁ, Eva. *Hudební výlet do ZOO*. Hradec Králové: Tandem, 2014, sv. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-27-5. s. 20.

Luční koník

Ročník:

4.

Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 52 - Luční koník

Pomůcky:

Kelímky, fazole, triangl, tamburína, plechovka s gumičkou

Cíl:

Charakter hudby, polka, rytmický doprovod

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídlílná forma s reprízou *aba*

Tónina: A dur

Takt: dvoučtvrt'ový

Instruktivní skladba působí vesele. Dynamika v dílech *a*, *a'*, které vyznívají hravěji, je silnější (forte). Díl *b* je hrán zpěvně a použitá dynamika je slabší (mezzopiano). Ve skladbě je zřetelné ritardando v 16. taktu, po kterém se skladba opět navrácí ke svému původnímu tempu. Další

zpomalení je na konci skladby ve 24. taktu. Tóny hrané staccato v dílech *a*, *a'* v posluchači vyvolávají představu skákajícího lučního koníka.

Motivace:

Učitel: Přednese žákům říkadlo s hádankou z knížky Zuzany Pospíšilové *Hádám, hádáš, hádáme*. Neprozradí správné řešení. Žáci musí samostatně doplnit poslední slovo.

*„Všechny luční noty znají,
tak od rána koncert hrají.
Do travnaté postýlky
Večer skáčou _____.“¹²¹*

Žáci: Správné řešení napíší na stírací tabulku a na pokyn zvednou nad hlavu ke kontrole.

Učitel: Snaží se žáky otázkami navést k synonymu slova kobyly a tím i k názvu skladby *Luční koník*.

Popis činností:

- **Poslech skladby Luční koník**

Učitel: Zadá úkol zaposlouchat se do hudby a na papír si zaznamenat asociace související s charakterem hudby a názvem skladby.

Žáci: Poslouchají, vymýšlí příběh lučního koníka, zaznamenávají nápady.

Učitel: Na koberci v kruhu s žáky diskutuje o jejich asociacích a výrazových prostředcích.

- **Opakovaný poslech skladby**

Učitel: Rozdá žákům kelímky s fazolemi. Zadá úkol počítat skoky lučního koníka, které zazní v nahrávce. Jeden takt znázorňující skok předvede na nástroj.

¹²¹ POSPÍŠILOVÁ, Zuzana a Eva REMIŠOVÁ. *Hádám, hádáš, hádáme*. Praha: Portál, 2007, 103 s. ISBN 978-80-7367-292-8.

Obrázek 53 - Skok lučního koníka

Žáci: Poslouchají nahrávku, při zaznamenání zadaného taktu vhodí do kelímku jednu fazoli.

Učitel: Zkontroluje správné řešení zadaného úkolu.

- **Rytmický doprovod**

Učitel: Připraví plechovku s gumičkou (hrajeme drnknutím ukazováku o gumičku nataženou přes plechovku)¹²², triangel a tamburínu. Předvede rytmický doprovod, rozdá nástroje.

Žáci: Pantomimicky znázorní rytmický doprovod s učitelem, poté hrají na nástroje.

Musical score for rhythmic accompaniment of 'Luční koník', 1. část. The score is in G major (one sharp) and 2/4 time. It features four staves: Housle (Violin), Plechovka (Tin can), Tamburína (Tambourine), and Triangel (Triangle). The Housle part starts with a treble clef and a key signature of one sharp. The Plechovka, Tamburína, and Triangel parts are marked with a 2/4 time signature. The score is divided into two systems, with the second system starting at measure 8. The Housle part has a melodic line with eighth and sixteenth notes. The Plechovka part has a simple rhythmic pattern of quarter notes. The Tamburína part has a pattern of quarter notes. The Triangel part has a pattern of quarter notes.

Obrázek 54 - Rytmický doprovod skladby Luční koník, 1. část

¹²² JENČKOVÁ, Eva. *Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: Tandem, 2011, 56 s. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-11-4. s. 13.

Obrázek 55 - Rytmický doprovod skladby Luční koník, 2. část

- **Pohybové ztvárnění**

Učitel: Nejprve žáky naučí základní polkový krok, poté vysvětlí pohybové ztvárnění skladby *Luční koník* podle následujícího popisu.

Díl a (1.–8. takt) Žáci ve volném prostoru tančí polku.

Díl b (9.–16. takt) Žáci stojí ve dvojicích naproti sobě, drží se za obě ruce, rukama kývají doprava a doleva, strany mění po jedné době.

Díl a' (17.–24. takt) Žáci ve volném prostoru tančí polku.

Žáci: Tančí dle pokynů učitele.

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny a rozebírá proběhlé činnosti.

Mravenci

Ročník:

1.

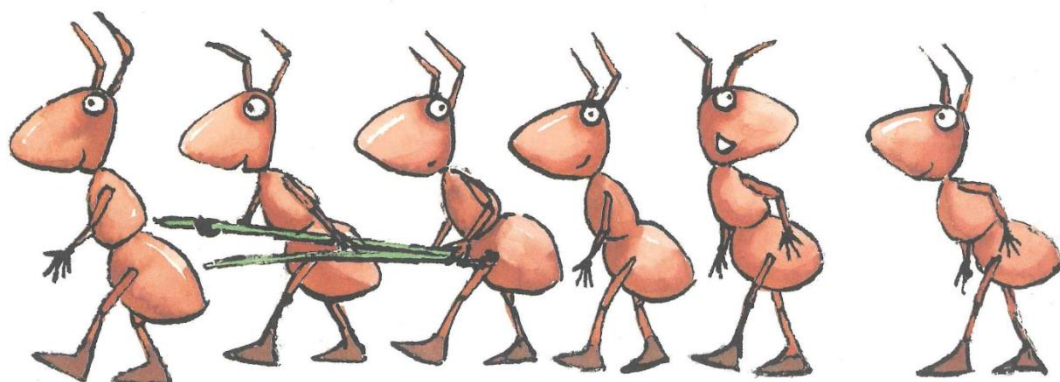
Čas:

45 + 30 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 56 - Mravenci

Pomůcky:

Pracovní listy, vystřižené škrabošky mravenců, provázek, ozvučná dřívka

Cíl:

Charakter hudby, pochod, těžká doba

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální, vokální

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: malá jednodílná forma se znaky ronda

Tónina: Es dur

Takt: dvoučtvrt'ový

Instruktivní skladba je uvedena dvoutaktovou předehrou. Je hrána v rychlejším tempu. Využívá převážně šestnáctinové noty. Dynamika je středně silná, v 17. taktu přechází do forte. V 18. taktu se objevuje decrescendo a dynamika se stahuje do mezzopiana. Ve 23. a 24. taktu jsou zřetelné důrazy na 2. dobu.

Motivace:

Učitel: Vezme žáky na procházku do lesa, kde společně pozorují chování mravenců v okolí mraveniště. Pokud se v blízkosti školy les nenachází, lze mraveniště nahradit umělým mravenčím akváriem.

Žáci: Pozorují mravence, všímají si jejich množství, pohybů a spolupráce.

Učitel: Doplní další informace o mravencích.

„Mravenec lesní

Mravenec lesní žije ve smrkových lesích. Staví si kupovitá mraveniště z jehličí a větviček. Podzemní část mraveniště bývá dvakrát větší než část viditelná na povrchu. Ve středu mraveniště je často pařez prohlodaný chodbami. V tomto obydlí bydlí velké množství mravenců (až 500 000) se svojí královnou. Mravenci jsou všežravci – živí se hmyzem, mízou stromů, rostlinami i těly uhynulých zvířat.“¹²³

Popis činností:

- **Poslech skladby Mravenci**

Učitel: Rozdá pracovní listy, na kterých jsou dva obrázky mravenců, pustí nahrávku.

Žáci: Na základě slyšené hudby zkusí uhodnout, který obrázek skladatel popisoval pomocí hudby.

Obrázek 57 - Pracovní list Mravenci

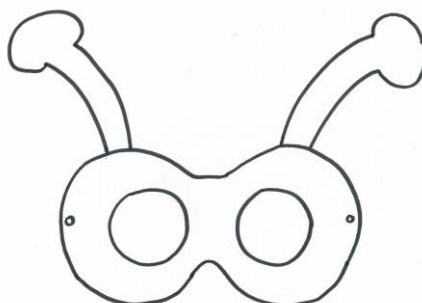
Učitel: Diskutuje s žáky o řešení úkolu.

¹²³ ANDRÝSKOVÁ, Lenka a Thea VIEWEGHOVÁ. *Přírodověda 4: učebnice pro 4. ročník základní školy*. Brno: Brno: Nová škola, 2015, s. 39. ISBN 978-80-87591-16-1.

- **Výroba mravenčích škrabošek**

Učitel: Rozdá vystříhané škrabošky z tvrdého papíru.

Žáci: Škrabošky vybarví černou barvou a zaváží si je kolem očí.

Obrázek 58 - Škraboška mravence

- **Pohybové ztvárnění – hra na mravence**

- 1.–2. takt předehra, žáci stojí ve dvojstupu, připravují se na díl *a*, který začíná ve 3. taktu
- 3.–10. takt pochod vlevo, vykročit levou (Mravenci pochodují ke svému mraveništi.)
- 11.–18. takt zástupy čelem k sobě, na dobu žáci imitují předávání věci z pravé strany na levou (Mravenci si předávají materiál na stavbu mraveniště.)
- 19.–26. takt pochod vpravo, vykročit levou (Mravenci pochodují zpět pro další materiál.)

- **Rytmická štafeta**

Učitel: Rozestaví žáky do kruhu, předvede jim způsob doprovodu (jeden úder ozvučnými dřívky na první dobu) a rozdá nástroje. Po zvládnutí hry těžké doby taktové všemi žáky vysvětlí rytmičnou štafetu. Žáci se v úderech střídají po jednom, štafeta pokračuje po kruhu, jako když si mravenci předávají jehličí na stavbu mraveniště. Musí postupovat v tempu skladby.

Žáci: Stojí v kruhu, doprovází skladbu na ozvučná dřívka, předávají si rytmičnou štafetu.

Učitel: Pro ztížení hry může později zavést doprovod na každou dobu v taktu.

- **Píseň Mravenci**

Učitel: Provede s žáky artikulační cvičení na slova „Ferda křičí u Jehličí“.

Učitel: S žáky se rozezpívá na text „Ferda hledá všude po lese“ podle následujícího notového záznamu. Melodii motivu posouvá vždy o půl tónu výš, až do možností žáků, poté ho postupně snižuje o půl tónu.

Obrázek 59 - Rozezpívání k písni Mravenci

Učitel: Naučí žáky první dvě sloky písně Mravenci imitační metodou.¹²⁴

Mravenci

Pavel Novák

Rozpustile

Emi D Emi A⁷ D A D Emi

1. Na mra-ven-čí pa-se-ce
2. Z pís-ku, blá-ta, je-hli-čí

A⁷ D Emi A⁷ D

o-zna-mu-je se: Fer-da hle-dá zed-ní-ky všu-de po le-se
po-sta-ví-me hrad, ví-tr ten ho-ne-zní-čí, bu-dem se mu smát,

D F#mi Emi A⁷ D Emi

a že má skvělý plán, tak se va-li ze všech stran, ná mravenčí pa-se-ce
lži-ce tam, lži-ce sem, je-ště jed-nu při-ne-sem, z pís-ku blá-ta je-hli-čí

A⁷ D B D Emi A⁷

Refrén

o-zna-mu-je se. Ne-j sme si-ce ve-li-čí my mravenčí zed-ní-čí,
po-sta-ví-me hrad.

D Emi A⁷ D

a-le má-me při-ma par-tu se hra-nou, že se pil-ně sna-ží-me,

Emi A⁷ Emi D Emi A⁷ D

ne-sem víc než vá-ží-me, je-ště dnes, je-ště dnes o-pra-ví-me ce-lý les.
(Opakuj od dvakrát celé.)

Obrázek 60 - Noty písně Mravenci

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Opakuje s žáky získané poznatky o mravencích, hodnotí průběh hodiny.

¹²⁴ LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. s. 34. ISBN 80-7235-312-8.

Lev

Ročník:

5.

Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 61 - Lev

Pomůcky:

Rozstříhané obrázky afrických zvířat, xylofony, ozvučná dřívka

Cíl:

Charakter hudby, triola, rytmicko-melodický doprovod

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové, instrumentální

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba'*

Tónina: G dur

Takt: čtyřčtvrt'ový

Instruktivní skladba je hrána v pochodovém tempu. Díl *a* působí vážně a vznešeně, což je podtrženo využitými dvojzvuky. Díl *b* začíná zpěvně, poté se opět navrací k původnímu motivu.

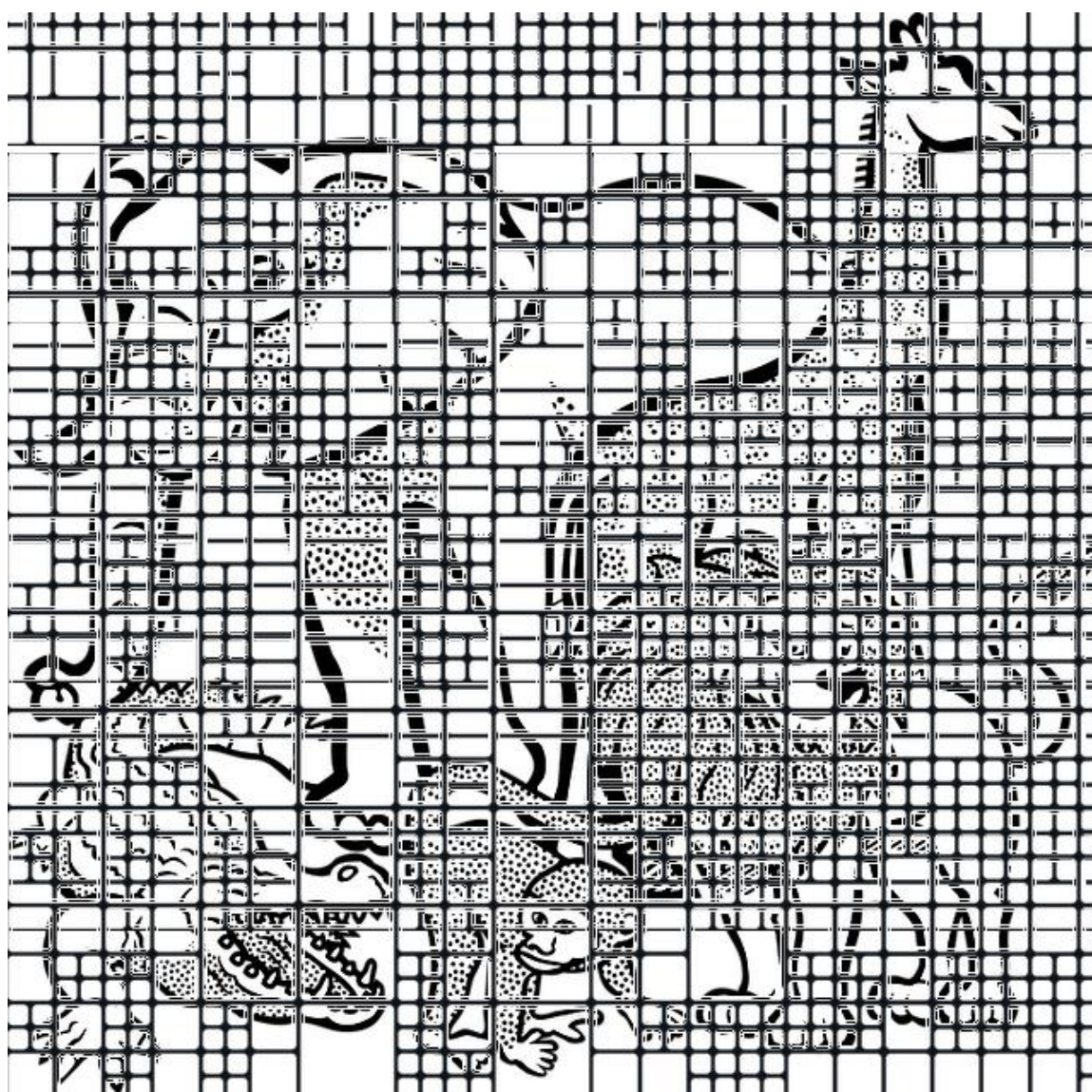
Dynamika je silná, pouze 9.–12. takt je hrán mezzoforte.

Motivace:

Učitel: Rozdá rozstříhané obrázky afrických zvířat překrytých mřížkou.

Žáci: Ve dvojicích skládají puzzle. Snaží se rozpoznat všechna zvířata schovaná v obrázku.

Učitel: Názvy zvířat píše na tabuli (slon, žirafa, krokodýl, opice, lev).

Obrázek 62 - Africká zvířata

Popis činností:

- **Poslech skladby Lev**

Učitel: Zadá úkol podle charakteru skladby zkusit uhodnout, které africké zvíře se skladatel pokusil popsat. Pustí nahrávku.

Žáci: Poslouchají nahrávku, své vjemy si zapisují na tabulky.

Učitel: Sedne si s žáky na koberec do kruhu a společně diskutují o jejich názorech v souvislosti s charakterem hudby. Pokud žáci nepřijdou na správný název skladby, na konci diskuze jej prozradí.

- **Dramatizace vymyšleného příběhu**

Učitel: Rozdělí žáky do skupin po čtyřech. Zadá úkol vymyslet příběh, který by vycházel z poslouchané hudby. Upozorní na zjemnění v první části dílu *b*. Opakovaně pouští skladbu.

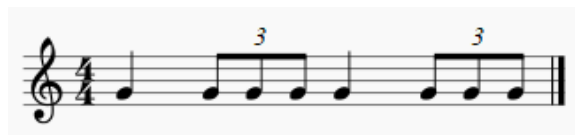
Žáci: Vymýšlí příběh, který vychází z hudby. Ve skupinách si rozdělí role, ukázkou nacvičí, poté předvedou dramatizaci spolužákům.

Učitel: Po shlédnutí ukázek zadá žákům úkol zvukomalebně ztvárnit příběh na rytmické nástroje a ozvučné předměty.

Žáci: Pracují ve skupinách, nacvičenou ukázkou opět předvádí třídě.

- **Triola**

Učitel: Vysvětlí žákům princip trioly. „*Když notu rozdělíme na tři stejné díly, vznikne rytmický útvar, kterému říkáme triola. V triole dáváme důraz vždy na první notu.*“¹²⁵ Promítne na tabuli její zápis. Názorně předvede vytleskáním s metronomem. Může si pomoci slovy (např. triola, první díl, ...). Poté společně se žáky trioly vytleskává podle tempa daného údery metronomu.

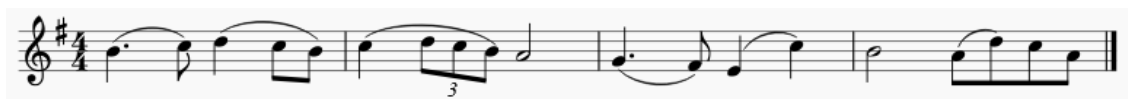

Obrázek 63 - Příklad trioly v notovém zápisu

Žáci: Vytleskávají společně s učitelem.

¹²⁵ HÁJKOVÁ, Kamila a Karel ŠTRÉGL. *Hudební abeceda: 2. díl*. Rychnov nad Kněžnou: Rychnovský dětský sbor, 1996, s. 52.

Učitel: Promítne na tabuli rytmické cvičení (část skladby *Lev*, 9.–12. takt), kde se objevuje triola. Nejprve s žáky několikrát vytleská s počítáním, poté pustí nahrávku od 30. sekundy. Úsek vytleskává s melodickým podkresem.

Obrázek 64 - Lev 9. - 12. takt

Žáci: Společně s učitelem vytleskávají dané rytmy.

- **Rytmicko-melodický doprovod skladby**

Učitel: Předvede rytmicko-melodický doprovod skladby podle přiložené partitury, rozdává nástroje.

Žáci: Doprovod s učitelem nejprve pantomimicky znázornují, poté doprovází skladbu.

Obrázek 65 - Rytmicko-melodický doprovod skladby *Lev*

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny, opakuje nově získané vědomosti.

Antilopa

Ročník:

3.

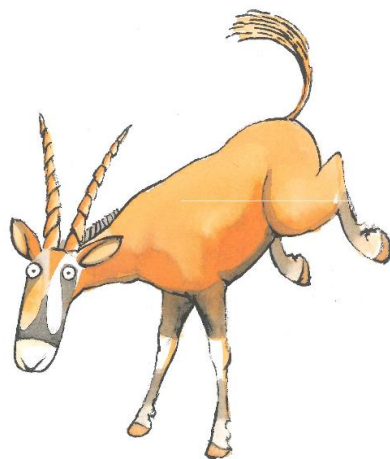
Čas:

40 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 66 - Antilopa

Pomůcky:

Šifra, pracovní list, nahrávka skladby Antilopy Camilla Saint-Saëns, stírací tabulky, fixy

Cíl:

Charakter hudby, stoupavá a klesavá melodie, seznámení s Camillem Saint-Saëns, sluchová analýza hudebních nástrojů

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídílná forma s reprízou *aba*

Tónina: A dur

Takt: dvoučtvrt'ový

Instruktivní skladba Antilopa začíná dvoutaktovou předehrou. Díl *a* je hrán v rychlém tempu.

Autor zde využil šestnáctinových not. Je zde patrné klesání a stoupání melodie. Na začátku

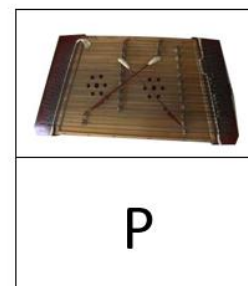
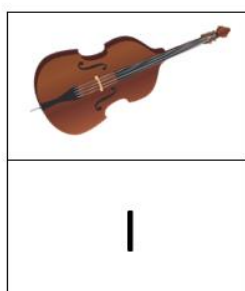
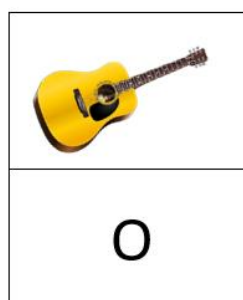
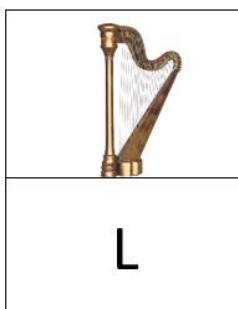
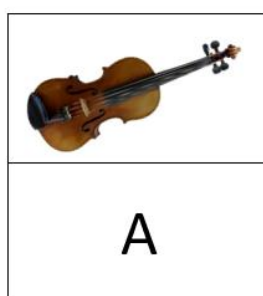
dílu *b* se délka not prodlužuje na osminové s čtvrt'ové, což vede ke zklidnění. Na konci 14. taktu můžeme slyšet korunu na poslední době, po ní se skladba navrácí k původnímu charakteru.

Motivace:

Učitel: Promítne žákům na tabuli šifru, která spočívá v přiřazování hudebních nástrojů ke správným názvům. Každý nástroj je spojen s písmenem. Písmena ve správném pořadí tvoří slovo antilopa.

Žáci: Řeší šifru na tabulky, po vyřešení zvednou tabulku nad hlavu a ukáží učiteli.

HOUSLE	KLAVÍR	VIOLONCELLO	KONTRABAS	HARFA	KYTARA	CIMBÁL	CEMBALO

Obrázek 67 - Šifra Antilopa

Popis činností:

- **Poslech skladby Antilopa**

Učitel: Rozdá žákům pracovní listy, na kterých jsou tabulky rozdělené na dva sloupce. Jeden je určen pro zaznamenávání informací z poslechu skladby *Antilopa* od Antoniho Cofalika, druhý pro *Antilopy* Camilla Saint-Saënsa, jejichž poslech bude následovat v další části hodiny. Zadá úkol poslouchat nejprve skladbu Antoniho Cofalika a do tabulky o ní doplnit

informace. Opakovaně pustí nahrávku. S žáky na koberci diskutuje o hudebně výrazových prostředcích a pocitech z poslechu.

	Antoni Cofalik Antilopa	Camille Saint-Saëns Antilopy
Tempo	Pomalé – střední – rychlé	Pomalé – střední – rychlé
Dynamika	Slabá – středně silná – silná	Slabá – středně silná – silná
Nálada	Smutná – veselá	Smutná – veselá
Počet nástrojů	1 – 2 – 3 – 4 – 5	1 – 2 – 3 – 4 – 5
Které nástroje slyšíme?		
Líbí se mi skladba?		
Co se mi líbí/nelíbí?		

Obrázek 68 - Pracovní list Antilopa

• Pohybové ztvárnění

Učitel: Rozdělí žáky do čtveřic stojících za sebou a vysvětlí pohybový doprovod podle následujícího schématu. Prázdné kolečko značí žáka ve dřepu, panáček žáka ve stoji. Číslo značí pořadí žáka, který má pohyb provést. Změna pohybu se provádí vždy na dobu v taktu. Skladba je zakončena výskokem na poslední dobu. Pohyb vycházející z klesání a stoupání melodie s žáky nacvičí s doprovodem houslí v mírném tempu, poté s nahrávkou.

Obrázek 69 – Pohybové ztvárnění skladby Antilopa

- **Medailon Camille Saint-Saëns**

Učitel: „Camille Saint-Saëns byl hudební skladatel a dirigent, který se narodil v roce 1835 ve Francii. Už od malička se učil hrát na klavír a v jedenácti letech dokonce už mohl vystupovat s orchestrem v pařížském Pleyelově sále. Složil spoustu oper, symfonií, klavírních koncertů a dalších skladeb. Třikrát také navštívil Prahu, kde se setkal s Bedřichem Smetanou, kterého obdivoval. V roce 1886 zde složil i známé dílo Karneval zvířat pro dva klavíry a komorní soubor.“¹²⁶

- **Poslech Antilopy – Camille Saint-Saëns**

Učitel: Představí žákům skladbu *Antilopy* a zadá úkol zaznamenat informace z poslechu do pracovního listu (obrázek 70). Pustí ukázkou.

Žáci: Poslouchají ukázkou a zaznamenávají informace do příslušného sloupce tabulky.

Učitel: S žáky na koberci rozebírá jejich odpovědi, porovnává je s předchozím poslechem. Může si pomoci opětovným puštěním ukázek.

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Společně s žáky hodnotí průběh hodiny, opakuje nově získané vědomosti o Camillu Saint-Saënsovi.

¹²⁶ VOLEK, Tomislav. *Osobnosti světové hudby*. Praha: Mladá fronta, 1982, Malé encyklopedie.

Tuleň

Ročník:

4.

Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 70 - Tuleň

Pomůcky:

Pracovní listy, obrázky k interpretaci skladby

Cíl:

Barkarola, pohyb v rytmu znějící hudby, noty stupnice C dur

Hudební činnosti:

Poslechové, hudebně pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: malá třídlílná forma s reprízou a prodlouženým závěrem

Tónina: A dur

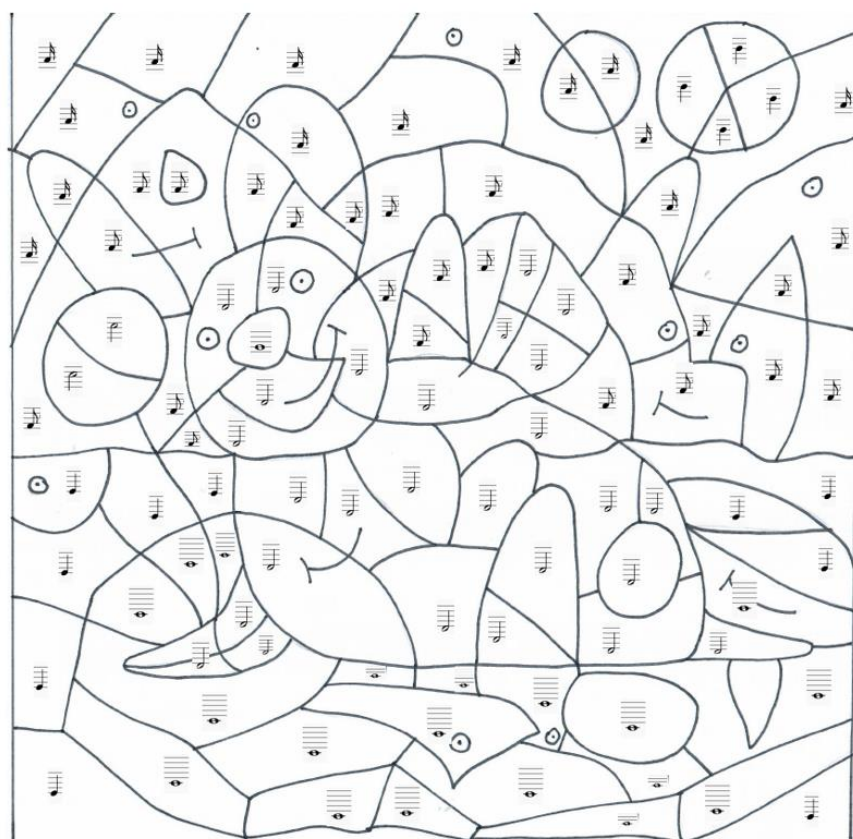
Takt: šestiosminový

Instruktivní skladba je psaná v šestiosminovém taktu v tempu barkaroly (původní píseň gondoliérů v Benátkách). Vyznívá klidně a tanečně. Melodie v posluchači může evokovat houpání na vlnách.

Motivace:

Učitel: Rozdá žákům do dvojic pracovní list (obrázek 73). Každý žák má za úkol vybavit 4 typy not. Po vybarvení se objeví obrázek tuleně.

Žáci: Mají za úkol ve dvojicích vybarvovat jednotlivá políčka pracovního listu podle not, které se na nich nachází. Následně hádají zvíře, které se po vybarvení objeví.

Vybarvi políčka s notami.

BÍLÁ	<u>c1</u>
ŠEDÁ	<u>d1</u>
TMAVĚ MODRÁ	<u>e1</u>
HNĚDÁ	<u>f1</u>
ČERNÁ	<u>g1</u>
SVĚTLE MODRÁ	<u>a1</u>
ŽLUTÁ	<u>h1</u>
ČERVENÁ	<u>c2</u>

Které zvíře se objevilo na obrázku?

Obrázek 71 - Pracovní list Tuleň

Učitel: Hovoří s žáky na koberci o zvířeti, které se objevilo na obrázku. Vysvětluje rozdíl mezi tuleněm a lachtanem.

Tuleň

Tuleni jsou savci, kteří jsou svým způsobem života svázáni s mořem. Živí se lovem ryb a sépiemi. Dokáží se potopit do hloubky kolem sto metrů a vydržet bez nadechnutí až půl hodiny. Jejich přirozenými nepřáteli jsou kosatky, žraloci, lední medvědi a bohužel i lidé, kteří je zejména v Grónsku loví pro kožešiny. Tuleni se často pletou s lachtany, kteří jim jsou

v leccem podobní. Rozeznáme je však díky pohyblivosti končetin a ušním boltcům. Tuleni nemají tak obratné zadní končetiny jako lachtani, kteří se díky nim dokáží dobře pohybovat po souši. Dále u tuleně nenajdeme ušní boltec, který je u lachtana poměrně dobře viditelný.¹²⁷

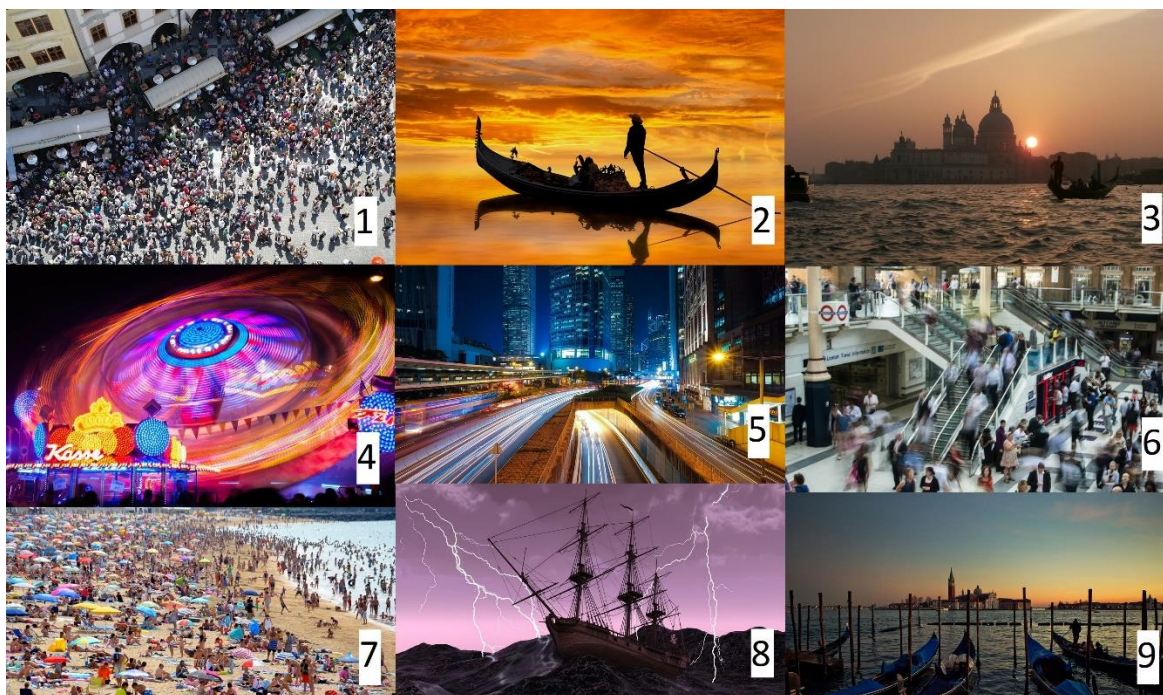
Popis činností:

- **Poslech skladby Tuleň**

Učitel: Na tabuli promítne různé obrázky, mezi kterými budou i Benátky s gondolou. Nechá žáky, aby si je prohlédli. Zadá úkol zaposlouchat se do hudby a vybrat jeden obrázek, který se k ní nejlépe hodí. Pustí nahrávku.

Žáci: Prohlíží si obrázky, plní úkol.

Učitel: Diskutuje s žáky o tom, který obrázek se k instruktivní skladbě podle nich nejlépe hodil. Poukazuje na výrazové prostředky, které žáky k tomuto rozhodnutí vedly.

Obrázek 72 - Obrázky k interpretaci skladby Tuleň

¹²⁷ *Zvířata: velká encyklopedie.* Přeložil Zdeněk ROLLER. Praha: Fragment, 2003, 301 s. ISBN 80-7200-485-9.

- **Barkarola**

Učitel: Barkarola je skladba, která napodobuje písně zpívané benátskými gondoliéry v 18. století, kteří prohání své lodě vodou. Je to skladba s výrazným rytmem znázorňujícím pohyb lodí. Barkarola byla hodně používána v opeře.¹²⁸

- **Pohybový doprovod skladby**

Učitel: Rozdělí žáky do dvou početně vyrovnaných řad stojících proti sobě. Pokud je to možné, v jedné řadě jsou dívky, ve druhé chlapci. Naučí žáky pohybový doprovod.

- 1.–2. takt Dívky: 4 kroky vzad, nohy střídát po 3 dobách, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky vpřed, nohy střídát po 3 dobách, vykročit pravou
- 3.–4. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 5.–6. takt Dívky: 4 kroky vpřed, nohy střídát po 3 dobách, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky vzad, nohy střídát po 3 dobách, vykročit pravou
- 7.–8. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 9.–10. takt Dívky: 2x úkrok vlevo, přísun, vykročit levou, nohy střídát po 3 dobách
 Chlapci: 2x úkrok vpravo, přísun, vykročit pravou, nohy střídát po 3 dobách
- 11.–12. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 13.–14. takt Dívky: 2x úkrok vpravo, přísun, vykročit pravou, nohy střídát po 3 dobách
 Chlapci: 2x úkrok vlevo, přísun, vykročit levou, nohy střídát po 3 dobách

¹²⁸ BROWN, Maurice J. E. a Kenneth L. HAMILTON. Barcarolle. In: *Grove Music Online* [online]. Oxford University Press, 20. 1. 2001 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.02021>

- 15.–16. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 17.–24. takt Dívky: valčíkový krok, vykročit levou dozadu, nohy střídat na každou dobu
 Chlapci: valčíkový krok, vykročit pravou dopředu, nohy střídat na každou dobu
- 25.–26. takt Dívky: 4 kroky vzad, nohy střídat po 3 dobách, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky vpřed, nohy střídat po 3 dobách, vykročit pravou
- 27.–28. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 29.–30. takt Dívky: 4 kroky vpřed, nohy střídat po 3 dobách, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky vzad, nohy střídat po 3 dobách, vykročit pravou
- 31.–32. takt Dívky: 4 kroky na místě, vykročit levou
 Chlapci: 4 kroky na místě, vykročit pravou
- 33.–34. takt Dívky: 2x úkrok vlevo, přísun, vykročit levou, nohy střídat po 3 dobách
 Chlapci: 2x úkrok vpravo, přísun, vykročit pravou, nohy střídat po 3 dobách
- 35.–36. takt Dívky: 2x úkrok vpravo, přísun, vykročit pravou, nohy střídat po 3 dobách
 Chlapci: 2x úkrok vlevo, přísun, vykročit levou, nohy střídat po 3 dobách

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Společně s žáky hodnotí průběh hodiny a předešlých činností.

Naši milí žáčci

Ročník:

2.

Čas:

45 min

Organizace:

Uspořádání:

Obrázek 73 - Naši milí žáčci

Pomůcky:

Pracovní listy, boomwheckery

Cíl:

Antoni Cofalik, charakter hudby, melodický doprovod

Hudební činnosti:

Poslechové, instrumentální, vokální, hudebně pohybové

Klíčové kompetence:

K učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, pracovní

Charakteristika skladby:

Forma: variace

Tónina: A dur, B dur, E dur

Takt: čtyřčtvrt'ový

Instruktivní skladba je psaná ve čtyřčtvrt'ovém taktu. Ve svém průběhu třikrát změní tóninu

První část skladby je v tónině A dur, následuje B dur, E dur a v 19. taktu se navrácí opět do A dur.

Tempo je rychlé, dynamika středně silná až silná. Využity jsou především osminové noty. Ve

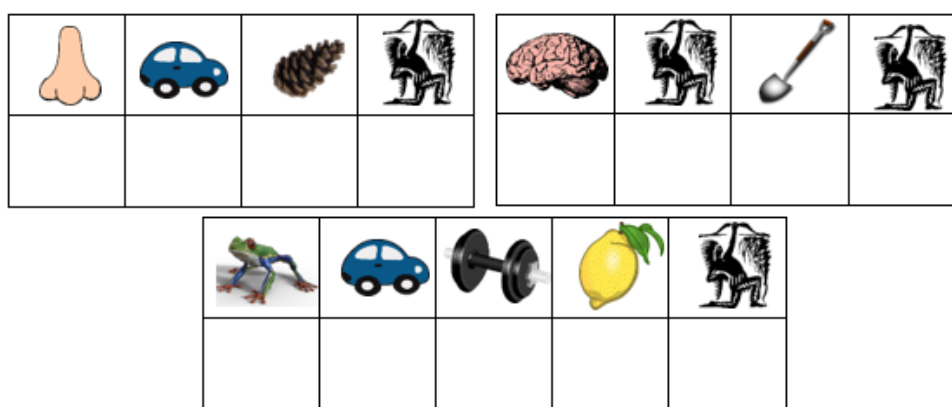
skladbě nenalezneme žádnou změnu tempa, pouze lehkou změnu charakteru v taktech 15–16.

Motivace:

Učitel: Rozdá žákům pracovní list s obrázkovou šifrou, která prozrazuje název skladby *Naši milí žáci*. Zatím neprozradí způsob jejího řešení (první písmeno z každého obrázku skládá dohromady slova) a nechá děti přemýšlet. Dalším úkolem je vyluštit jméno hudebního skladatele Antoniho Cofalika.

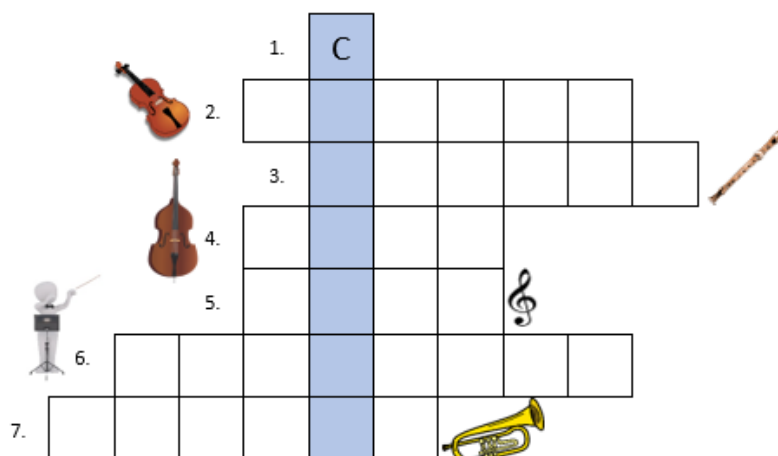
Žáci: Řeší šifru, do řešení správně doplní čárky nad samohlásky. Řeší tajenku.

1. Vyřešením šifry zjistíš název dnešní skladby.

Dnes budeme poslouchat skladbu _____.

2. Víš, kdo je jejím autorem? Doplně tajenku a přijdeš na to!

Autorem skladby je A. _____.

Obrázek 74 - Pracovní list Naši milí žáci

Popis činností:

- **Medailon Antoniho Cofalika**

Učitel: Nejprve se žáků ptá na autorovo křestní jméno. Po vyslechnutí tipů prozradí skutečné jméno a řekne pár informací o skladateli.

Antoni Cofalik

Antoni Cofalik je hudební skladatel, houslista a učitel, který se narodil v Polsku. Skládal skladby nejen pro dospělé, ale jako učitel se také zabýval tvorbou pro děti. Vydal například cykly *ZOO* a *V cirkuse* pro začínající houslisty a violoncellisty. Třikrát dokonce získal cenu „Nejlepší učitel hry na housle“ na různých mezinárodních soutěžích.¹²⁹

- **Poslech skladby Naši milí žáčci**

Učitel: Zadá úkol podle poslechu znázornit na tabulku pomocí smajlíka, jakou náladu mají žáčci, které se autor pokusil vykreslit pomocí hudby. Pustí nahrávku.

Žáci: Poslouchají nahrávku, zaznamenávají své pocity.

Učitel: Ptá se jednotlivých žáků na jejich názory. Zjišťuje, co je vedlo k dané odpovědi (tempo skladby, výška tónů, délka tónů).

- **Opakovaný poslech**

Učitel: Rozdá papíry, zadá žákům úkol nakreslit, co podle nich žáci ve skladbě dělali (např. běželi, seděli ve škole, hráli nějakou hru, pracovali, usínali atd.). Opakovaně pouští nahrávku.

Žáci: Kreslí jejich představy. Své obrázky v kruhu na koberci krátce představí spolužákům, popisují, co konkrétně jim ve skladbě danou činnost připomnělo.

¹²⁹ Antoni Cofalik 1940. In: *PWM Edition. Kompozytorzy i Autorzy* [online]. 2013 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: https://pwm.com.pl/pl/kompozytorzy_i_autorzy/4842/antoni-cofalik/index.html

- **Melodický doprovod na boomwhackers**

Učitel: Rozdělí žáky do čtyř skupin podle následujícího schématu a partitury. Skupiny jsou v partituře označeny čísly od jedné do čtyř podle toho, která skladbu právě doprovází. Barva not v partituře koresponduje s barvou boomwhackerů. Vysvětlí melodický doprovod a každému ve skupině rozdá jeden nástroj. Žáci, kteří nehrají na nástroj, dvěma prsty tleskají do dlaně každou první a třetí dobu v taktu. Učitel žáky střídá tak, aby každý vyzkoušel hru na boomwhackers.

Skupina 1:

A

E

Skupina 2:

B

F

Skupina 3:

H

Fis

Skupina 4:

E

Žáci: Nacvičují doprovod, doprovází skladbu.

The image shows a musical score for the song "Naši milí žáci". It consists of six systems of music, each with two staves: Housle (Hsl.) and Boomwhackers (Bwh.).

- System 1:** Housle part starts with a rest, then a melodic line. Boomwhackers part starts with a rest, then a rhythmic pattern. Measure 1 is marked with a "1." above the Housle staff.
- System 2:** Housle part continues the melodic line. Boomwhackers part continues the rhythmic pattern. Measure 6 is marked with a "6" above the Housle staff, and measure 7 is marked with a "2." above the Housle staff.
- System 3:** Housle part continues the melodic line. Boomwhackers part continues the rhythmic pattern. Measure 10 is marked with a "10" above the Housle staff, and measure 11 is marked with a "3." above the Housle staff.
- System 4:** Housle part continues the melodic line. Boomwhackers part continues the rhythmic pattern. Measure 14 is marked with a "14" above the Housle staff, and measure 15 is marked with a "4." above the Housle staff.
- System 5:** Housle part continues the melodic line. Boomwhackers part continues the rhythmic pattern. Measure 18 is marked with a "18" above the Housle staff, and measure 19 is marked with a "1." above the Housle staff.
- System 6:** Housle part continues the melodic line. Boomwhackers part continues the rhythmic pattern. Measure 21 is marked with a "21" above the Housle staff, and measure 22 is marked with a "1. - 4." above the Housle staff.

Obrázek 75 - Doprovod skladby Naši milí žáci

Učitel: Namotivuje žáky ke zpěvu písně Ty a já. „Dnes se naučíme píseň o žáčcích jako jste vy. Ti šli na procházku, drželi se u toho za ruce a byli veselí stejně jako žáčci z naší dnešní skladby.“ Žáky imitační metodou naučí píseň Ty a já.¹³⁰

Žáci: Zpívají dle pokynů učitele. Po zvládnutí nácvičku písně se při zpěvu do rytmu prochází po třídě ve dvojicích.

Ty a já

*Podle G. Natschinského
Slova Z. Sulek*

Ty a já, my o - ba, pro - chá - zí - me se.
Ty a já, my o - ba, pro - chá - zí - me se.
Pro - chá - zí - me se, cha, chá, pro - chá - zí - me se, cha, chá,
ty a já, my o - ba, pro - chá - zí - me se.
Ty mi po - dáš pra - vou, ty mi po - dáš le - vou,
ty mi po - dáš o - bě dvě a pro - chá - zí - me se.

Obrázek 76 - Noty k písni Ty a já

- **Zhodnocení hodiny**

Učitel: Hodnotí s žáky průběh hodiny, diskutuje o proběhlých činnostech.

¹³⁰ LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. s. 71–72. ISBN 80-7235-312-8.

5 Reflexe metodických listů

Všechny metodické listy byly v praxi ověřeny na 1. stupni ZŠ Nový Hradec Králové. Tato škola patří mezi menší základní školy. Všechny listy pro daný ročník byly uskutečňovány v jedné třídě. Největší překážkou v realizaci jednotlivých aktivit bylo malé spektrum hudebních nástrojů, kterými škola disponovala. Z rytmických nástrojů byly k dispozici pouze rolničky, ozvučná dřívka, tamburína, bubínek, hrkačky a triangel. Melodické nástroje byly zastoupeny pouze zvonkohrou, v průběhu praxe škola zakoupila ještě sadu boomwhackerů. Některé nástroje uvedené v metodických listech proto musely být nahrazeny jinými.

Žáci nebyli zvyklí na zařazení poslechových a instrumentálních aktivit do hudební výchovy. Jejich znalosti v oblasti hudební teorie nebyly v souladu s RVP. Realizace náročnějších metodických listů byla tudíž ztížena a některé aktivity byly zjednodušeny v závislosti na znalostech a dovednostech konkrétní třídy.

U žáků jednotlivých ročníků byl v průběhu praktické realizace vidět velký posun v reakci na poslechové činnosti. Při prvním poslechu žáci působili většinou dost uzavřeně, reakce na hudbu se objevovaly minimálně. Při druhém a třetím poslechu se celý třídní kolektiv postupně uvolňoval. Začaly se objevovat spontánní reakce na slyšenou hudbu, zlepšila se slovní interpretace skladeb a bylo znatelné i větší zapojení fantazijních představ při poslechu. Žáci ztráceli ostych i při pohybových a instrumentálních činnostech. Poslech v hudební výchově byl kolektivem pozitivně přijímán.

Při výuce byla pořizována fotodokumentace, která je součástí přílohy práce spolu s ukázkami vypracovaných pracovních listů.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo seznámit čtenáře se základními informacemi o hudebním skladateli Antoni Cofalikovi a vytvořit metodické listy k jeho skladbám z cyklu *ZOO*, které by učitelům 1. stupně základní školy poskytly nové náměty do výuky hudební výchovy.

Diplomová práce se v první části zabývá problematikou hudebních schopností a dovedností, jejich vývojem v průběhu života a způsoby rozvíjení v rámci hudební výchovy na základní škole. Dále pracuje s pojmem hudební miniatura z různých pohledů, zaměřuje se na hudební miniatury Antoniho Cofalika a okolnosti jejich vzniku. Následuje kapitola o samotném autorovi Antoni Cofalikovi, která byla náročná na práci s literaturou. V České republice nejsou o tomto skladateli dostupné téměř žádné informace (viz Přílohy E, F). Při hledání zdrojů se podařilo navázat kontakt přímo s profesorem Cofalikiem, který odkazoval na svou knihu *Ukochalem skrzypce* dostupnou v Polsku. V té autor strukturovaně popisuje svůj dosavadní život, uměleckou i pedagogickou dráhu a publikační činnost. Hlavním zdrojem se pro tuto část práce tedy stala autobiografie Antoniho Cofalika a soukromá elektronická korespondence s autorem. Kontakt byl z neznámých důvodů 8. května 2018 přerušen.

Hlavním praktickým přínosem práce je 15 metodických listů určených učitelům hudební výchovy na 1. stupni základních škol. Listy obsahují jak poslechové, tak i vokální instrumentální a pohybové činnosti. Všechny popsání hudební aktivity byly prakticky vyzkoušeny na plně organizované základní škole a jejich reflexe je součástí práce. Notové materiály využití v metodických listech byly vytvořeny v programu Musescore. Obrazové materiály, u kterých není uvedeno jinak, pochází z vlastní tvorby nebo volně dostupných zdrojů. Ke každému listu je vytvořena i nahrávka skladby. Všech 15 nahrávek je k práci přiloženo na CD, což umožňuje využití metodických listů i učitelům, kteří neovládají hru na housle. Toto CD bylo nahráno 7. června 2018 v Koncertní síni Petra Ebena Univerzity Hradec Králové. Zvukově a hudebně režíroval Mgr. et MgA. Jakub Stratílek, klavírní doprovod zahrála PhDr. Hana Příbylová, housle autorka práce Kateřina Hubálková.

Seznam použité literatury

A) Knižní publikace

ANDRÝSKOVÁ, Lenka a Thea VIEWEGHOVÁ. *Přírodověda 4: učebnice pro 4. ročník základní školy*. Brno: Brno: Nová škola, 2015, 95 s. ISBN 978-80-87591-16-1.

COFALIK, Antoni a Józef RYCHLIK. *V cirkuse: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2007. ISMN M-2601-0411-2.

COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

COFALIK, Antoni. *Skrzypcowe ABC: szkola gry na skrzypcach*. Wyd. IX, II. rzut. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2016. ISMN 979-0-2740-1059-1.

COFALIK, Antoni. *Ukochałem skrzypce*. 1. vyd. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2017. ISBN 978-83-7638-870-0.

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-7178-463-X.

DANIEL, Ladislav. *Metodika hudební výchovy*. Vyd. 3., dopl. Ostrava: Montanex, 2010, 95 s. ISBN 978-80-7225-329-6.

FRANĚK, Marek. *Hudební psychologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2005, 238 s. ISBN 80-246-0965-7.

GEBHARTOVÁ, Vladimíra. Krokodýl. In: JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Hudební výlet do ZOO 1. díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2014. ISBN 978-80-86901-27-5.

HÁJKOVÁ, Kamila a Karel ŠTRÉGL. *Hudební abeceda: 1. díl*. Rychnov nad Kněžnou: Rychnovský dětský sbor, 1996.

HÁJKOVÁ, Kamila a Karel ŠTRÉGL. *Hudební abeceda: 2. díl*. Rychnov nad Kněžnou: Rychnovský dětský sbor, 1996.

HOLAS, Milan. *Hudební pedagogika*. Praha: AMU, 2004, 125 s. Knižnice Metodického centra HAMU. ISBN 80-7331-018-X.

HONS, Miloš. *Hudební analýza*. Praha: TOGGA, 2010, 309 s. Musica viva. ISBN 978-80-87258-28-6.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. Vyd. 2. Hradec Králové: Orlice, 2005, 320 s. Tandem. ISBN 80-903115-7-1.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: IV. Hudba a pohyb*. Hradec Králové: E. Jenčková, 1997, 55 s.

JENČKOVÁ, Eva. *Hudební výlet do ZOO*. Hradec Králové: Tandem, 2014, sv. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-27-5.

JENČKOVÁ, Eva. *Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: Tandem, 2011, 56 s. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-11-4.

JENČKOVÁ, Eva. *Výběr klavírních skladeb pro 1.-4. ročník studia učitelství hudební výchovy na 1. stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 226 s. ISBN 80-7066-328-6.

KARNETOVÁ, Helena. *Hudební nástroje v souvislostech*. Vydání 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-619-3.

KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. Praha: Grada, 2010-. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-3600-6.

KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011, 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2433-1.

LASEVIČOVÁ, Jarmila. *Didaktika hudební výchovy pro učitele primárního vzdělávání: distanční text*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2004, 107 s. ISBN 80-7368-007-6.

LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. vydání, Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. ISBN 80-7235-312-8.

LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební výchova pro 5. ročník základní školy*. 2. vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2013. ISBN 80-7235-312-8.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana a Eva REMIŠOVÁ. *Hádám, hádáš, hádáme*. Praha: Portál, 2007, 103 s. ISBN 978-80-7367-292-8.

POSPÍŠILOVÁ, Zuzana. *Veršovaná encyklopedie: pro děti od 4 let*. Ilustrovala Edita PLICKOVÁ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-598-1.

Rozum do kapsy: malá encyklopedie. 7. upr. a dopl. vyd. Praha: Albatros, 1999, 629 s. Klub mladých čtenářů.

SEDLÁK, František a Hana VÁŇOVÁ. *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum, 2013, 406 s. ISBN 978-80-246-2060-2.

SEDLÁK, František a Rudolf SIEBR. *Didaktika hudební výchovy I: na prvním stupni základní školy: (učebnice pro studenty pedagogických fakult)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, 311 s. Učebnice pro vysoké školy.

SEDLÁK, František. *Základy hudební psychologie: učebnice pro studenty pedagogických fakult*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, 319 s. Učebnice pro vysoké školy. ISBN 80-04-20587-9.

Slovník české hudební kultury. Praha: Supraphon, 1997, 1035 s. ISBN 80-7058-462-9.

SYNEK, František. Medvěd. In: JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: TANDEM, 2011, s. 21. ISBN 978-80-86901-11-4.

SYNEK, František. *Říkáme si s dětmi: k praktickým otázkám výchovy jazyka a řeči u malých dětí*. 5. přeprac. vyd. Praha: ArchArt, 2004, 127 s. ISBN 80-86638-04-9.

Školní atlas světa. 2. vyd. Praha: Kartografie Praha, 2007. ISBN 978-80-7011-925-9.

TĚPLOV, Boris Michajlovič. *Psychologie hudebních schopností*. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1968.

VOLEK, Tomislav. *Osobnosti světové hudby*. Praha: Mladá fronta, 1982, 261 s. Malé encyklopedie.

Zvířata: velká encyklopedie. Přeložil Zdeněk ROLLER. Praha: Fragment, 2003, 301 s. ISBN 80-7200-485-9.

B) Elektronické zdroje

Antoni Cofalik 1940. In: *PWM Edition. Kompozytorzy i Autorzy* [online]. 2013 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z:
https://pwm.com.pl/pl/kompozytorzy_i_autorzy/4842/antoni-cofalik/index.html

Austrálie online [online]. 2018 [cit. 2018-06-20]. Dostupné z:
<http://www.australie-online.cz/>

Bobr evropský: Široce zaměřený portál o staronovém sousedovi [online]. Spolek Dúbek, 2016 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <http://www.bobrevropsky.cz/o-mne/>

BROWN, Maurice J. E. a Kenneth L. HAMILTON. Barcarolle. In: *Grove Music Online* [online]. Oxford University Press, 20. 1. 2001 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z:
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.02021>

COFALIK, Antoni. *Diplomová práce* [elektronická pošta]. Message to: Hubalkovak@seznam.cz. 4. 4. 2018 15:06 [cit. 2018-11-17]. Elektronická korespondence.

Nile Crocodile. *National Geographic* [online]. [cit. 2018-11-20]. Dostupné z:
<https://www.nationalgeographic.com/animals/reptiles/n/nile-crocodile/>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: Národní ústav pro
vzdělávání, 2017 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z:
<http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>

Zdroje obrázků

Obrázek 1 - Pojd'me do ZOO: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 2 – Morseova abeceda: *Rozum do kapsy: malá encyklopedie*. 7. upr. a dopl. vyd. Praha: Albatros, 1999, 629 s. Klub mladých čtenářů.

Obrázek 5 - Noty Pět minut v Africe: LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. ISBN 80-7235-312-8.

Obrázek 6 - Klokan: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 10 - Noty k písni V zoologické zahradě: JENČKOVÁ, Eva. *Hudební výlet do ZOO*. Hradec Králové: Tandem, 2014, sv. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-27-5.

Obrázek 11 - Medvěd: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 16 - Poník: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 21 - Noty písně Čtyři koně jdou: LIŠKOVÁ, Marie. *Hudební výchova pro 5. ročník základní školy*. 2. vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2013. ISBN 80-7235-312-8.

Obrázek 22 - Sob: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 23 - Přední strana skládačky: Caribou. *National Geographic Kids* [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://kids.nationalgeographic.com/animals/caribou/#caribou-walking-snow.jpg>

Obrázek 25 - Podkladová karta: Hudební nástroje [online]. [cit. 2019-11-20]. Dostupné z: <https://www.cmias.cz/>

Obrázek 28 - Dva malí oslíci: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 32 - Krokodýl: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 34 - Krokodýl nilský: Nile Crocodile. *National Geographic* [online]. [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/animals/reptiles/n/nile-crocodile/>

Obrázek 40 - Bobr: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 45 - Noty k písni Když jde malý bobr spát: HARÁSKOVÁ, Olga. *Hudební výchova PL 6: DUM číslo 33082* [online]. In.: 15.07.2012 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <http://dumy.cz/material/33082-hudebni-vychova-pl-6>

Obrázek 46 - Další sloky písně Když jde malý bobr spát: HARÁSKOVÁ, Olga. *Hudební výchova PL 6: DUM číslo 33082* [online]. In.: 15.07.2012 [cit. 2019-05-05]. Dostupné z: <http://dumy.cz/material/33082-hudebni-vychova-pl-6>

Obrázek 47 - Slon: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 51 - Noty písně Kdo má chobot jak trombón: JENČKOVÁ, Eva. *Hudební výlet do ZOO*. Hradec Králové: Tandem, 2014, sv. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-27-5.

Obrázek 52 - Luční koník: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 56 - Mravenci: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 60 - Noty písně Mravenci: LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. vydání. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. ISBN 80-7235-312-8.

Obrázek 61 - Lev: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 66 - Antilopa: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 70 - Tuleň: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 73 - Naši milí žáčci: COFALIK, Antoni a Romuald TWARDOWSKI. *ZOO: pro housle a klavír*. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. ISMN M-2601-0303-0.

Obrázek 76 - Noty k písni Ty a já: LIŠKOVÁ, Marie a Lukáš HURNÍK. *Hudební výchova pro 2. ročník základní školy*. 2. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 2012. s. 71–72. ISBN 80-7235-312-8.

Seznam příloh

Příloha A – Fotografie Antoniho Cofalika

Příloha B – Elektronická korespondence autorky práce s Antoni Cofalikiem

Příloha C – Trio Krakowskie – repertoár

Příloha D – RVP ZV

Příloha E – Rešerše na téma Antoni Cofalik (SVK Hradec Králové)

Příloha F – Rešerše na téma Antoni Cofalik (KM Hradec Králové)

Příloha G – Notové materiály k cyklu ZOO

Příloha H – Ukázka pracovního listu Sob

Příloha I – Pohádka Brémští muzikanti

Příloha J – Ukázka pracovního listu Antilopa

Příloha K – Fotodokumentace

Příloha L – CD s nahrávkami skladeb

Příloha A – Fotografie Antoniho Cofalika

Obr. 1 Antoni Cofalik se sourozenci a matkou

Obr. 2 Antoni Cofalik (vlevo) se sourozenci a otcem

Obr. 3 Diplomový koncert Antoniho Cofalika

Obr. 4 Profesor Zenon Feliński (vpravo) a Emil Górski

Obr. 5 Cofalikova četa s majorem Czeslawem Niemczykiem

Obr. 6 Antoni Cofalik a Jurek Zająkała při vojenském výcviku

Obr. 7 Trio Krakowskie na zkoušce u Stefańskich

Obr. 8 Orchestra All'antico. Zleva sedí Małgorzata Muzyka, Elżbieta Elmann, Barbara Wojciechowska, Danuta Sitko, Bogusława Ziegelheim. Stojí Małgorzata Olejak, Krzysztof Okoń, Jacek Cygan, Antoni Cofalik, Krzysztof Smetana, Wojciech Czepiel, Roman Reiner, Piotr Izmailow

Obr. 9 Trio Krakowskie

Obr. 10 Antoni Cofalik a Piotr Kwaśny při hodině houslí

Obr. 11 Janiną Garścią a Antoni Cofalik v porotě soutěže

Obr. 12 Antoni Cofalik

Příloha B – Elektronická korespondence autorky práce s Antoni Cofalikiem

15. 11. 2017

„Witaj Kat'a!

Piszę po polsku, myślę, że wszystko zrozumiesz. Do mnie pisz w języku czeskim - rozumiem wszystko. Miło mi, że planujesz pisać pracę magisterską o mnie, o mojej działalności pedagogicznej, kompozytorskiej, może i koncertowej. Nie tak dawno (w 2016 r.) ukazały się w Polsce moje wspomnienia. Książka nosi tytuł "Ukochałem skrzypce" (housle). Wydana jest w wydawnictwie Księgarnia Akademicka w Krakowie i dostępna jest w naszych księgarniach muzycznych, a także w internecie. Znajdziesz w niej mnóstwo informacji o mnie, właściwie wszystko, co Cię interesuje i jeszcze coś więcej. Gdybyś miała problem ze zdobyciem książki, daj mi znać, pomogę Ci. Tymczasem pozdrawiam i do kolejnego listu (e-maila) - Antoni Cofalik“

23. 11. 2017

„Mila Kat'u! Z tego, co znam, kniha nie jest jeszcze dotępna w wersji elektronicznej (audiobook). Ale myślę, że dużo z niej zrozumiesz; nasze języki są przecież bardzo podobne. Poza tym nauczysz się trochę polskiego. A więc przyjemnego czytania i oglądania - jest trochę różnych fotek Pozdrawiam - Antoni Cofalik“

29. 1. 2018

„Katiu! Twoje muzyczne propozycje są absolutnie do zaakceptowania - takie szczegóły pozostawiam zwykle nauczycielowi prowadzącemu dziecko, i na wszystkie (prócz krótkiego smyczka w t. 7, 8 Dva mali oslici - wolałbym detache) oczywiście się zgadzam. Mam następującą propozycję: nagraj wszystkie utwory Zoo, może być bez fortepianu i prześlij mi filmik e-mailowo. Wtedy najłatwiej będzie mi ocenić tempa jakie zastosowałaś. Co do knihy - zacząłem rzeczywiście późno grać - takie były czasy - ale już po 5 latach grałem na koncertach Fugu g-moll J.S.Bacha. W dzieciństwie często występowałem z Humoreską A. Dvorzaka, lubiłem też grać Wspomnienie Drdla - to Wasi znakomici kompozytorzy. Oprócz zimowej wyprawy w góry jest w kniżce więcej ciekawych zdarzeń - jeśli trochę już rozumiesz po polsku, to myślę, że się doczytasz. Działaj i napisz znowu jak Ci idzie. Moc pozdrowień - Antoni Cofalik“

19. 2. 2018

„Katiu! Życzę Ci abyś szybko wyzdrowiała, a z nagraniem nie ma pośpiechu. Napisz mi jak zatytułowałaś swoją pracę dyplomową. Jutro jadę na narty w pobliskie góry. Pozdrawiam Cię - Antoni Cofalik“

4. 4. 2018

„Miła Katiu! Przepraszam, że długo do Ciebie nie pisałem. Ostatnimi czasy dużo jeździłem po Polsce: Wrocław - wykłady w Akademii Muzycznej na Sympozjum właśnie na temat rozwijania wyobraźni muzycznej u dziecka w początkach nauki, Poznań - Międzynarodowy Konkurs im. Telemanna, Katowice - koncert mojej studentki w Filharmonii Śląskiej z I Koncertem Szymanowskiego. Teraz znowu wyjazd do Katowic, a zaraz potem jazda do Szczecina na konkurs sonatowy, oczywiście jako juror.

Wielkanoc spędziliśmy z żoną Joanną w Krakowie i też było bardzo przyjemnie.

Dobrze robisz, że tak dokładnie analizujesz poszczególne utwory "Zoo" i zastanawiasz się nad każdym. Twoja praca dyplomowa, myślę, że będzie super!

A co do składowi "Sob", jest to zwierze spokojne, nieagresywne, dostojne, i w tym stylu należy to grać. Wszystkie utwory mogą być grane oddzielnie przez żaków (np. po dwa, trzy, najlepiej skontrastowane pod względem tempa i charakteru), a jeśli nauczyciel przygotowuje z żakami cały cykl, to najlepiej jest rozdzielić je według zaawansowania na 4 żaków - I, II, III, IV. Pierwszy "Idziemy do zoo" wszyscy grają wtedy razem (unisono), a ostatni (15) tak jak jest to zapisane rzymskimi cyframi. W ten sposób "Zoo" jest w Polsce często wykonywane na różnego rodzaju koncertach dzieci. W Warszawie i w Krakowie zamiast zapowiadania odpowiednio przebrane dzieci wychodziły (wskakiwały lub wczółgiwały się) na estradę. To było bardzo pomysłowe i ubarwiający koncert.

Pisz do mnie jak tylko coś Cię ciekawi lub nurtuje. Chętnie służę Ci wszelką pomocą.

Pozdrawiam Cię serdecznie i życzę wszystkiego dobrego - Antoni Cofalik“

8. 5. 2018

„Katiu! ... Ja, jak zwykle, mam mnóstwo pracy edytorskiej; w Polskim Wydawnictwie Muzycznym wydaję kilka ciekawych rzeczy - trzy koncerty Vivaldiego oraz Romana Maciejewskiego (1910-1997) jednoczęściową Sonatę pro housle z fortepianem, jeżdżę też trochę po Polsce. Czekam na wiadomość od Ciebie i pozdrawiam serdecznie - Antoni Cofalik“

Příloha C – Trio Krakowskie – repertoár

- Wolfgang Amadeus Mozart – Trio B dur KV 502, Trio E dur KV 542
- Ludwig van Beethoven – 9 trií, Trojkoncert C dur op. 56 na housle, violoncello a klavír
- Franz Schubert – Trio B dur op. 98, Trio Es dur op. 100
- Felix Mendelssohn-Bartholdy – Trio d moll op. 49
- Robert Schumann – Fantasiestücke op. 88
- Fryderyk Chopin – Trio g moll op. 8
- Petr Iljič Čajkovskij – Trio a moll op. 50
- Johannes Brahms – Trio H dur op. 8, Dvojkoncert a moll op. 101 pro housle a violoncello
- Sergej Rachmaninov – Trio élégiaque g moll op. 9
- Maurice Ravel – Trio A dur
- Dmitrij Šostakovič – Trio e moll op. 67
- Artur Malawski – Trio fortepianowe (1953)
- Charles Ives – Trio
- Aaron Copland – Vitebsk (Study on a Jewish theme) (1929)
- Franc Oppo – Trio (1969)
- Bogusław Schäffer – Trio (1970)
- Bohuslav Martinů – Koncert pro klavírní trio a smyčcový orchestr

Příloha D – RVP ZV

5.7.1 HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

1. stupeň

Očekávané výstupy – 1. období

žák

- HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase*
- HV-3-1-02 rytmičuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem*
- HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře*
- HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie*
- HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby*
- HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

- HV-3-1-01p zpívá jednoduché písně v rozsahu kvinty*
- HV-3-1-02p správně a hospodárně dýchá a zřetelně vyslovuje při rytmicizaci říkadla i při zpěvu*
- HV-3-1-04p reaguje pohybem na tempové a rytmické změny*
- HV-3-1-05p rozliší sílu zvuku*
- pozorně vnímá jednoduché skladby*

Očekávané výstupy – 2. období

žák

- HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasě v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti*
- HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not*
- HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní*
- HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby*
- HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přehry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace*
- HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny*
- HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace*

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

žák

HV-5-1-01p zpívá písně v přiměřeném rozsahu k individuálním schopnostem

HV-5-1-02p, HV-5-1-07p propojí vlastní pohyb s hudbou

HV-5-1-03p doprovodí spolužáky na rytmické hudební nástroje

HV-5-1-06p odliší tóny podle výšky, síly a barvy

- *pozorně vnímá znějící hudbu různých skladeb*

- *správně hospodaří s dechem při interpretaci písní – frázování*

Učivo

VOKÁLNÍ ČINNOSTI

- **pěvecký a mluvný projev** – pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu
- **hudební rytmus** – realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu
- **dvojhlas a vícehlas** – prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.
- **intonace, vokální improvizace** – diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka–odpověď apod.)
- **záznam vokální hudby** – zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI

- **hra na hudební nástroje** – reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.
- **rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace** – tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka–odpověď), jednoduchá písňová forma (a–b)
- **záznam instrumentální melodie** – čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku či tématu instrumentální skladby, využití notačních programů

HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI

- **taktování, pohybový doprovod znějící hudby** – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance
- **pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby** – pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků
- **orientace v prostoru** – utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách

POSLECHOVÉ ČINNOSTI

- **kvality tónů** – délka, síla, barva, výška
- **vztahy mezi tóny** – souzvuk, akord
- **hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem** – rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu
- **hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj**
- **hudební styly a žánry** – hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.
- **hudební formy** – malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace
- **interpretace hudby** – slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)

Příloha E – Rešerše na téma Antoni Cofalik (SVK Hradec Králové)

Rešerše č. 096/2017
odd. IRS SVK Hradec Králové

Antoni Cofalik: život a dílo

Výběrový soupis literatury zjištěné na základě sekundárních zdrojů dostupných ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové. Rozděleno dle druhu dokumentu, v těchto skupinách řazeno abecedně podle jmenných záhlaví. Citace podle normy ČSN ISO 690.

Kniha:

1.
DZIĘBOWSKA, Elżbieta a Zofia LISSA, eds. *Encyklopedia muzyczna PWM [Polskie wydawnictwo muzyczne]. [T. 2], C-D*. 1. vyd. Krakow: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1984, 15, 515 s.
Nemáme ve fondu. Vlastní ji Moravská zemská knihovna Brno. Lze objednat kopii hesla (Cofalik, Antoni) ve studovně periodik ve 4. podlaží.

Hudebniny:

Lze objednat přes tzv. MVS (meziknihovní výpůjční službu) ve studovně v 5. podlaží.

2.
COFALIK, Antoni. *V cirkuse = W cyrku = A cirkuszban = V cirke: pro housle a klavír* [hudebnina]. 1. vyd. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2007. 1 partitura (23 s.) + 1 hlas. ISMN M-2601-0411-2.
Nemáme ve fondu. Vlastní ji Moravská zemská knihovna Brno.
3.
COFALIK, Antoni a KLOSS, Berthold, ed. *ZOO: pro housle a klavír* [hudebnina]. Překlad Lívia Posádková Krátka. 1. vyd. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. 1 hlas + 1 souborná partitura (18, 16 stran). ISMN M-2601-0303-0.
Nemáme ve fondu. Vlastní ji Moravská zemská knihovna Brno.
4.
COFALIK, Antoni a KLOSS, Berthold, ed. *ZOO: pro klavír* [hudebnina]. Překlad Lívia Posádková Krátka. 1. vy. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. 1 partitura (29 stran). ISMN M-2601-0253-8.
Nemáme ve fondu. Vlastní ji Moravská zemská knihovna Brno.
5.
COFALIK, Antoni a KLOSS, Berthold, ed. *ZOO: pro violoncello a klavír* [hudebnina]. Překlad Lívia Posádková Krátka. 1. vyd. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2006. 1 hlas + 1 souhrnná partitura (18, 16 stran). ISMN M-2601-0306-1.
Nemáme ve fondu. Vlastní ji Moravská zemská knihovna Brno.

Příspěvek ze sborníku:

6.
COFALIK, Antoni. Ukočalem skrzypce. In: MAKOWSKIEJ, Moniki, ed. *Twórczość Karola Szymanowskiego w kulturze współczesnej. Nauki Humanistyczne, Numer specjalny 4*

(1/2013). Kraków: Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów UJ, 2013. S. 63-105. ISSN 2082-3916. Dostupné online z:
ftp://srv.zpu.uj.edu.pl/towarzystwodoktorantow/zeszyty_naukowe/humanistyczne/11_Zeszyty_Szymanowski_nr_spec_4_2013.pdf

Články:

7.
ŠIMÁČEK, Jiří. Antoni Cofalik, Romuald Twardowski - ZOO. *Harmonie*. 2008, 16(3), 56. ISSN 1210-8081.
Signatura SVKHK: I-500 931/2008
Dostupné také z: <http://www.muzikus.cz/klasicka-hudba-jazz-recenze/Antoni-Cofalik-Romuald-Twardowski-ZOO~13~prosinec~2008>

8.
ŠIMÁČKOVÁ, Dana. Antoni Cofalik - Romuald Twardowski - ZOO pro klavír. *Harmonie*. 2008, 16(2), 56-[57]. ISSN 1210-8081.
Signatura SVKHK: I-500 931/2008
Dostupné také z: <http://www.muzikus.cz/klasicka-hudba-jazz-recenze/Antoni-Cofalik-Romuald-Twardowski-ZOO-pro-klavir~06~cerven~2008>

Online zdroje:

9.
Antoni Cofalik 1940. In: *PWM Edition. Kompozytorzy i Autorzy* [online]. 2013 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: https://pwm.com.pl/pl/kompozytorzy_i_autorzy/4842/antoni-cofalik/index.html

10.
Dzień Edukacji Narodowej. In: *Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego* [online]. 14-10-2010 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z: <http://www.mkidn.gov.pl/pages/posts/dzien-edukacji-narodowej-1237.php>

Rozhlasový pořad:

11.
COFALIK, Antoni a Agnieszka MALATYŃSKA. "Ukochałem skrzypce" - Antoni Cofalik o muzycznym Krakowie lat 60. In: *Radio Kraków* [online]. 24.10.16 [cit. 2017-11-02]. 55:32. Dostupné z: <http://www.radiokrakow.pl/audycje/kolo-kultury-muzyka-klasyczna/ukochałem-skrzypce-antoni-cofalik-o-muzycznym-krakowie-lat-60/>

Disertační práce:

12.
STASZEWSKA, Małgorzata Maria. *Mieczysław Karłowicz's Violin Concerto in a Major, Op. 8: History, Style and Performance Aspects*. Athens, 2007. Dissertation. The University of Georgia. Dostupné online z:
https://getd.libs.uga.edu/pdfs/staszewska_malgorzata_m_200705_dma.pdf

Tip:

Další publikace (zejména partitury), jejichž autorem či spoluautorem je Antoni Cofalik, lze dohledat (po zadání jeho jména) přes níže uvedený katalog WorldCat. V případě zájmu o vypůjčení některé z publikací, se obraťte na službu ve studovně v 5. podlaží, kde si lze zadat tzv. mezinárodní meziknihovní výpůjčku.

13.

OCLC. *WorldCat* [online]. 2001-2017 [cit. 2017-11-02]. Dostupné z:

<http://www.worldcat.org/>

Např.

COFALIK, Antoni. *Ukochołem skrzypce : ze wspomnień skrzypka i pedagoga*. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2016, 454 s. ISBN 9788376387154.

COFALIK, Antoni. *Notatnik metodyczny: o grze skrzypcowej i jej nauczaniu*. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2015, 278 s. ISBN 9788322404768.

Příloha F – Rešerše na téma Antoni Cofalik (KM Hradec Králové)

Antoni Cofalik

I. KMHK: fond:

[Zobraz jen dokumenty, které jsou nyní k dispozici](#)

Dok	Sign	Autor	Název	Část	Rok	Počet	
HU	H27947	Wieniawski, Henryk, 1835-1880 (pol.houslista, skladatel)	Najpiekniejszy Wieniawski		2000	1	☐
HU	H26138	Cofalik, Antoni, 1940-(skladatel)	V cirkuse		2007	1	☐
HU	H25609	Cofalik, Antoni, 1940-(skladatel)	ZOO : pro housle a klavír. housle, klavír		2006	1	☐
HU	H25611	Cofalik, Antoni, 1940-(skladatel)	ZOO : pro violoncello a klavír. violoncello, klavír		2006	1	☐
HU	H25610	Cofalik, Antoni, 1940-(skladatel)	ZOO. klavír		2006	1	☐

II. Kontakt na autora:

Soubor: <https://www.harmoniaclassica.de/>

Na stránkách souboru životopis: Marta Gadzina: studium u A. Cofalika:

Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st. im. Fryderyka Chopina w Krakowie:

<http://szkolamuzyczna.os.pl/>

Zde http://szkolamuzyczna.os.pl/glowna.php?page=podstawowe_info uveden v sekci „Sekcja Instrumentów Smyczkových i Gitary“ A. Cofalik.

III. Životopis (vlastní vzpomínková kniha):

COFALIK, Antoni (1940-)

Ukochałem skrzypce : ze wspomnień skrzypka i pedagoga / Antoni Cofalik. – Kraków : Księgarnia Akademicka, copyright 2016.

– 454, [1] strona : ilustracje, fotografie ; 25 cm + 1 dysk optyczny (CD).

62

Bibliografia prac A. Cofalika na stronach 436-438. Indeks.

ISBN 978-83-7638-715-4

Typ: Literatura faktu, eseje, publicistika

Gatunek: Autobiografia

Przynależność kulturowa: Literatura polska

Czas powstania dzieła: 2016

Temat: Cofalik, Antoni (1940-) ; Trio Krakowskie ; Nauczyciele muzyki ; Skrzypkowie polscy ;

Muzyka kameralna ; Muzyka na skrzypce ;

Muzyka polska ; Życie muzyczne ; Polska ; 1940-2015

Ujęcie / dziedzina: Historia ; Kultura i sztuka

78.071.2(438)

929-052(438)“19”

929-052(438)“20”

Bibliografický záznam knihy stažen z Bibliografického seznamu Národní knihovny ve Varšavě: bn.org.pl/download/document/1484557507.pdf, s. 62 -63

Odkazy ke knize:

<http://www.akademicka.pl/index.php?detale=1&a=1&id=32004>

<https://aros.pl/ksiazka/ukochalem-skrzypce-ze-wspomnien-skrzypka-i-pedagoga--cd>

<https://www.ceneo.pl/47690140>

<http://www.empik.com/ukochalem-skrzypce-ze-wspomnien-skrzypka-i-pedagoga-cofalik-antoni,p1133841906,ksiazka-p>

<https://www.alenuty.pl/pl/p/Ukochalem-skrzypce-ze-wspomnien-skrzypka-i-pedagoga-plyta-CD-Cofalik/6413>

Anotace a recenze:

http://www.niecodziennik.mbp.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=3052&Itemid=1

IV. Antoni Cofalik v pracích studentů

Závěr: o autorovi se nepodařilo najít žádné práce v ČR, ani v Polsku. Pouze Cofalikova vlastní DP.

Více:**1. Hudební akademie Krakow:** <https://www.amuz.krakow.pl/>

Knihovna Akademie: <https://www.amuz.krakow.pl/biblioteka/o-bibliotece/>

Katalog vysokoškolských prací: http://149.156.54.37/wwwisis/MGR_AM.01/form.htm

Žádné záznamy.

Vlastní práce z r. 1965: bibliografický záznam

Sygnatura	106dypl
Autor	Cofalik, Antoni.
Tytuł	Rola intelektu w wykonawstwie skrzypcowym / Antoni Cofalik.
Miejsce i data obrony:	Akademia Muzyczna, 1965.
Opis fizyczny	14 s., 30 cm.
Nazwa Wydziału:	Wydział:Instrumentalny II - Skrzypce.
Uwaga - bibliografia zał.	Bibliogr.
Termin indeksowy swobodny	1. psychologia 2. intelekt

2. Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina Warszawa: <http://www.chopin.edu.pl/pl/>

Knihovna univerzity: <http://www.biblioteka.chopin.edu.pl/pl/>

Katalog vysokoškolských prací: <http://www.biblioteka.chopin.edu.pl/pl/7-dostep-do-prac-dyplomowych-magisterskich-i-doktorskich.html>

Dle školení: <http://www.biblioteka.chopin.edu.pl/pl/szkolenia.html>

Práce nemají přístupné. Nicméně v katalogu žádný bibliografický záznam.

3. Uniwersytet Warszawski, Muzikologie:

<http://www.imuz.uw.edu.pl/index.php/pl/biblioteka>

Knihovna: <http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/>
http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/?page_id=2300

Zde seznamy VŠ prací: nic

http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/?page_id=2086
http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/?page_id=2375
http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/?page_id=2300
http://www.bibl.imuz.uw.edu.pl/?page_id=2345

V. Dílo A. Cofalika v Národní knihovně ve Varšavě:

Národní knihovna: <http://www.bn.org.pl/>

Zde katalogy: <http://katalogi.bn.org.pl/iii/encore/?lang=pol>

Zadat jméno autora: měla by se ukázat všechna díla, která od autora, nebo o autorovi byla vydána. Národní knihovna má totiž právo povinného výtisku.

Kromě vlastních děl i úpravy děl jiných autorů (např. A. Dvořák: Slovanský tanec,...)

VI. Dílo A. Cofalika na webech (prodej):

https://www.lideria.pl/antoni-cofalik_a56023.html
<https://www.zvab.com/buch-suchen/autor/antoni-cofalik/>
<https://www.ceneo.pl/Ksiazki;030ps1=antoni~~Mcofalik.htm>
<https://merlin.pl/a/cofalik-antoni/>

Koledy:

<http://ragtime.pl/gdy-sie-chrystus-rodzi-koledy-i-pastoralki-na-skrzypce-solo-antoni-cofalik.html>

VII. Ostatní zdroje (již pouze informativní, pro citaci ne vždy vhodné):

Udělení ceny autorovi: <http://muzykapolska.muzykapolska.org.pl/timeline/id/127.html>

Weby:

<http://psm.nowysacz.pl/index.php?page=50>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Antoni_Cofalik

https://pl.wikisource.org/wiki/Encyklopedia_Muzyczna_PWM/Cofalik_Antoni

http://www.encyklopedia.naukowy.pl/Antoni_Cofalik

Zde bibliografie: Bibliografia[]

•Halina Pianowska: Cofalik Antoni. W: Elżbieta Dziebowska: Encyklopedia muzyczna PWM. T. cd suplement. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 2001, s. 42. ISBN 978-83-224-0722-6.

OCLC 644404619. (pol.)

VIII. Závěr: V Polsku (ale i částečně v Česku) uznávaný houslový pedagog, který je známý především svou metodikou houslové hry pro nejmenší. O jeho osobě a díle ale neexistují téměř žádné relevantní informace. Skladatel nemá vlastní webové stránky a není uveden ani v žádné ze známých databází: Naxos, Grove, RILM. Nepodařilo se rovněž dohledat ani žádné odborné články a VŠ kvalifikační práce. Badatel je tak odkázán na autorův vlastní životopis, dílo uložené ve fondu Národní knihovny ve Varšavě (zde by mělo být kompletní) a na kontaktování samotného autora.

Příloha G – Notové materiály k cyklu ZOO

1. Pojdme do ZOO

Antoni COFALIK,
Romuald TWARDOWSKI

Allegretto

Housle

Klavír

6

12

18

23

in tempo

H 7972
ISMN M-2601-0303-0

© 2003 Bärenreiter-Verlag Karl Vöetterle GmbH & Co. KG
Licensed edition with permission from Bärenreiter-Verlag, Kassel

2. Klokan

Allegro ma non troppo

The musical score is written for piano in 2/4 time with a key signature of two sharps (D major). It consists of five systems of music, each with a treble and bass staff. The first system (measures 1-5) features a melody in the treble staff and accompaniment in the bass staff, with dynamics *f* and *mf*. The second system (measures 6-10) includes dynamics *mp*, *p*, and *f*. The third system (measures 11-16) is marked *mf cantabile* and *mp*. The fourth system (measures 17-21) features dynamics *f* and *mf*. The fifth system (measures 22-26) includes dynamics *mp*, *p*, and *f*. The score concludes with a double bar line at the end of the fifth system.

3. Medvěd

Maestoso

The musical score is written in 4/4 time and consists of four systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in treble and bass clefs. The first system starts with a vocal line marked *f* and a piano accompaniment marked *mf*. The second system starts at measure 5 and features a piano accompaniment marked *mf*. The third system starts at measure 9 and features a piano accompaniment marked *mp*. The fourth system starts at measure 13 and features a vocal line marked *f* and a piano accompaniment marked *mf*. The piano accompaniment consists of chords and moving lines in both hands, often with a steady bass line. The vocal line consists of a single melodic line with some rests.

H 7972

3

4. Poník

Allegro moderato

The musical score is written for a single melodic line and piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Allegro moderato'. The score is divided into five systems, each with a measure number (7, 14, 22, 29) at the beginning of the first staff. The melodic line starts with a 'martelé' marking and a 'mp' dynamic. The piano accompaniment begins with a 'f' dynamic. The score includes various dynamics such as 'f', 'mp', and 'p', and features a 'martelé' marking. The piece concludes with a double bar line.

5. Sob

Andante

The musical score is written for piano in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system starts with a vocal line marked *f* and a piano accompaniment marked *mf*. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The third system features a vocal line marked *mp* and a piano accompaniment marked *p*. The fourth system has a vocal line marked *mf* and a piano accompaniment marked *mp*. The fifth system concludes with a vocal line marked *pizz.* and a piano accompaniment. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings.

6. Dva malí oslíci

Allegro moderato

The musical score is written for a piano in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system starts with a vocal line marked *mf* and a piano accompaniment marked *mf* in the right hand and *p* in the left hand. The second system begins at measure 8, with the vocal line marked *f* and the piano accompaniment marked *mf*. The third system begins at measure 15, with the vocal line marked *mf* and the piano accompaniment marked *p*. The fourth system begins at measure 22, with the vocal line marked *f* and the piano accompaniment marked *f*. The score concludes with a double bar line.

7. Krokodýl

Moderato

The musical score is written for piano in 4/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is marked 'Moderato'. The score includes dynamic markings such as *mf*, *mp*, and *f*. There are also some handwritten annotations, including 'mi' in the second system. The piece concludes with a double bar line at the end of the fifth system.

H 7972

7

8. Bobr

Allegro

The musical score for '8. Bobr' is written in 4/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system starts with a vocal line marked *f* and a piano accompaniment marked *f*. The second system starts at measure 4, with the vocal line marked *mf*. The third system starts at measure 7. The fourth system starts at measure 10, with the vocal line marked *f* and the piano accompaniment marked *mf*. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

13

mf

mp

16

19

poco rit.

22

a tempo

f

mf

rall.

rall.

9. Slon

Grave

6

13

19

25

* Klastř na bílých klávesách.

10. Luční koník

Allegretto

Musical notation for measures 1-6. The score is in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The first system consists of three staves: a single treble clef staff for the violin, a grand staff (treble and bass clefs) for the piano, and a single bass clef staff for the cello. The violin part starts with a *mf* dynamic. The piano part also starts with a *mf* dynamic. The cello part has a rhythmic accompaniment of eighth notes.

Musical notation for measures 7-12. The violin part begins at measure 7 with a *mp cantabile* dynamic. The piano part starts at measure 7 with a *p* dynamic. The cello part continues with its rhythmic accompaniment.

Musical notation for measures 13-18. The violin part starts at measure 13 with a *mf* dynamic. The piano part also starts at measure 13 with a *mf* dynamic. The cello part continues with its rhythmic accompaniment.

Musical notation for measures 19-24. The violin part starts at measure 19 with a *rit.* (ritardando) marking. The piano part also starts at measure 19 with a *rit.* marking. The cello part continues with its rhythmic accompaniment.

11. Mravenci

Con moto

The musical score for '11. Mravenci' is presented in a standard piano format. It begins with a treble clef and a key signature of two flats (B-flat major). The time signature is 2/4. The piece is marked 'Con moto'. The score is divided into five systems, each with a measure number (5, 10, 16, 21) at the start of the first staff. The piano part is written in the left hand, and the right-hand melody is in the right hand. Dynamics are indicated by *mf*, *mp*, *f*, *p*, and *pp*. The piece concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the 24th measure.

12. Lev

Tempo di marcia

Musical notation for measures 1-4. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a dynamic marking of *f*. The piano accompaniment starts with a dynamic marking of *mf*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Musical notation for measures 5-8. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Musical notation for measures 9-12. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a dynamic marking of *mf*. The piano accompaniment starts with a dynamic marking of *mp*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Musical notation for measures 13-16. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line starts with a dynamic marking of *f*. The piano accompaniment starts with a dynamic marking of *mf*. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

13. Antilopa

Allegretto

The musical score for '13. Antilopa' is written in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is divided into two staves (treble and bass). The score includes various dynamics such as *mp*, *f poco staccato*, *p*, *mf*, *f*, and *sf*. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

14. Tuleň

In tempo di barcarola

Musical notation for measures 1-6. The piece is in 6/8 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The melody is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. Dynamics include *mf* and *f*.

Musical notation for measures 7-14. The melody continues in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. Dynamics include *mf* and *f*.

Musical notation for measures 15-22. The melody continues in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. Dynamics include *mp* and *mf*.

Musical notation for measures 23-30. The melody continues in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. Dynamics include *f* and *mf*.

Musical notation for measures 31-36. The melody continues in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The piece concludes with a double bar line.

15. Naši milí žáci

Vivace

The musical score is written for voice and piano. It consists of five systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 4/4. The score includes dynamic markings such as *mf*, *f*, *p*, *f staccato*, and *mp*. There are four first endings, each marked with a number (1, 2, 3, 4) and a repeat sign. The first ending is marked *mf*. The second ending is marked *mf* and *f*. The third ending is marked *mf* and *f*. The fourth ending is marked *mf* and *p*. The score concludes with a *tutti* marking and a *f* dynamic.

1. *mf*

6 *f staccato* *p*

11 *mf* *f* *p* *f*

15 *mf* *mf* *p*

19 4. & 1. *mp* *f* *tutti*

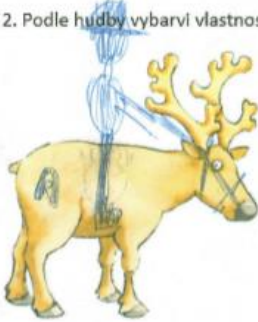
Příloha H – Ukázka pracovního listu Sob

ANTONI COFALIK: SOB

1. Zaznamenal/a ji ve skladbě nějakou repetici?

2. Podle hudby vybarví vlastnosti soba z nahrávky.

☒ Rychlý	☒	☒ Pomalý	☒
☒ Znuděný	☒	☒ Veselý	☒
☒ Skotačivý	☒	☒ Vážný	☒
☒ Ospalý	☒	☒ Divoký	☒
☒ Mladý	☒	☒ Starý	☒
☒ Velký	☒	☒ Malý	☒
☒ Spokojený	☒	☒ Zuřivý	☒

3. Skladbu si ještě jednou poslechni a napiš příběh o tom, co mohl dělat sob, o kterém se v ní hraje.

*Spokojený sob jde do lesa a ochutnávat 'brity'.
Vůněch se rozhlíží a pak se vydá do práce.*

ANTONI COFALIK: SOB

1. Zaznamenal/a ji ve skladbě nějakou repetici?

2. Podle hudby vybarví vlastnosti soba z nahrávky.

Rychlý	Pomalý
Znuděný	Veselý
Skotačivý	Vážný
Ospalý	Divoký
Mladý	Starý
Velký	Malý
Spokojený	Zuřivý

3. Skladbu si ještě jednou poslechni a napiš příběh o tom, co mohl dělat sob, o kterém se v ní hraje.

*Byl jednou jedním starý Velký Sob který se zrovna vracel z místa
odepřínka které se nachází uprostřed lesa. Byl ospalý a znuděný
a vrátil se domů do hor. Doma na něj čekala její manželka a 2 děti*

Příloha I – Pohádka Brémští muzikanti

Brémští muzikanti

Jacob a Wilhelm Grimmové

Jeden muž měl osla, který dlouhá léta neúnavně nosil pytle do mlýna, ale nyní byly jeho síly u konce a k práci se hodil stále méně. A tak pomýšlel jeho pán na to, že ho nechá utratit. Osel však zpozoroval, odkud vítr vane, utekl a vydal se na cestu do Brém: zde se chtěl stát muzikantem.

Když nějakou chvíli šel, našel loveckého psa, jak leží na cestě a lapá po dechu, jako kdyby se znavil během.

„Co tady tak lapáš po dechu?“ zeptal se osel.

„Ach,“ odpověděl pes, „jsem starý a každým dnem slabší, na lovu už nemohu tak rychle běhat, můj pán mě chtěl utratit, dal jsem se tedy na útěk; jak si ale teď vydělám na chleba?“

„Víš ty co,“ řekl mu osel, „jdu do Brém a budu muzikantem, pojď se mnou a nech se také najmout k muzice. Budu hrát loutnu, ty tlouci do bubnů.“

Pes byl spokojený a šli dále.

Netrvalo dlouho a na cestě seděla kočka, který měla obličej zakaboněný, jako když tři dny v kuse prší.

„Nu, copak ti zkřížilo plány?“ zeptal se osel.

„Kdo se může veselit, když mu jde o krk,“ odpověděla kočka, „mám už svá léta, zuby tupé a raději sedím za kamny a předu, než lovím myši. Moje paní mě chtěla utopit; dala jsem se sice na cestu, ale teď je dobrá rada nad zlato: kam se vrátím?“

„Pojď s námi do Brém, nočnímu muzicírování rozumíš, může z tebe být muzikant.“

Kočka se to zamlouvalo a šla s nimi.

Poté tři uprchlíci procházeli kolem dvora, kde na bráně seděl kohout a řval jako na lesy.

„Řveš, jako když tě na nože berou,“ promluvil osel, „co tím sleduješ?“ „Dnes je mariánský svátek, takže jsem předpovídal dobré počasí,“ řekl kohout, „ale protože zítra je neděle a přijdou hosté, nemá hospodyně slitování a řekla kuchařce, že mě chce zítra v

polévce sníst, takže si mám dnes večer nechat uříznout hlavu. Takže z plna hrdla kokrhám, dokud ještě času mám.“

„Aj, co už,“ řekl osel, „pojď raději s námi, jdeme do Brém, všude najdeš lepší věci než smrt, máš dobrý hlas, a když budeme spolu muzicírovat, ať to má styl.“

Kohoutovi se návrh líbil, takže se všichni čtyři vydali dále.

Do města Brémy se jim však nepodařilo dostat za jeden den a ocitli se večer v lese, kde chtěli přenocovat. Osel a pes si lehli pod velký strom, kočka a kohout vyšplhali do větví, ale kohout vyletěl až do špice, kde to pro něj bylo nejbezpečnější. Než usnul, rozhlédl se do všech čtyř světových stran. Zdálo se mu, že v dálce zahlédl jiskřičku, a zavolal na své druhy, že nedaleko musí být dům, protože tam svítí světlo. Tu promluvil osel: „Tak se musíme sebrat, a ještě tam dojít, neboť tady ta poloha není dobrá.“ Pes myslel, že pár kostí a trochu masa by mu také udělalo dobře. Vydali se tedy na cestu směrem za světlem a brzy bylo jasněji, pak se světlo stále zvětšovalo, až došli k osvětlenému domu loupežníků.

Osel se jakožto největší z nich přiblížil k oknu a podíval se dovnitř.

„Co vidíš?“ zeptal se kohout. „Co vidím?“ odpověděl osel. „Prostřený stůl s dobrým jídlem a pitím a kolem něj sedí loupežníci a mají se dobře.“

„To by bylo něco pro nás,“ promluvil kohout.

„Ach, ano, kéž bychom tam jen byli!“ řekl osel.

A tak se zvířata radila, jak by to zaonačila, aby vyhnala loupežníky, až nakonec našla řešení. Osel se opřel předníma nohama o okno, pes vyskočil oslovi na záda, na psa vylezla kočka, a nakonec vzlétl kohout a posadil se kočce na hlavu. Jak se tak stalo, začali na znamení společně muzicírovat. Osel hýkal, pes vyl, kočka mňoukala a kohout kokrhal, pak vrazili oknem do světnice, až okenní tabulky zařinčely. Loupežníci při tom hrozivém řevu vyskočili do výšky, protože si mysleli, že se dovnitř dostalo strašidlo, a v převelikém strachu utekli do lesa. Čtyři druhové se posadili ke stolu, spokojili se se zbytky a jedli, jako kdyby čtyři týdny hladověli.

Když byli čtyři hudebníci hotovi, uhasili světlo a každý si našel místo na spaní podle své přirozenosti a svého pohodlí. Osel si lehl na hnůj, pes za dveře, kočka na kamna blízko horkého popela a kohout se usadil na střechu; a protože byli po dlouhé cestě unavení, brzy usnuli.

Když se přehoupala půlnoc a loupežníci z dálky viděli, že v domě nehoří žádné světlo a všechno se zdá klidné, promluvil kapitán: „Neměli jsme si nechat nahnat strach,“ a poslal jednoho, aby šel dům prohledat.

Vyslaný našel vše v klidu, vešel do kuchyně, aby zapálil světlo, a protože si myslel, že planoucí ohnivé oči kočky jsou uhlí, chtěl si od nich sirku zapálit. Kočka ale nerozuměla žertu, skočila mu do obličeje a prskala a škrábala. Tu se ohromně vyděsil a rozběhl se k zadním dveřím, ale zde ležel pes a kousl ho do nohy. Když běžel přes dvůr kolem hromady hnoje, dostal od osla řádný kopanec; kohout, kterého hluk probudil, zvolal ze střechy: „Kykyryký!“

Loupežník běžel, co mu nohy stačily, ke kapitánovi a řekl: „Ach, v domě se usadila zlá čarodějnice, která se na mne obořila a podrápala mi obličej svými dlouhými pařáty. Před dveřmi stojí muž s nožem, kterým mne bodl do nohy. Na dvoře leží černé monstrum, které po mně hodilo dřevěnou palicí, a nahoře na střeše sedí soudce, který zvolal: ‚Přiveďte sem toho chlapa.‘ Tak jsem se dal na útěk.“

Od té chvíle se loupežníci znovu do domu neodvážili, čtyřem brémským muzikantům se v něm ale tak zalíbilo, že už z něj nechtěli odejít. A kdo to naposled vyprávěl, ještě se mu od pusy práší.

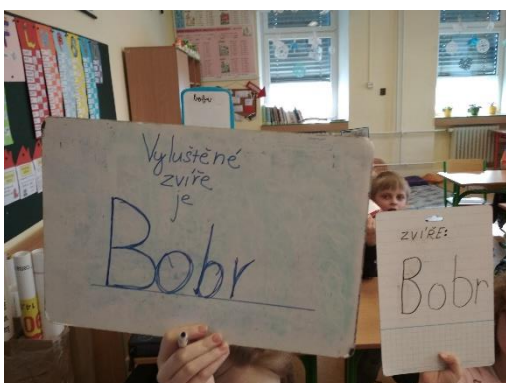
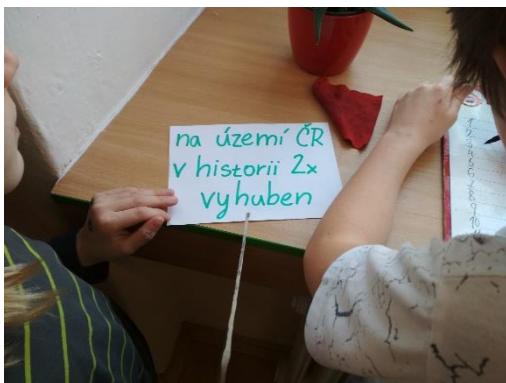
Příloha J – Ukázka pracovního listu Antilopa

	Antoni Cofalik Antilopa	Camille Saint-Saëns Antilopy
Tempo	Pomalé - <u>střední</u> - rychlé	Pomalé - střední - <u>rychlé</u>
Dynamika	Slabá - <u>středně silná</u> - silná	Slabá - <u>středně silná</u> - silná
Nálada	Smutná - <u>veselá</u>	Smutná - <u>veselá</u>
Počet nástrojů	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5
Které nástroje slyšíme?	klavír, housle	klavír, klavír
Líbí se mi skladba?	ano	ano
Co se mi líbí/nelíbí?	má hezkou melodii	líbí se mi více

	Antoni Cofalik Antilopa	Camille Saint-Saëns Antilopy
Tempo	Pomalé - <u>střední</u> - rychlé	Pomalé - střední - <u>rychlé</u>
Dynamika	Slabá - <u>středně silná</u> - silná	Slabá - <u>středně silná</u> - silná
Nálada	Smutná - <u>veselá</u>	Smutná - <u>veselá</u>
Počet nástrojů	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5
Které nástroje slyšíme?	housle, klavír	klavír, klavír
Líbí se mi skladba?	střední	líbí
Co se mi líbí/nelíbí?	ne líbí se mi, RISA, KOOEE	líbí se mi více, nejsem

	Antoni Cofalik Antilopa	Camille Saint-Saëns Antilopy
Tempo	Pomalé - <u>střední</u> - <u>rychlé</u>	Pomalé - střední - <u>rychlé</u>
Dynamika	Slabá - <u>středně silná</u> - silná	Slabá - <u>středně silná</u> - silná
Nálada	Smutná - <u>veselá</u>	Smutná - <u>veselá</u>
Počet nástrojů	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5	1 - <u>2</u> - 3 - 4 - 5
Které nástroje slyšíme?	hov. piano	klavír, L
Líbí se mi skladba?	hodně	trochu
Co se mi líbí/nelíbí?	je hezká	je to moc veselá

Příloha K – Fotodokumentace

Příloha L – CD s nahrávkami skladeb

1. Pojdme do ZOO	0:55
2. Klokan	0:42
3. Medvěd	1:15
4. Poník	0:46
5. Sob	2:00
6. Dva malí oslíci	0:33
7. Krokodýl	1:15
8. Bobr	1:02
9. Slon	3:15
10. Luční koník	0:35
11. Mravenci	0:38
12. Lev	1:07
13. Antilopa	0:27
14. Tuleň	1:18
15. Naši milí žáčci	0:34
Celkový čas:	17:01